

Az iszlám alapelvei

مبادئ الإسلام

Magyarországi Muszlimok Egyháza

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ABU-L-A'LÁ MAWDUDI

Az iszlám alapelvei

(VILÁGNÉZET ÉS ÉLET AZ ISZLÁMBAN)

مبادئ الإسلام

Magyarországi Muszlimok Egyháza

MAGYARORSZÁGI MUSZLIMOK EGYHÁZA

Írta:
Abu-l-A'lá Mawdudi

Az 1977-es német nyelvű kiadás alapján fordította:
Fodor Noémi

Lektorálta:
Dr. Tóth Csilla
Sulok Szultán
Dr. Shubail Mohamed Eisa

Tördelés, tipográfia:
Komáromi Zsombor

ISBN 978-963-87469-3-1

FELELŐS KIADÓ:
© MAGYARORSZÁGI MUSZLIMOK EGYHÁZA, 2007
MINDEN JOG FENNTARTVA

MÁSODIK, JAVÍTOTT KIADÁS 2010

E-mail: mme@iszlamegyhaz.net
Telefon: +36 20 204 5852; +36 1 208 4040
Cím: 1116 Budapest, Sáfrány utca 43.

*„És a ti Istenetek egyedüli Isten. Nincs más isten, csak Ő,
a Könyörületes, az Irgalmas.” (Korán 2: 163)*

Tartalomjegyzék

ELŐSZÓ	9
Első fejezet	11
AZ ISZLÁM	11
Miért nevezik a vallást iszlámnak?	11
Az iszlám szó jelentése	11
Az iszlám lényege	12
A hitelenség (al-kufr) lényege	14
A hitelenség ártalmai és rossz következményei	15
Az iszlám előnyei	18
Második fejezet	25
A HIT ÉS AZ ENGEDELMESSÉG	25
Az őszinte önátadás és engedelmesség alapfeltétele	25
a tudás és a meggyőződés	25
A hit jelentése	27
Az ismeretlenbe vetett hit	30
Harmadik fejezet	33
A PROFÉTASÁG	33
1. A profétaság lényege	33
2. A profétaság története	39
3. Mohamed ﷺ profétasága	44
a. Mohamed ﷺ profétasága: érthető igazolás	45
b. Arábia – a legmélyebb sötétségbe merülve	46
c. A megmentő megszületik	48
d. Gyémánt a kövek között	49
e. Kezdődik a forradalom	50
f. Miért ez a sok gyűlölség?	51
g. Miért változik meg egy ember negyvenévesen?	53
h. Mohamed ﷺ mindent átfogó küldetése	54
i. Mohamed ﷺ hozzájárulása az emberi eszmekincshez	57
j. A legnagyobb forradalmár	60
k. A végső bizonyíték	63
4. A profétaság végleges lezárása	65

Negyedik fejezet	69
A HITTÉTELEK	69
1. Tauhid: Hit Isten egyedüliségében	70
a. A kalima jelentése	71
b. A tauhid hatásai az ember életére	77
2. Hit Isten angyalaiban	82
3. Hit Isten könyveiben	84
4. Hit Isten prófétáiban	88
5. Az Ítélet Napjába vetett hit	90
a. Az Ítélet Napjába vetett hit szükségessége	91
b. A halál utáni élet – észszerű igazságszolgáltatás	94
Ötödik fejezet	101
IMA ÉS ISTENTISZTELET	101
1. Az ibáda, azaz az istenszolgálatok értelme	102
a. Az ima	103
b. A böjt	106
c. Zakát	107
e. Az iszlám védelmezése	109
f. Dzsihád	110
Hatodik fejezet	111
DÍN ÉS SARIA	111
a. A dín és Saria közötti különbség	111
b. A Saria forrásai	112
c. Fiqh	112
d. Tezkia	114
Hetedik fejezet	117
A SARIA ALAPELVEI	117
1. A Saria lényege és célja	117
2. A Saria jogok és kötelességek gyűjteménye	121
a. Az isteni jogok	122
b. Az ember jogai saját magával szemben	125
c. A többiek jogai	127
d. Az összes teremtmény jogai	135
3. A Saria – a mindent átfogó és örökérvényű törvény	136

ELŐSZÓ

A Könyörületes és Irgalmas Isten – Allah – nevében, dicsőség a teremtmények Urának, áldás és béke az Isten Küldöttére, Mohamedre, a Próféták Pecsétejére!

E könyv célja, hogy megismertesse az olvasót az iszlám vallás alapelveivel. Az iszlám ugyanis az a vallás, amelyről már mindenki hallott, amelyről mindenkinek van véleménye, de pontos, torzítástól és elfogultságtól mentes tudása csak keveseknek van.

A világban, s különösen annak nyugati felén, a tévé, a rádió, az újságok, a napilapok, az internet, a tankönyvek, a filmek és sok esetben még a tudományos tekintett kiadványok is, meghamisítják az iszlám vallást, és gyakran tudatosan, szánt szándékkal teszik ezt. Továbbá léteznek olyan túlbuzgó nem muszlim csoportok, amelyek megpróbálják a vallásukban kevésbé jártas muszlimokat az iszlám elhagyására rávenni.

Az iszlám vallás a vallások sorában a legtökéletesebb és a legtisztább egyistenhit. Az iszlám nem új kezdet, hanem a korábbi kinyilatkoztatások megerősítése és lezárása. A muszlimok szent könyve, a Korán, az isteni kinyilatkoztatás teljes és végső formája, amely hiteles és örökérvényű vallási igazságokat tartalmaz az egész emberiség számára.

Az iszlám nem osztályozza az emberiséget felsőbb vagy alsóbb fajokra, s nem vallja a napjainkban közkedvelt elméletet a „kiválasztott népről”. Így a muszlimok célja az Isten üzenetének eljuttatása az egész emberiséghez, és az iszlám vallás helyes gyakorlása, ami kettős haszonnal jár: egyrészt a muszlimok elnyerhetik az Isten elégedettségét és jutalmát, a Paradicsomot, másrészt jótetteken keresztül segítséget nyújtanak az egész emberiségnek, megvalósítva az általános békét és a kölcsönös megértést az emberek között. Ehhez azonban az szükséges, hogy a muszlimok mellett a nem muszlimok is helyes ismeretekkel rendelkezzenek az iszlámról, ami eltünteti az előítéleteket és helyreállítja az iszlamba és a muszlimokba vetett bizalmat.

Ajánljuk ezt a könyvet minden muszlim testvérünknek, továbbá mindenkinek, aki érdeklődik az iszlám iránt vagy tiszta és pontos képet szeretne kapni róla.

Budapest, 2007. január 22.

Sulok Szultán

elnök

Magyarországi Muszlimok Egyháza

Első fejezet

AZ ISZLÁM

Miért nevezik a vallást iszlámnak?

A világ csaknem minden vallását az alapítójáról vagy arról a népről nevezték el, amelynél az kezdetben kialakult. A kereszténység elnevezése például Jézus Krisztus próféta ﷺ nevéből vezethető le, a buddhizmus alapítójáról Gauthama Buddháról, a zoroasztrizmus létrehozójáról Zoroaszterről, míg a júdeai keletkezésű júdaizmus a Júda nevű törzsről kapta nevét. Más vallásoknál is ugyanezt figyelhetjük meg.

Nem így van ez azonban az iszlámban. Ez a vallás abban a különleges helyzetben van, hogy nem egy bizonyos személyhez vagy néphez kötődik¹. Az iszlám szó nem ilyen összefüggésre utal, mert nem vonatkozik egy bizonyos emberre, egy népre vagy országra. Nem emberi ész gondolta ki, és nem korlátozódik egy bizonyos közösségre. Az iszlám a világot átfogó vallás, amelynek az a célja, hogy az emberekben az iszlámra jellemző tulajdonságokat és lelki tartást alakítson ki, és továbbfejlessze azokat. Az iszlám szigorúan véve melléknév, egy speciális tartalomra utal, melyet az iszlám szó hordoz. Bárki, aki a birtokában van ennek a tulajdonságnak – bármelyik rasszhoz vagy közösséghez, akármelyik országhoz vagy néphez tartozzon is – muszlim, és aki e tulajdonságokkal írható le, az muszlim, tartozzon akár a régen voltak közé, akár a jelenkor embereihez vagy legyen akár a jövő gyermeke.

Az iszlám szó jelentése

Mindez elvezet minket a kérdéshez: mit jelent az iszlám és ki muszlim?

Ha megvizsgáljuk az arab nyelv szótárait, akkor azt fogjuk találni, hogy az iszlám szó jelentése: alávetés, odaadás, engedelmesség, vagyis „egy felsőbb parancsoló parancsainak és tiltásainak való, feltétel nélküli engedelmesség”. Nos, a mi vallásunk azért nevezetik iszlámnak, mert

1. A „mohamedánizmus” vagy „mohamedán” elnevezés, amely a nyugati országokban az iszlámra és a muszlimokra használatos, teljesen hamis és félrevezető. Minden muszlim a meghatározottabban visszautasítja használatát. Számukra Mohamed ﷺ nem Isten, hanem próféta, az utolsó az iszlám vallás prófétáinak hosszú sorában.

ez nem más, mint Isten akaratába való teljes belenyugvás, illetve a teljes odaadás és engedelmisség Istennek. Az Ő parancsai vezetnek bennünket, azoknak engedelmeskedünk ellenkezés nélkül.²

Az iszlám lényege

Köztudott, hogy a világegyetemben, amelyben élünk, szigorú rend uralkodik. Az univerzumot képező alkotórészek között tökéletes törvényszerűség van. Mindennek megvan a maga helye egy nagy tervben, amely csodálatos módon valósul meg. A Nap, a Hold, a csillagok és minden más égitest csodálatos rendszerben kapcsolódik össze. Megváltoztathatatlan törvényt követnek, és a legkisebb mértékben sem térnek el meghatározott pályájuktól. A Föld forog saját tengelye körül, s a Nap körüli keringésében a legpontosabban betartja előírt útját. Éppen így a világban a legkisebb elektrontól a hatalmas forgószelekig kivétel nélkül minden egy speciális rendszer szerveződésének engedelmeskedik. Az anyagok, az élettelen testek, a növények, az állatok is egy ellenőrzött rendszerben léteznek, s nem növekednek, s nem fogyatkoznak, csak eszerint a törvény szerint. Akárcsak maga az ember; ha figyelmesen megvizsgáljuk az emberi létet, akkor világossá válik számunkra, hogy Allah³ által szabott törvényeknek van teljes mértékben alávetve. A levegő, a víz, az élelem és a meleg iránti szükséglet pontos szabályozása az életet szervező törvény által valósul meg, mely Allahtól származik. Az ember születését, felnövekedését és életének további lefolyását egy sor biológiai törvény határozza meg. Táplálékát a természetből állandó szabályszerűségnek megfelelően szerzi be. Egész testén, a legfinomabb szövetektől a szívig és az agyig, a neki előírt törvények uralkodnak. Ezek a testrészek csak azokat a feladatokat végzik el, amit Allah elrendelt a számukra, s csak addig, míg a számukra rendelt út végére nem érnek.

Ez a hatalmas, mindent átfogó törvény, amely mindazt irányítja, amit

2. A szó másik jelentése: béke. Eszerint igazi testi és lelki békét csak az Istennek való odaadás és engedelmisség által érhet el az ember. Az ilyen engedelmes élet belső nyugalmat ad az egyéneknek, és ezzel lefekteti az egész társadalom igazi békéjének alapkövét is.

3. Allah: arab szó, amelynek jelentése: az egyetlen Isten. A szó származása az AL-ILÁH (az Isten) összetételből vezethető le. A legrégebbi sémita írásokban az istent az IL vagy ÉL szó jelentette. Héber nyelven a Teremtőt Eloah (tbsz. Elohim)-nak nevezik, míg Jézus nyelvén az Alaha szó jelentette Istent. Az Allah szó Isten helyes arab elnevezése, mert ez az egyetlen kifejezés, amelynek nincs többes száma és neme.

az univerzum magában foglal a legapróbb porszemtől a világűr Tejútjáig, Istennek, a világmindenség Alkotójának és Megtartójának törvénye. Mivel tehát az egész alkotás Isten törvényének engedelmeskedik, így az egész világmindenség az iszlám vallást követi a szó legigazabb értelmében, mert az iszlám – ahogy már említettük – nem jelent mást, mint engedelmességet, a Parancsoló előírásainak követését és tiltásainak megfogadását, kételkedés és szembefordulás nélkül. A Nap, a Hold, a Föld és minden más égitest ezért „muszlim”. Éppen így a levegő, a víz, a kövek, a fák, az állatok: a világon minden „muszlim”, mert alázattal engedelmeskedik Istennek.

Még az az ember is, aki nem ismeri el az Urát, tagadja létét, jeleit, vagy mást szolgál és társítást követ el, ő is „muszlim” kell, hogy legyen, legalábbis ami testi létét illeti. Hiszen egész élete alatt – az embriólétől a halál utáni bomlásig – izmainak minden sejtje és minden testrésze a neki előírt isteni törvényt követi. Még nyelve is – amely tudatlanságában Istent megtagadja vagy több istent imád – természetét tekintve „muszlim”. Feje, amelyet Isten helyett mások előtt hajt meg, „muszlimnak” teremődött. Szíve, amelyben igaz tudás hiányában nem Isten iránti szeretetet és tiszteletet őriz, lényegileg „muszlim”. Testrészei Allahnak engedelmeskednek, s működésüket csak ez az isteni törvény irányítja.

Ha a fentieket megértettük, akkor nézzük meg ezt egy másik oldalról! Az ember életében két különböző aspektus érvényesül. Egyrészt – testét tekintve – teljesen engedelmeskedik az isteni törvénynek, akarától függetlenül alá van rendelve ennek. Másrészt pedig, az embernek értelem és intellektus adatott: képes gondolkodni és véleményt alkotni, akarni vagy nem akarni, elfogadni vagy elutasítani valamit. Szabadon választhat, milyen életútra lép. Döntésére van bízva, hogy viselkedésének saját irányelveket állít-e fel, vagy elfogadja a már meglévők egyikét. Szabad akarattal rendelkezik, és saját cselekvési módot alakíthat ki magának.

Ez a két szempont egymás mellett létezik az ember életében. Az elsőben, mint minden teremtmény, ő is született „muszlim”, megváltoztathatatlanul Isten parancsainak engedelmeskedik – hiszen nincs más lehetősége. Mint minden más teremtmény ebben az univerzumban, egy kicsit sem tud e törvény körén kívül mozogni, vagy attól eltávolodni, és nem tudja semmilyen formában kijátszani azt. A másodikban azonban szabadon választhat, muszlim lesz-e vagy sem. E választás következtében két fajta ember létezik:

Van olyan ember, aki Teremtőjét elismeri és elfogadja valódi Urának, aláveti magát az Ő törvényeinek és utasításainak, és Isten által adott – a személyes és társadalmi élet irányítására – vonatkozó parancsokat követi,

azaz teljesen muszlim lesz. Iszlámjában teljességet ér el, mivel tudatosan határozza el, hogy Istent abban a szférában is követi, amelyben a választás szabadsága a kezében van. Így egész élete Isten akaratának elfogadása lesz, s személyiségében nem feszül ellentét. Így annak engedi át magát, akinek már korábban engedelmeskedett és követte törvényeit – akár akaratán kívül is –, most pedig szándékosan és akarattal fordul engedelmesen Urához. Most tudása is igazolja azt a felismerést, hogy Allah a Teremtője, létrehozója, Aki a tudás és a tanulás képességével látta el. Értelme és belátása arról győzi meg, hogy ne szolgáljon mást, csak Allahot, Aki az értelmet és a gondolkodás képességét adta neki. Tudatosan is annak veti alá magát, Akinek tudat alatt mindig is engedelmeskedett. Akaratlagosan is ahhoz az Úrhoz fordul engedelmességgel, Akinek akaratán kívül már engedelmeskednie kellett. Tudása hamisítatlan, mert Teremtőjét ismerte el, Aki őt a tanulás és tudás képességével ellátta. Összhangba került felismerése és döntése, mert joggal, arra határozta el magát, hogy annak engedelmeskedjen, Aki gondolkodási- és ítélőképességet adott neki. Nyelve is igaz, mert meggyőződéssel fejezi ki a hitet abban, Aki megáldotta a beszédképességgel. Egész élete mintha csak maga az Igazság lenne, mivel Allah törvényét követi, melyből csak a java származhat. Szoros kapcsolat és összhang van közte és a többi teremtmény között, mert ő is azt szolgálja, Akit az egész univerzum szolgál. Az ilyen ember Isten helytartója a földön. Az egész világ érte, s ő Istenért létezik.

A hitetlenség (al-kufr) lényege

Ezzel szemben létezik egy másik ember, aki noha születetten muszlim, s akaratlanul egész életében az is marad, értelmének, eszének képességeit és érzéseit nem az Úr, a Teremtő, felismerésére fordítja. Választási szabadságát rosszul használja fel, amikor úgy dönt, hogy megtagadja Őt, mást társít az Ő szolgálatában, vagy elfordul törvénykezésétől. Az ilyen ember hitetlen, káfir.

Az arab kufur szó a kafara igéből ered, amely szó szerint „betakarni”, „elfedni” vagy „elrejtteni” jelentéssel bír. Azt az embert, aki megtagadja Istent, káfirnak (eltakarónak) nevezik, mert a tudatlansága takarójával takarja el azt, ami természetének része, s ami saját lelkében rejlik, hiszen valójában őbenne is ösztönösen él az iszlám. Egész teste, minden sejtje ennek az ösztönnek engedelmeskedik, az iszlámnak megfelelően működik. Minden részecskéje, legyen az szerves vagy szervetlen, az iszlámmal összhangban működik, és teljesíti rá szabott kötelességét, sőt az egész

világ, ami körülötte van az iszlám törvénye szerint működik. Ennek az embernek – mivel a tudatlanság rejtett fátylával takartatik el – a belátó képessége korlátozott, értelme zavaros és képtelen felismerni a nyilvánvalót. Saját lényre rejtve van tudata előtt, saját maga teljes megtagadásaként gondolkodik és cselekszik.

Így a Kedves Olvasó is el tudja képzelni, milyen messzemenő tévelygésbe, és nyilvánvaló igazságtalanságba esik bele a hitetlen.

A hitelenség ártalmi és rossz következményei

A hitelenség tudatlanság! Ez a valódi tudatlanság, mert milyen tudatlanság lehetne nagyobb annál, minthogy az ember nem ismeri Istenét! Látja a természet hatalmas panorámáját, és azt, hogy állandó mozgásban, működésben van éjjel-nappal, de nem tudja, ki ennek az egésznek az alkotója és irányítója. Figyeli testét, amely csodálatos módon működik, s mégis képtelen arra, hogy felismerje azt, Aki az életet ajándékozta neki, a Teremtőt, Aki minden élőlényt élettelen anyagból alkotott. Tanúja a világmindenség tökéletes rendjének, és mégis képtelen mindezek alkotóját felismerni. Látja a szépséget és harmóniát mindenhol, csodálatos jeleket figyel meg a természetben – az Alkotót mégsem látja. Az egész univerzum telítve van olyan példákkal, melyek azt igazolják, hogy végtelen bölcsességre, hozzáértésre volt szükség a létrehozásához, ő mégis behunyja a szemét a Hatalmas, Bölcs és mindent tudó Teremtőnek az ismerete előtt, Aki ezt a mérhetetlenül nagy univerzumot életre hívta.

Gondolkozzunk egy kicsit! Vajon megnyílik-e egy ilyen ember előtt az igaz tudás kapuja? Hogyan lehet egy olyan embert közelebb vinni az igaz tudáshoz, aki hamis alapfeltevésből indul ki? Így nem sikerülhet neki megtalálni a valósághoz vezető utat. A helyes irány rejtve marad előtte, s bármennyire elmélyed is a gondolkodásban, kutatásban, szemlélődésben nem fog az igaz, egyenes útra találni az élet egyetlen mozzanatában sem. A tudatlanság sötétsége felé veszi irányát, és ezzel fog találkozni útja végén.

A hitelenség igazságtalanság! Helyesebben az igazságtalanság legrosszabb formája. Az igazságtalanság jelentése: a dolgokat nem a megfelelő helyre tenni, és nem a természetüknek megfelelően használni őket. Látjuk, hogy mindaz, ami a világmindenségben van, Istennek, az Alkotónak engedelmeskedik. Minden, ami az egekben és a földön van, Allahnak van alárendelve, az Ő akarata és törvénye szerint működik. Az ember maga és minden testrésze ennek alapján teremtett, és igaz az is, hogy Allah bizonyos rendelkezési jogot biztosított az embernek. Az azonban a dolgok

valós természetében rejlik, hogy őket csak Isten akaratának megfelelően lehet használni, és másra nem. Egy káfir azonban a legnagyobb igazságtalanságot követi el azzal, hogy minden anyagi és szellemi erőt arra kényszerít, hogy ellenszegüljenek természetüknek, és eszközök legyenek az ő saját engedtlenségének drámájában. Fejét az Egy Igaz Isten helyett más vélt istenségek előtti meghajlásra kényszeríti, szívébe más hatalmak iránti szeretetet, tiszteletet és félelmet kényszerít saját ösztönös érzéseinek teljes megtagadása mellett. Az Istentől kapott adományokat, adottságokat, képességeket Isten kifejezett akaratával szembeszegülve alkalmazza, és ilyen módon zsarnoki uralmat épít ki. Létezik-e annál nagyobb igazságtalanság és kegyetlenség, mint az, amelyet az az ember követ el, aki mindent kizsákmányol, kihasznál és lelkiismeretlenül egész életét azzal tölti, hogy igazságtalan mindennel szemben, sőt saját magával szemben is?

A kufr azonban nem csak igazságtalanság, hanem nyílt lázadás, hálátlanság és hűtlenség is. Mert végül is mi az ember? Miféle ereje és hatalma van? Ő maga az alkotója értelmének, lelkének és testének – vagy mindezt Isten alkotta? Ő maga állította elő a világegyetemet mindazzal, ami benne található – vagy Istentől ered minden? Ki állította az ember szolgálatába az erőket és energiákat, az ember vagy Isten?

Kétségtelen, hogy csak egyetlen válasz létezhet: a Magasztos Allah egyedül. Ő az, Aki megteremtette ezeket és a legszebb formát adta nekik, Ő rendelkezik felettük, Ő adta az embereknek kegyelemből. Ha ez így van, s kétségtelen, hogy így van, akkor van-e hálátlanabb és nagyobb lázadó, mint az az ember, aki ezeket nem Allah tetszését keresve használja fel, hanem hitetlenségre és a Teremtőjével való szembefordulásra, s olyan gondolatokkal tölti meg a szívét, amelyek csak Allah haragvását okozzák? Olyan cselekedetekre kényszeríti a nyelvét, a szemeit, a kezeit és a lábait, amelyekkel ellenszegül Allah parancsainak. Isten teremtményeit Isten törvényeivel ellentétben használja, s arra kényszeríti értelmét, hogy Istennel ellentétesen gondolkodjon. Szívében haragos gondolatokat őriz Istennel szemben, és számos adottságát az Úr akaratával szemben használja fel. Egykor, ha egy szolga becsapta urát, hűtlenségéért bélyeget sütöttek rá. Ha egy tiszt az állam érdekeivel ellentétben cselekszik, árulónak nevezik. Ha valaki megtámadja jötevőjét, nem tétovázunk, hogy hálátlansága miatt elítéljük. De mi ez a hűtlenség, ez a hálátlanság és ez a lázadás ahhoz képest, amit egy hitetlen ember a kufr által elkövet?

Végül is kitől ered valójában a hatalom és a tekintély? Ki adott az embernek rendelkezési jogot a dolgok felett? Ki emelte őt hatalmi helyzetbe? Minden, amit az ember birtokol, és minden, amit a maga és mások javára használ, Isten adománya, hiszen Ő bocsátotta rendelkezésére.

Az ember egyik legfontosabb földi kötelezettsége a szülőkkel szembeni kötelesség. De ki ültette a szülői szívekbe a gyermekek szeretetét? Ki adott erőt és akaratot az anyának, hogy gondozza, ellássa és táplálja gyermekeit? Ki ébresztette a szülőkben azt az „ösztönt”, hogy mindent, amijük van, feláldozzanak gyermekeik jólétéért?

Hát ezek után van-e annál bűnösebb ember, mint aki tagadja Allah istenségét, uralmát, és le is tér az Ő útjáról? Lehet-e nagyobb hűtlenség, hálátlanság, lázadás és árulás, mint a kufr, amellyel az ember igaz Urát tagadja meg, és Vele szemben engedetlenkedik?

Nem szabad azonban azt hinnünk, hogy az ember, ha kufrt követ el, vagyis káfir, a mindenható Istent bárhogy is megkárosítja vagy megkárosíthatja. Egy olyan jelentéktelen pontocska a parányi földgolyó felületén, a határtalan univerzumban, mint amilyen az ember – miféle kárt okozhat az univerzum Urának? Az Úrnak, Akinek birodalma oly végtelenül nagy, hogy még ma, a legerősebb teleszkópok segítségével sem tudjuk felderíteni határait. Akinek olyan nagy az ereje, hogy számtalan égitest – mint apró magocska – az Ő parancsára forog körbe; Akinek a gazdagsága olyan határtalan, hogy csakis Ővé az egész világmindenség, és Ő gondoskodik mindenről, anélkül, hogy maga gondoskodásra szorulna. Az ember lázadása nem okozhat kárt Neki; sokkal inkább maga az ember az, aki ilyen módon kárt szenved, kiszolgáltatja magát a teljes pusztulásnak és tévelygésnek. Aki az igaz úton vezetettik, az maga látja hasznát. Aki pedig tévelyeg, az a maga kárára tévelyeg.

Ennek a lázadásnak, és a hitetlenségnek elkerülhetetlen következménye az élet alapeszméinek hamis megállapítása, mellyel az ember vesztes lesz, soha nem találja meg az egyenes utat. Aki ilyen módon lesz lázadó, nem szerezhet igaz tudást és belátást, mert az a tudás, amely saját Teremtőjét nem ismeri, hogy ismerhetne mást helyesen? Az ilyen ember értelmé kanyargós utakon jár az élet minden területén, mert az az értelem, amely a saját Teremtőjéhez nem vezet el, minden más igazság felderítésében is kudarcot fog vallani. Az ilyen ember az életben tévedések sorozatát követi el. Erkölcsi magatartása, polgári, családi és társadalmi élete, harca a létfenntartásért – egyszóval egész léte – rendezetlen lesz, mert hamis kiindulópontból indult el. Az egész földön csak zűrzavart, romlást és összevisszaságot fog okozni. Meggondolatlanul fog vért ontani, megsérti más emberek jogait, kegyetlen lesz, törvénytelenéget és pusztulást fog előidézni a földön. Eltorzult gondolatai és vágyai, elmosódott nézetei, hamis értékrendje és igazságtalan cselekedetei megkeserítik a saját és mások életét. Ezek a dolgok az evilágon történnek, a túlvilágon pedig minden és mindenki, akit bántalmazott szembeszáll vele és tanús-

kodik ellene. Azokért a bűnökért találtatik majd vétkesnek, amelyeket saját természete és képességei ellen követett el. A szeme, a keze, a lába, az egész teste, és az esze is vádolni fogja az igazságtalanságokért és kegyetlenségekért, amelyeket ellenük követett el, mivel elfordult Istentől és engedetlenségre használta fel őket. Lénye minden sejtje, sőt a föld, amin engedetlenként járt, a vagyon, amit jogtalanul szerzett, azok a dolgok, amik fölött igazságtalanul rendelkezett, és azok az eszközök, amelyeket ebben az igazságtalanságban és az ellenszegülésben használt fel, panaszt emelnek ellene Istennél, Aki – mint az igazságosság valódi forrása – ki fogja rá szabni a megérdemelt büntetést.

Az iszlám előnyei

Miután sorra vettük a kufr okozta következményeket és hátrányokat, vessünk egy pillantást az iszlám elfogadásának és követésének áldásaira!

Az előzőekből megtudtuk, hogy a világegyetemben lévő jelek Isten egyedüliségére utalnak. A csodálatos univerzum, amely egy megváltoztathatatlan törvény szerint állandóan tökéletes rendben működik, maga is azt a tényt bizonyítja, hogy Tervezője, Teremtője, és Ura hatalmas, mindenható, végtelen és mindent átfogó hatalmú, Akinek bölcsessége, s a dolgokról való tudása abszolút tökéletes, s Akivel szemben a világmindenségben semmi sem engedetlen. Ahogy a világon minden dologban, az ember természetének legmélyén is ott gyökerezik a Neki való engedelmesség. Tény, hogy az ember tudat alatt napról napra követi Isten törvényeit, mert abban a pillanatban, amikor ellenük cselekszik, magát a pusztulásnak teszi ki.

A Magasztos Allah azonban bizonyos mértékű akarat- és cselekvésszabadságot adott az embernek, és ellátta őt a tudás, a gondolkodás, a jó és a rossz közötti különbségtétel képességével is. Az ember a tudásával, az eszével és a különbségtévképességével próbatétel alatt áll, Ura mindig figyel, hogy mire használja a szabadságát. Ezen a vizsgán az ember nincs rákényszerítve egy megszabott útra, mert a kényszer által éppen az igazi értelem veszne el belőle. Ha az ember egy vizsgán arra kényszerül, hogy egy megadott választ írjon a lapjára, a vizsgának nincs semmi értelme. Az érdemjegyet csak akkor lehet igazságosan odaítélni, ha a kérdés szabadon, az adott tudásnak és értelemnek megfelelően válaszolható meg. Ha a válasz helyes, eredményes a vizsgázó, s a felemelkedés útja nyitva áll előtte. Ha rosszul válaszol, kudarcot vall, és ez elzárja előle az előmenetelhez vezető utat. Ehhez hasonló szituációban találja magát az ember az életben. Isten szabadságot adott neki akaratában és tetteiben, hogy akadálytalanul

dönthessen, hogyan viselkedik, és melyik utat választja: az iszlámot, vagyis az Istennek való bizalomteljes odaadást és abszolút engedelmességet, vagy a kufrt, tehát Isten megtagadását és az ellene való lázadást.

Az egyik oldalon tehát egy olyan ember áll, aki sem a saját, sem a világmindenség természetét nem ismeri. Téved igaz Urának felismerésében és tulajdonságainak ismeretében, az engedetlenség és lázadás útjára lép, és nem is tudja hasznosítani azt a választási szabadságot, amit kapott. Az ilyen ember csődöt mond tudásának, intelligenciájának és kötelességtudatának vizsgáján.

A másik oldalon olyan ember áll, aki eredményesen kerül ki a vizsgáról. Tudása és értelme helyes használatával felismeri Teremtőjét, hisz Benne, s noha nem áll semmiféle kényszer alatt, a Neki való engedelmisséget választja. A jót választotta, miközben választhatta volna a rosszat is. Ismeri saját természetét, érti annak törvényeit és lényegét, önként az Istenhez való hűség és odaadás mellett dönt. Vizsgáját eredményesen tette le, mert minden adottságát helyesen gyarapította. Szemét a valóság meglátására használta, fülét arra, hogy az igazat meghallja, eszét pedig helyes nézetek kialakítására, és szívvel-lélekkel azon van, hogy felismeréseinek megfelelően éljen. Így viselkedésével bizonyítja be, hogy ő nemcsak egy igazságot kereső ember, hanem fel is ismeri és szolgálja is azt.

Valóban az ilyen embernek siker jár az evilágon és az elkövetkezendő életben egyaránt, hiszen a helyes, egyenes utat választja a tudás és a cselekedet terén, mert aki ismeri Istent és az Ő tulajdonságait, az megérti a tudást kezdetétől a végéig. Soha nem lehet letéríteni a helyes útról, mert az első lépést helyesen tette meg, pontosan ismeri életútja célját és irányát. Filozófusként a világmindenség titkain fog gondolkodni, és igyekszik megfejteni a természet rejtvényeit, s arra törekszik, hogy ne tévedjen el a kétségek és a gyanakvás labirintusában. Mivel útját isteni fény világítja be, minden lépést helyes irányban tesz. Tudósként arra fog törekedni, hogy megismerje a természet törvényeit, föltárja az univerzum rejtett kincseit, és az eddig még ismeretlen szellemi és anyagi jellegű erőket – az emberek szolgálatában – jó pályára terelje. Legjobb képességei szerint arra törekszik, hogy minden tudományágban kutasson, mindent, ami a Földön és a világmindenségben a rendelkezésére áll, az emberek javára fordítson. Istentudata kutatása minden stádiumában meg fogja őrizni attól, hogy a tudományt és annak felismeréseit rossz és káros célra használja fel. Sosem fog arra vetemedni, hogy a dolgok feletti hatalmat önmagának tartsa fenn, a természet feletti győzelméért saját dicsőítését várja, isteni, korlátlan hatalmat tulajdonítson magának, s hogy becsvágyó legyen, s a világot és az emberi fajt leigázva minden rendelkezésre álló eszközzel saját diktatúráját

építse ki. Ilyen lázadó és követelőző magatartása sohasem lehet muszlim tudósnak, csak egy káfir ember eshet áldozatul ilyen elképzeléseknek, és amennyiben enged nekik, az egész emberiséget sodorja veszélybe, a teljes pusztulásba és megsemmisülésbe.⁴ A muszlim tudós teljesen másképp viselkedik. Minél nagyobb lesz betekintése a tudomány világába, annál nagyobb lesz Istenbe vetett hite. Feje hálával hajlik meg Előtte, mert nagy erőt és tudást adott neki. Fel fogja ismerni, hogy saját érdekében és az emberiség javáért különösen igyekeznie kell a legjobbat megtenni. Nem adja át magát a hatalomittasságnak. Az a vágy tölti el, hogy minden tudását az emberiség szolgálatába állítsa. Szabadsága nem lesz korlátlan, erkölce és az isteni kinyilatkoztatás alapelvei irányítják. Így az ő kezében a tudomány nem pusztulást hozó eszköz, hanem az emberi jólét követelményeinek és az erkölcsi megújulásnak az eszköze. Így bizonyítja be háláját Urának az áldásokért és adományokért, amelyekkel megajándékozta az embereket.

Ennek okán egy muszlim sohasem fog elmaradni a történelmi, gazdasági, politikai, jogi és más tudományágak ismereteinek területén, ami tudásszomját és kitartását illeti, de meglátásai és következtetéseképpen esetében a „modus operandi”⁵ teljesen más lesz, mint pl. egy nem muszlim közgazdászé, politikusé, jogászé. Egy muszlim a tudomány minden ágát helyes nézőpontból tanulmányozza, törekszik a helyes meglátásokra és célkitűzésekre, s így helyes következtetéseket von le. A történelemből, az emberi múlt tapasztalataiból a megfelelő tanulságokra jut, és fel fogja fedezni a felemelkedés és hanyatlás igazi okait. Arra fog törekedni, hogy mindenből, ami jó és igaz volt a múltban, hasznot merítsen, s mindent elkerüljön, ami a népek elfajulásához és hanyatlásához vezetett.

4. Ilyen helyzettel áll szemben a mai modern ember. Bertrand Russel, a neves filozófus, azt írja: „A legtágabb értelemben mondva versenyfutásban vagyunk az emberi képesség – ami az eszközt illeti –, és az emberi butaság között – ami pedig a szándékot illeti. Képességeink fejlődésében való minden előrehaladásból, amelyet szándékaink megvalósítására fordítunk, rossz származik. Az emberi nem mindig tudásának és képességeinek köszönhetően maradt fenn. Mivel azonban tudása és képességei a butasággal együtt adtak, nincs biztosíték a túlélésre. A tudás hatalom, de hatalmában áll éppen úgy rosszat tenni, mint ahogy jót. Ebből következik, hogy – ha az ember bölcsessége nem nő épp oly gyorsan, mint tudása – a tudás minden gyarapodása a szenvedés gyarapodása lesz.” (Impact of Science on Society – A tudomány hatása a társadalomra)

Egy másik vezető gondolkodó a következő szavakban fogalmazta meg e paradoxont: „Megtanították nekünk, hogyan repülnek a madarak a levegőben, és hogyan úsznak a halak a vízben; de azt, hogy hogyan kell élni a földön, nem tudjuk.” (Idézet Joadtól – Counter Attack from the East – El-lentámadás Keletről.)

5. Modus operandi: eljárási mód.

A gazdaságban olyan módszereket választ a vagyon gyarapításához, amelynek haszna a föld összes lakójára kiterjed.

A politikában célja egy olyan államforma bevezetése lesz, amelyben béke, igazságosság, testvériség és jóság uralkodik, ahol az ember felebarátjának testvére lehet, s tiszteli annak emberi érzéseit; ahol nincs semmilyen kizsákmányolás vagy szolgaság, ahol az egyén jogait figyelembe veszik és tisztelik, ahol az államhatalom Isten szent hagyatékaként érvényesül, és mindenki javára és boldogságára működik.

A jogtudomány területén egy muszlim arra törekszik, hogy a törvényt az igazság valódi megtestesülésévé tegye, és valamennyi ember, különösképpen a gyengék jogainak igazi védelmezőjévé emelje. Vigyáz arra, hogy mindenki megkapja a neki járó részt, s hogy senkit ne érjen jogtalanság vagy hátrány. Maga is tiszteletben tartja a törvényt, és gondja van rá, hogy mindenki más is tisztelje azt.

A muszlim ember erkölcsi életét mindig istenfélelem, jámborság, becsületesség és igazságszeretet hatja át. Azzal az erős hittel él, hogy Isten az egyetlen Úr mindenek felett. Minden, ami saját vagy mások tulajdona, Isten adománya; a hatalmat, amelyet gyakorol, csak Isten bízta rá; szabadságát, amelyet élvez, nem használhatja fel meggondolatlanul saját érdekében, hanem Isten akaratának megfelelően él vele. Állandóan fejében tartja, hogy egy napon vissza kell térnie Urához, és számot kell adnia egész életéről. Felelősségérzete mélyen gyökerezik tudatában, soha nem lesz könnyelmű és nem fog kötelességeiről megfeledkezve cselekedni.

Ha elképzeljük egy ilyen lelki beállítottságú ember erkölcsi kiválóságát, bizonyosak leszünk abban, hogy tiszta, szelíd, szeretetteljes és önzetlen életet él. Élete áldás az emberiség számára. Gondolkodását nem szennyezik be gonosz elképzelések és hamis becsvágy. Óvakodni fog attól, hogy egyetlen dolgot lásson, halljon és főleg tegyen. Nyelvét féken tartja, száját hazug szó soha nem hagyja el. Létfenntartásáért becsületesen és rendesen dolgozik, s inkább éhezik, minthogy tisztességtelen úton, kizsákmányolással vagy igazságtalanság árán szerzett ételmet vegyen magához. Soha nem vesz részt emberi élet és becsület elnyomásában vagy megsértésében, akármilyen formában történjen is az. Soha nem fog engedni a rossznak, még ha hajthatatlanságáért nagy árat is kell fizetnie. A legkedvesebb dolog nála az igazság, az igazmondás és a megbízhatóság, nagyra becsüli őket, még ha ez az életébe kerül is. A legutálatosabb dolog számára az igazságtalanság, a hazugság és az ádulás. Az igazságtalanság minden árnyalatát elutasítja, állhatatosan az igazság mellett van, nem félve a sors kellemetlenségeitől. Az ilyen ember boldogulni fog az evilágon is.

Ő a nemesség és a jóság megtestesítője; tiszteletben álló és megbecsült lesz, s ebben a vonatkozásban senki sem előzheti meg. Hogyan lehetne megálázni egy embert, aki nem hajlandó valamilyen előny érdekében Istenen, a Mindenhatón, a világmindenség Urán kívül bárki előtt is fejet hajtani?

Erős, eredményes és sikeres lesz. Senki nem győzheti le, senki nem lehet erősebb nála, mert ő nem fél senkitől Istenen kívül, s nem vár jótéményt senkitől, csak Tőle. Milyen erőszak térítheti le útjáról? Milyen gazdagság tudja megvásárolni hitét? Milyen erő csonkíthatja meg lelkiismeretét? Milyen hatalom kényszerítheti hamis pályára?

A világon senki sem lehet gazdagabb és függetlenebb nála, mert ő komolysággal, szerénységgel és elégedettséggel teli életet él. Nem lesz sem ösztönös, sem vérmes vagy akár kapzsi. Elégedett lesz azzal, amit becsületesen tud megkeresni, s ha igazságtalanul szerzett pénzből hegyet is emelnek előtte, akkor sem fog még rápillantani sem, nemhogy hozzányúlni. Szívében béke és nyugalom van. Ez az elégedettség és nyugalom a kincse, s mi lehet ennél nagyobb kincs?

Az emberek tisztelni, szeretni és becsülni fogják. Senki sem lehet szeretetre méltóbb nála, mert ő emberszerető és jóságos, mindennel és mindenkivel szemben igazságos, kötelességeit becsületesen teljesíti, és mások javát is szem előtt tartva dolgozik. Az emberek szíve önkéntelenül feléje fordul, jobban szeretik és tisztelik, mint a többi embert.

Nagy bizalommal és tisztelettel fordulnak hozzá. Senki sem lehet bizalomraméltóbb nála, mert ő soha nem él vissza a belé vetett bizalommal, s nem engedi magát a tisztességtől eltéríteni. Hű adott szavához, s nyíltan és őszintén cselekszik. Minden megbízatását rendesen és becsületesen elvégzi, mert azzal a tudattal él, hogy Isten látja őt, és mindig figyelemmel kíséri tetteit. Nem lehet szavakkal leírni azt a tekintélyt és megbecsülést, amely az ilyen embert övezi.

Ha valaki megértette egy muszlim igazi jellemét, biztos lesz abban, hogy egy ilyen ember nem fog lealacsonyítva, megaláztatásban és leigázva élni. Diadalmaskodni fog, és semmilyen földi hatalom sem győzheti le, mert az iszlám olyan tulajdonságokkal ruházta fel, amelyeket földi hatalom nem változtathat meg.

Miután tiszteletreméltó és tisztességes életet élt itt a földön, visszatér Teremtőjéhez, Aki elhalmozza a legválogatottabb jutalmakkal, mert kötelességét a legjobban teljesítette, küldetését eredményesen fejezte be és a vizsgát dicsőségesen kiállta. Eredményes volt az evilági életben, és a túlvilágban állandó béke és örök üdvösség lesz a része.

Ez az iszlám, az emberek eredendő vallása. A vallás, amely nem kötődik valamely személyhez, időhöz, néphez vagy országhoz. Az iszlám

a természet életritmusa, és a vallása minden olyan embernek – minden korban, minden országban és minden népnél –, aki megismerte Istent, követte törvényét és egyenes útját járta. Valamennyien muszlimok voltak, függetlenül attól, hogy ezt az utat iszlámnak vagy másnak nevezték. Akármilyen is volt az elnevezése, semmi más nem jelentett, csakis az iszlámot, azaz „Isten akaratának való önkéntes átadást”.

Második fejezet

A HIT ÉS AZ ENGEDELMESSÉG

Az őszinte önátadás és engedelmesség alapfeltétele a tudás és a meggyőződés

Ahogy már mondtuk, az iszlám nem más, mint szabad akaratból Istennek való engedelmesség, törvényeinek és parancsainak önkéntes követése. Magától értetődik, hogy az ember csak akkor képes önként engedelmeskedni Istennek, követni a törvényét s járni az útját, ha számos dolgot tud, és ezekben a tudása eléri a bizonyosság szintjét. Melyek azok a legfontosabb dolgok, amelyeket az embernek tudnia kell? Ezt szándékunk feltárni a ebben a fejezetben.

Az első és legfontosabb az Isten létében való megrendíthetetlen hit. Hiszen hogyan engedelmeskedhetne Istennek és követné törvényét egy olyan ember, aki nem hisz szilárdan Isten létezésében?

Ismerni kell a Magasztos Isten tulajdonságait. Ha valaki nem tudja, hogy egy és csakis egyetlen Isten van, Akit mindenfajta imádat megillet, s hogy nincs senki más, aki az isteni hatalom és tekintély akár egy szikráját is Vele együtt birtokolná, akkor megtörténhet, hogy hamis isteneknek esik rabul, őket dicsőíti, és alázatosan fejet hajt előttük jóindulatuk elnyerése érdekében. Ha egy ember tudja, hogy Isten mindent lát, hall és tud, amit nyíltan vagy titokban teszünk – sőt még kimondatlan gondolatainkat is ismeri –, hogyan engedhetné meg magának, hogy Istennel szemben hálátlan és engedetlen legyen? Ezekből világos, hogy az Isten tulajdonságairól való ismeretek teszik képessé az embert arra, hogy a legnemesebb értékeket fejlessze ki magában, gondolkodásában, cselekedeteiben, és erkölcsében azért, hogy magát Istennek átadva erényesen élje életét. Az ember csak akkor járhat Isten egyenes és igaz útján, ha ezek az ismeretek tiszták és világosak számára, de ez a tudás magában nem elég. Megrendíthetetlen meggyőződésre van szükség, amely mélyen az ember értelmében és szívében gyökerezik, hogy védje a szívét az alattomos, téves kételkedésektől és tévelygésektől, és az életét olyan cselekedetektől, amelyek ellenkeznek a tudásával.

Ezen túl az embernek ismernie kell, melyik az a helyes út, melyen megfelelő módon irányíthatja evilági életét, Isten tetszésének megfelelően. Mik azok a dolgok, melyek Isten tetszését kiváltják, hogy ezeket választhassa, s mik azok a dolgok, melyek haragvását okozzák, hogy ezeket

elkerülhesse. Ennek érdekében az embernek ismernie kell Isten törvényrendszerét, szilárd meggyőződéssel kell hinnie abban, hogy az Istentől származik, és csak úgy élhet Allah tetszésének megfelelően, ha ezt követi a lehető legtökéletesebb módon. Ha valaki nem ismeri, hogy mi az Istennek tetsző és mi nem, akkor hogyan tudná az előbbit választani és az utóbbit elkerülni? Ha nem ismeri az isteni törvényeket, hogyan is követhetné azokat? S ha tudása e törvényrendszerről nem éri el a bizonyosság fokát, vagy lelkében felmerül az a gondolat, hogy létezhet más rendszer is, akkor hogy tudná helyesen követni Isten útját?

Az embernek ismernie kell mi a következménye annak, ha az engedelmség helyett a szembeszegülést választja, s nem az Egyenes Utat járja, vagy annak, ha Allahnak való engedelmséget választja és követi törvényét. E választáshoz szükségszerűen meggyőződéssel kell bírnia a Túlvilágról s arról, hogy mindenkinek meg kell jelennie Isten színe előtt. Megrendíthetetlen meggyőződéssel kell hinnie abban, hogy a halál nem jelenti a lét végét. Van feltámadás, és számonkérés, és a jótetteket jutalom, a rosszakat büntetés fogja követni. Mindenki azt kapja, amit megérdemel, és nem lesz menekvés. Annak az embernek a szemében, aki nem tud semmit a Túlvilágról, az engedelmség és az engedetlenség ugyanaz, nincs közte különbség. Azt gondolhatja, hogy az engedelmesek és engedetlenek előtt is ugyanaz a vég áll, mert a halál után – véleménye szerint – mindketten a semmiben oldódnak fel. Hogyan lehet elvárni, hogy ezzel a lelki tartással kitegye magát mindazon kényelmetlenségnek és nehézségnek, amely az engedelmesek életének velejárója, s hogy elkerülje azokat a bűnöket, amelyek elkövetése ebben az életben láthatóan semmilyen veszteséggel nem jár? Hogyan várható az ilyen embertől, hogy állhatatos türelemmel kitartson Isten iránti engedelmségében megpróbáltatásaiban, s megfelelően követelményeinek? Ha az ember hite nem éri el a bizonyosság szintjét arról, hogy van Túlvilág, megjelenés, elszámolás a Teremtő színe előtt, akkor nem képes az Isten iránti engedelmségre, s előírásainak követésére, nem tud állhatatos maradni az élet zavaró hullámaival szemben sem, amelyek a bűnre, bűnözésre, és a rosszra csábítanak, mert a kétely és a tétovázás elrabolja tetterejét. Az ember kétellyel és tétovázással nem tud kitartani egy dolog mellett, csak akkor lesz kitartó, ha meg van győződve, hogy az hasznos számára, s csak akkor képes eltávolodni egy másik dologtól, ha biztos benne, hogy az ártalmára van.

Ezekből világos, hogy ha az ember egy utat akar bejárni, ismernie kell azokat a következményeket, amelyekhez az általa választott út vezet, s ennek az ismeretnek el kell érnie a bizonyosság szintjét, bízni kell benne.

A hit jelentése

Amit az előzőekben tudás, ismeret és bizonyosságként leírtunk az a „hit”, a hit szó szószerinti jelentése. Azt az embert, aki tud Isten egyedülvalóságáról, igazi tulajdonságairól, törvényéről, ismeri jutalmazását és büntetését a szolgálival szemben a tetteik szerint a Feltámadás Napján, és ezekben lelke mélyéig meg van győződve, hívőnek nevezik. A hit vezeti el az embert ahhoz, hogy muszlim legyen, azaz olyan ember, aki engedelmeskedik Istennek és követi törvényét.

Ebből világosan látható, hogy senki sem lehet valódi muszlim, csak ha egyben hívő is. Az iszlám és a hit közti kapcsolat éppen olyan, mint egy fa és annak magva közti kapcsolat. Éppen úgy, ahogy egy fa nem tud kisarjadni a magja nélkül, egy olyan embernek is lehetetlen muszlimmá lennie, akinek a szívében kezdettől fogva nincs hit. Másrészt azonban, ahogy megtörténhet, hogy egy fa, noha magját elvetették, mégsem hajt ki, vagy ha magja ki is kel ugyan, de növekedése hátramaradott és lassú lesz, úgy az is lehetséges, hogy valakinek van hite, de különböző gyengeségek – akaratérő hiánya, helytelen nevelés vagy rossz társaság – miatt azonban mégsem lesz teljes értékű muszlim.

Látjuk tehát, hogy az iszlám és a hit szempontjából kiindulva az embereket négy kategóriába sorolhatjuk:

1. Azok, akik olyan erős hittel rendelkeznek, amely arra sarkallja őket, hogy engedelmeskedjenek Istennek, teljes mértékben törvényét követik, és szívvel-lélekkel arra törekszenek, hogy elégedettségét kivívják. Mindent megtesznek, ami Isten tetszésére van, és mindent kerülnek, ami Ellene való. A tiltott dolgoktól úgy távolodnak el, akár a tüzes parázstól. Odaadásukban pedig lelkesebbek, mint az átlagember a gazdagság és a dicsőség utáni törekvésében. Ők az igaz hívők.
2. Azok, akik ugyan szívében hisznek Istenben, hitük azonban nem teszi őket engedelmessé, és nem követik teljes mértékben Isten törvényét. Ők annak ellenére, hogy hitük nem éri el a teljesség fokát, mégis muszlimok, ellenszegülésük mértéke szerint lesznek büntetve. Olyanok ők, mintha bűnösök lennének, de nem a túlkapásokra hajlamos, megátalkodottak, hisz elismerik Isten uralmát és az Ő törvényeit.
3. Azok, akik nem hisznek Istenben, de felszínesen figyelve őket, a muszlimok cselekedeteihez hasonló dolgokat tesznek. Valójában ők bűnösök, és a látszólagos jótetteiknek nincs jelentősége, hiszen

tetteik csak felszínesek és nem az Isten iránti engedelmesség, nem törvényének követése vezérli őket. Olyanok ők, mint akik nem ismerik el egy uralkodónak a hatalmát, nem követik törvényét, még ha néhány tettük meg is felel az előírásainak, de akkor sem lehet azt mondani róluk, hogy hűségesek az uralkodóhoz és engedelmeskednek törvényének. Ők szembeszegülők, bűnösök, törvénszegők maradnak.

4. Azok, akik nem hisznek Istenben, s törvényével ellenkező, rossz tetteket visznek véghez. Ők a legrosszabbak minden ember közül, a világban romlást terjesztenek, gonosztevők és bűnözők.

A fenti felsorolás világosan mutatja, hogy az emberek igazi sikere és boldogsága az evilágon és a túlvilágon a hittől függ. Az iszlám – teljesen vagy hiányosan – a hit magjából születik. És ahol nincs iszlám, ott hitelenség (kufr) van. A hitelenség pedig az iszlám ellentéte, vagyis szembefordulás a Magasztos Isten parancsával bármilyen fokban és formában.

A tudás és a bizonyosság megszerzésének eszközei

Az előbbieken megállapítottuk tehát, hogy szükség van a hitre az engedelmességhez. Felmerül azonban az a kérdés: Hogyan szerezhethünk helyes tudást Istenről, miként juthatunk az Allah tulajdonságaiba, törvényeibe és az Utolsó Ítéletbe vetett hithez?

Már utaltunk Isten könyörületének megszámlálhatatlan – a bennünket körülvevő világban és saját magunkban is megnyilvánuló – jeleire, amelyek arról tanúskodnak, hogy a világegyetemnek egy és csakis egy Teremtője és Irányítója van. Ő az, Aki mindent vigyáz és igazgat. Ezek a jelek a Teremtő isteni tulajdonságait tükrözik: nagy bölcsességét, mindent átfogó tudását, mindenhatóságát, irgalmasságát, mindennel bíró erejét – tulajdonságait teremtésében mindenütt fel lehet ismerni. Az ember intellektusa és tudásszerző képessége azonban gyakran téved e jelek megfigyelésében, illetve értelmezésében, noha a jelek nyilvánvalóak és világosak, szemünk könnyen elolvashatja, ami a természetben megíratott. Mégis oly sok ember tévedt már el. Néhányan azt állították, hogy két isten létezik, mások azt mondják: ennek a világegyetemnek három istene van, megint mások a sokistenhitnek estek áldozatul. Némelyek a természetet kezdték imádni, mások minden természeti erőnek istent tétéleztek fel: az esőnek, a levegőnek, a tűznek... stb., majd azt mondták, ezek felett van egy főisten, s hozzá fordulnak, az ő parancsait teljesítik! Az emberi ér-

telem így megbotlott sok dologban – noha Isten jelei teljesen érthetőek voltak –, és nem láthatta valódi fényében az igazságot, ilyen módon tévedett el az emberi értelem a Magasztos Allah lényének megértésében. Az egyik érzéki csalódás a másikat követte, és az eredmény nem lett más, mint a gondolatok zűrzavara.

Vannak olyan emberek, akik téves nézeteket és hazug gondolatokat hoztak létre a Túlvilági étellel kapcsolatban, a halál utáni életre vonatkozóan. Vannak, akik azt mondják: csak az evilági létünk van, s a halál után nincs feltámadás. Mások azt állítják, hogy az ember egymást követő újjászületések folyamatának van alávetve ebben a világban, és minden új életben előző élete tetteiért büntetik, vagy jutalmazták.

Azt a törvényt viszont, amely szerint az embernek élnie kell ahhoz, hogy Isten tetszése szerint élje le életét, az ember nem tudja saját maga megalkotni. Csupán az emberi értelem segítségével tökéletes és kiegyensúlyozott, Isten tetszésének megfelelő élet-törvénykönyvet alkotni rendkívül nehéz feladat.

Akármennyire érett és bármilyen képességekkel rendelkezen is az emberi értelem, akkor sem képes teljes egészében helyesen dönteni, csak hosszú évek tapasztalata alapján, hosszas töprengés eredményeként, s még akkor is maradnak az életnek olyan területei, melyekben helytelen következtetések alapján hibás döntésre jut. Az ember így nem lehet teljesen biztos magában, nem állíthatja teljes bizonyossággal, hogy az Igazság birtokában van, s teljes tudással bír arról.

Az emberi értelem igazi próbatétele az lenne, ha minden külső vezetés nélkül saját tudására és erőfeszítésére lenne bízva, hogy megtalálja magának a helyes és az igaz utat. Ebben az esetben azok, akik saját éleselméjűségük és fáradozásuk által megtalálták az igazságot s a helyes utat, eredményre jutnának és üdvözülnének, míg mások, akik nem jutottak ilyen felismerésekre, kudarcot vallanának. Isten azonban szolgálival szemben kegyet gyakorolt, megkímélte az embereket egy ilyen nehéz próbatételtől. Irgalma gyanánt közülük származó férfiakat küldött el hozzájuk, akiknek igaz tudást adott tulajdonságairól, s megmutatta nekik az utat, amelyen az ember az Ő tetszéséhez és az örök üdvösséghez juthat. Ugyanígy helyes tudással ruházta fel őket a Túlvilági élet jelentőségéről és okáról, s megparancsolta nekik, hogy ezt a tudást adják tovább az embereknek. Ezek a kiválasztott emberek Isten küldöttjei és prófétái. Ezt a tudást Istentől sugallat útján kapták. A könyvet, amely ezt a tudást tartalmazza, Isten könyvének, vagy Isten szavának nevezik.

Így az ember bölcsességének és tudásának próbatétele abban áll, hogy elismeri-e Isten küldöttét, miután tiszta és kegyes életét mélyrehatóan át-

tekintette, és gondosan tanulmányozta nemes és hibátlan tanításait. Aki hajlandó az igazságot felismerni és követni, tanúskodni fog az igazság mellett, hinni fog abban, aki elhozta ezt, és követni fogja a küldött utasításait. Aki azonban megtagadja Isten küldöttét és a kinyilatkoztatást, megfosztja magát attól, hogy megismerje és elfogadja az igazságot. E tagadása miatt kudarcot vall az imént említett próbatételen, megakadályozza önmagát abban, hogy felfedezze az igazságot, a helyes tudást Istenről, az Ő törvényéről és a halál utáni életről.

Az ismeretlenbe vetett hit

Ahogy a mindennapi tapasztalat mutatja, ha valamiben nem vagyunk biztosak, keresünk valakit, aki kiismeri magát a kérdésben, hiszünk a szavának és követjük azt. Például ha megbetegszünk, nem tudjuk magunkat gyógykezeltetni, hanem felkeressük az orvost, és ha azt tapasztaljuk, hogy az orvos megfelelően képzett arra, hogy szakszerű tanácsokat adjon, nagy tapasztalattal bír, mert már betegek hosszú sorát kezelte, akkor nyugodt szívvel bízunk rá magunkat. Erre a meggyőződésünkre alapozva csak azt a gyógyszert vesszük be, amit ez az orvos írt fel, utasításait betartjuk, azt tesszük, amit mondott, és kerüljük, amit megtiltott. Jogi esetekben ugyanígy hiszünk abban, amit a jogi tanácsadó mond, és annak megfelelően cselekszünk. Tanulmányi kérdésekben bizalommal vagyunk tanárunkhoz vagy professzorunkhoz, és helyesnek tartjuk utasításait. Ha valaki el akar jutni valahová, de az odavezető utat nem ismeri, megkérdez egy helyismerettel rendelkezőt, és követi az általa mutatott utat. Így vagyunk az élet minden olyan dolgában, amelyet nem ismerünk, vagy nem ismerhetünk. Olyasvalakihez fordulunk, aki ismeri a választ, elfogadjuk tanácsát, és annak megfelelően cselekszünk. Ez az ismeretlenbe vetett hit.

Az ismeretlenbe vetett hit azt jelenti, hogy ha valamit nem ismerünk, akkor ahhoz fordulunk, aki ismeri, és hitelt adunk szavainak. Az ember nem ismeri Istent és az Ő valódi tulajdonságait. Nem ismeri azt a tényt, hogy az angyalok az egész univerzumban mindent az Ő utasításainak megfelelően vezetnek, és körülveszik az embert minden oldalról. Nincs alapos tudásunk arról az életmódról, amellyel elnyerhetjük a Teremtő tetszését. Sötétben tapogatózunk a halál utáni élet kérdésében, s azt sem tudjuk, mi az a Túlvilág, s mi vár ott a szolgálókra. Az ilyen dolgok tudása és ismerete olyan embertől szerezhető meg, akinek szavában, őszinteségében, megbízhatóságában feltétlenül megbízunk, istenfélelmét ismerjük, mely egész életét áthatja, melyre tanú minden cselekedete, szava, s ekkor elhisszük,

hogy kizárólag az Igazságot mondja, s tudjuk, hogy minden egyes szava és kijelentése érdemes arra, hogy elfogadjuk. Ez a láthatatlanba vetett hit, amire feltétlenül szükségünk van, ha a Magasztos Istennek akarunk engedelmessé válni úgy, ahogyan az az Ő elégedettségére szolgál. Ezekre az információkra csak a küldöttek és próféták révén tehetünk szert, e pontos és igaz tudás nélkül pedig nem haladhatunk előre az iszlám egyenes útján.

Harmadik fejezet

A PRÓFÉTASÁG

Az előző fejezetből a következő három pontot tudtuk meg:

1. Az embernek szüksége van a helyes tudásra Istenről, az Ő tulajdonságairól, és azokról a módokról, ahogyan tetszését elnyerhetjük, valamint a Túlvilági számonkérésről, a jutalmazásról, mely az Isten iránti engedelmességért, parancsainak betartásáért jár. Ennek a tudásnak – igazságában és megrendíthetetleniségében – megbízhatónak és bizonyossággal teltnek kell lennie.
2. Isten jóságosan megkímélte az embert attól a fáradságos feladattól, hogy ezt a tudást egyedül, a saját erőfeszítései árán szerezze meg, ezért a prófétákon keresztül nyilatkoztatta ki – akiket az emberek közül választott –, hogy közvetítsék a többi embernek Isten akaratát és megmutassák nekik a helyes utat.
3. Minden ember kötelessége, hogy megismerje Isten igaz prófétáit, és ha megbizonyosodott róla, hogy valóban igaz prófétáról van szó, akkor bizalommal legyen tanításai iránt, hallgasson rá, engedelmeskedjen parancsának és kövesse példáját élete minden területén.

A következőkben szeretnénk a próféta lényegét bemutatni, s azt az utat, mely a próféták megismeréséhez vezet.

1. A próféta lényege

A Magasztos Isten mindent megteremtett ebben az univerzumban, amire az embernek szüksége van. Születésétől kezdve, ahogy az evilágra érkezik, van szeme, hogy lásson, füle, hogy halljon, orra, hogy szagoljon és lélegezzon vele, keze, hogy dolgozzon, lába, hogy járjon, értelme, hogy gondolkodjon, s még sorolhatnánk tovább számos szervet, ami a kicsiny testbe épült be, melyekkel Allah látta el az embert, figyelembe véve különböző szükségleteit. Amikor pedig megkezdte evilági életét, mindent megtalál, amire szüksége lehet az élethez. Bőségesen megtalálható a levegő, a fény, a víz, és sok egyéb dolog. Amikor a gyermek kinyitja a szemét, táplálékát anyja mellén találja meg. Szülei ösztönösen szeretik, s ellenállhatatlan érzés tölti el szívüket, hogy gondoskodjanak róla, felne-

veljék, és mindent megtegyenek jólétéért, majd ahogy nő, úgy nőnek az evilági szükségletei, de minden életszakaszban megkapja Isten gondoskodása által azt, amire szüksége van, mintha minden teremtett dolog, erő a földön és az egekben csak azért jött volna létre, hogy az ő szolgálatára és fejlődésének elősegítésére legyen.

Ha még tovább lépünk, akkor azt látjuk, hogy megadatik az embernek mindaz az erő, eszköz és képesség – fizikailag éppúgy, mint szellemi és erkölcsi téren –, amire szüksége van életéhez. Az emberiség minden egyes tagjának többé-kevésbé jut a testi erőből, az értelmi képességből, s a józan ítélőképességből. Az Isten ebben is csodálatos rendezettséget teremtett, mert nem egyenlő mértékben juttatott minden teremtményének a fenti tulajdonságokból, mivel ha mindenki hasonló képességekkel rendelkezne, akkor mindenki a másiktól függetlenül meg tudna mindent oldani. Az egyenlő elosztás egymástól teljesen függetlenné tette volna az embereket, és az egymásról való gondoskodás és együttműködés lehetőségét zárta volna ki. Noha az emberiség, mint egész, minden szükségessel el van látva, az emberek között a képességek egyenlőtlenül, mégis gondosan oszlanak el. Néhányan nagy fizikai erővel és hősiességgel bírnak, mások észbeli tehetségükkel tűnnek ki. Néhányan a művészetekhez, költészethez és filozófiához való nagyobb érzékkel születtek. Van, akinek jó a nyelvézéke, másoknak katonai éleslátásuk, kereskedői észjárásuk, matematikai adottságuk, tudományos kíváncsiságuk vagy irodalmi leíróképességük van. Az ilyen különleges adottságok tesznek képessé egyes embereket még olyan bonyolult problémák megragadására is, amilyenekkel egy átlagember nem boldogulna. Ezek a képességek és adottságok Isten ajánlékai azon emberek felé, akiket Isten az ilyen módon való kitűnésre választott ki. Általában veleszületett adottságokról van szó, melyekkel Isten bölcsessége szerint tünteti ki szolgálói közül azt, akit akar. Nem lehet őket egyszerűen neveléssel vagy képzéssel kifejleszteni.

Ha mélyebben elgondolkodunk Isten e kegyeinek elosztásán, láthatjuk benne a rendkívüli bölcsességet, azt, hogy az adottságok csodálatosan oszlanak meg az emberek között. Azok a képességek, amelyek az emberi civilizáció fenntartásához elengedhetetlenül szükségesek nagyon sokakban felfedezhetők, míg azokat a szokatlan tehetségeket, amelyek csak egy szűk réteg számára szükségesek, csak néhány ember kapta meg. A katonák, földművesek, iparosok és munkások száma nagy. Azonban a hadvezérek, tudósok, államférfiak és intellektuelek viszonylag kevesebben vannak. Ugyanez érvényes a civilizáció minden foglalkozására, művészetére és iparára. Úgy tűnik, van egy általános szabály: minél erősebb a tehetség és nagyobb a zsenialitás, annál kisebb azoknak a száma, akik magukénak

mondhatják azt. Különleges tehetségek, akik az emberi történelemben kitörölhetetlen nyomot hagynak maguk után, és műveik évszázadokon át vezetik az emberiséget, csak ritkán és kevesen születnek.

Itt egy másik kérdéssel találkozunk: az emberi civilizáció alapvető követelményei csak a jog és politika, tudomány és matematika, gépgyártás és mechanika, pénzügy és gazdaság, s más hasonló területeken működő szakértőkre és specialistákra korlátozódnak-e, vagy olyan emberekre is szükség van, akik a helyes, Istenhez és az üdvözüléshez vezető utat tudják megmutatni? A szakértők ellátják az embereket mindannak a tudásával, felhasználási módjával és eszközeivel, ami a világon létezik, de kell lennie valakinek, aki a teremtés célját és magát az élet értelmét magyarázza meg. Mi az ember és miért teremtetett? Ki adta neki erejét és képességeit, és miért történt ez? Mi az élet valódi értelme és hogyan lehet betölteni azt? Melyek az élet valódi értékei, és hogyan lehet valóra váltani őket? Mindezek ismerete az ember legfontosabb igénye, s ha nincs ezek tudatában, nem építheti egészséges alapokra a civilizáció épületét, és nem lehet eredményes sem most, sem a túlvilágon.

Értelmünk egyszerűen elutasítja azt a gondolatot, hogy Isten, Aki az ember legjelentéktelenebb igényeiről is gondoskodott, elmulasztotta volna a legnagyobb, a legfontosabb és a legszükségesebb igény teljesítését. Nem, ez egyszerűen nem lehet. És nincs is így. Míg Isten olyan embereket is teremtett, akik a művészetben és a tudományban tüntetik ki magukat, ugyanakkor elhivatott, mély belátású, tiszta érzésű és kitűnő lelki tartású embereket is elhívott arra, hogy Őt felismerjék és megértsék. Nekik mutatta meg az Istennek való önátadás, a jámborság és igazságosság útját. Tudást bízott rájuk az élet céljáról, az erkölcsi értékekről, és azzal a feladattal bízta meg őket, hogy adják tovább a többi embernek az isteni kinyilatkoztatást, és irányítsák őket a helyes útra. Ezek az emberek Isten prófétái és küldöttei.

Az emberi társadalomban a próféták különös képességekkel, velük született nemes lelki tartásukkal és jámbor életükkel tűntek ki, többé-kevésbé ugyanúgy, ahogy más zsenik a művészetben és a tudományban emelkednek ki szokatlan képességekkel és természetes adottságaikkal. Egy ember zsenialitása saját magáért beszél, és a többieket automatikusan elismerésre készíti. Amikor például egy igazi költőt hallgatunk, azonnal felismerjük különleges nagyszerűségét. Az, aki nincs ilyen természetes talentummal megáldva, akárhogyan is törekszik, nem tud hasonlóan nagyot alkotni a költészetben. Éppen így van ez a született szónokkal, festővel, vezérrel vagy feltalálóval. Minden tehetség figyelemre méltó erejével, és az általa elért szokatlanul nagy teljesítménnyel tűnik ki. Mások nem mérhetik hozzájuk magukat.

Ugyanez érvényes a prófétára is. Értelme olyan problémákat fog át, amelyeket másoknak lehetetlen megoldani. Csodálatos módon ír le és világít meg dolgokat, amelyekről senki más nem tud beszélni. Bepillantást nyer olyan rejtett kérdésekbe, amelyeket mások sokévi gondolkodás és meditálás után sem értenének meg. Minden átlagember megérti, amit mond. A józan ész elismeri, a szív pedig érzi szavai igaz voltát, a világi dolgokban való tapasztalatok és természeti jelenségek megfigyelései bizonyítják igazát. Ha megpróbálunk hozzá hasonló bölcsességekkel előállni, egyik kudarcból a másikba esünk. Lénye és adottságai annyira jók és tiszták, hogy viselkedése minden esetben igazságossággal, nyíltsággal és nemességgel teli. Soha nem beszél, és nem tesz rosszat, s nem vétkezik semmiben. Mindig embertársai lelkére köti, hogy erkölcsösek és igazságosak legyenek, és maga is követi, amit másoknak prédikál. Egyetlen eset sincs életében, amely azt mutatná, hogy nem eszméinek megfelelően él. Sem szóban, sem tettel, soha nem önző. Mások szenvedéseit magára vállalja, de sosem kényszerít másokat, hogy ömiatta szenvedjenek. Egész élete maga az igazságosság, nemeslelkűség, tisztaság, az emelkedett, tiszta gondolkodásmód példaképe, s az emberiség legmagasztosabb megnyilvánulása. Jelleme teljesen makulátlan, és a legalaposabb vizsgálódás sem talál sötét foltot életében. Mindezek a tények és tulajdonságok minden kétség nélkül bizonyítják, hogy az ilyen ember Isten prófétája, akiben hinni kell.

Ha világosan felismerhető, hogy egy bizonyos személy Isten igaz küldötte, akkor ennek a felismerésnek természetes következménye, hogy parancsainak engedelmeskednünk kell. Teljesen értelmetlen lenne valakit Isten igaz prófétájaként elismerni, és utána nem hinni, amit mond, s nem követni, amit elrendel. Hiszen éppen prófétakénti elfogadása jelenti azt, hogy akármit is mond, szavai Istentől származóak, s ugyanígy, amit tesz, az Isten akaratának és tetszésének megfelelő. Így tehát a vele szembeni ellenszegülés egyenlő az Istennel szembeni engedetlenséggel, az Istennel szembeni engedetlenség pedig nem vezet máshoz, mint romláshoz és pusztuláshoz. Ezért a próféta elfogadása arra kötelez minket, hogy engedelmeskedjünk utasításainak, és a legkisebb kétely nélkül elfogadjuk azokat. Talán néha nem tudjuk megérteni némely utasítás bölcsességét és fontosságát, de maga a tény, hogy az prófétától származik, teljes biztonságot nyújt igaz és helyes voltáról, és nem enged teret kételkedésnek vagy bizalmatlanságnak. Ha képtelenek vagyunk megérteni egyes tanításokat, az nem azért van, mert hibásak vagy hiányosak, hanem azért, mert a mindennapi ember értelmének megvannak a saját korlátai, amelyeket nem lehet figyelmen kívül hagyni.

Egyértelmű, hogy aki a tudomány egy bizonyos ágát nem ismeri pontosan, nem értheti meg annak részleteit. Azonban balga lenne az az ember, aki a szakértő véleményét csupán azzal a kifogással utasítaná el, hogy ő maga nem érti a magyarázatot. Magától értetődik, hogy minden fontos világi ügy kapcsán szakértő tanácsát kérjük, felvilágosításában bízunk, s teljesen rá hagyatkozunk. Sokszor inkább lemondunk saját megítélési és beleszólási jogunkról, és hálásan hallgatjuk őt. Egyetlen egyszerű ember sem lehet mindenben mester.

Az átlagember helyes viselkedése az, hogy megtegye, amit meg tud tenni, és azokhoz a dolgokhoz, amelyekhez nem ért, a rendelkezésére álló minden tapasztalattal és bölcsességgel megkeresse azt, aki vezetni, segíteni tudja, és ha talált ilyen embert, elfogadja és követi tanácsát. Ha biztosak vagyunk abban, hogy egy bizonyos személy alkalmas arra, hogy segítségünkre legyen, akkor felkeressük, hogy tanácsot és utasítást kérjünk tőle, és teljes bizalommal vagyunk iránta. Magától értetődően butaság lenne, ha betegségünk esetén nem fogadnánk el az orvosi vizsgálatot, és nem követnénk az orvos terápiás előírásait, csak akkor, ha értenénk a vizsgálat elvét és a gyógyszerek hatásmechanizmusát. Ha jogi tanácsadót bízunk meg valamilyen peres ügygel, akkor sem avatkozunk állandóan a dolgába, hanem bízunk a jogászban és hallgatunk rá. Ez a helyes viselkedés az életben, és éppen így kell viselkedni a vallás terén is. Szükség van Isten ismeretére, ismernünk kell az életmódot, amely tetszésére van, de nincs lehetőség arra, hogy ezeket az ismereteket magunktól szerezzük meg. Minden ember kötelessége azonban, hogy megkeresse Isten igaz prófétáját, s e keresést különös gondossággal, nagy éleslátással és egészséges ítélőképességgel végezze, mert ha rossz embert választ látszólag igaz prófétaként, akkor az hamis útra viszi. Ha azonban minden nézőpont alapos megfontolása és értékelése után megállapítja, hogy egy bizonyos személy valóban Isten prófétája, akkor teljesen meg kell benne bíznia, és minden utasítását hűen kell követnie.

Világos tehát, hogy az ember számára helyes út csak az lehet, amelyet a próféta is járt, és csak azok a helyes életformák, amelyekről ő azt mondta, hogy Isten írta őket elő nekünk. Ebből könnyű megérteni, hogy minden ember számára abszolút szükséges a prófétákban való hit és az ő követésük, s hogy az, aki maga próbál utat keresni, eltér a helyes iránytól, és biztosan eltéved.

Ebben a kérdésben az emberek különösen sokszor ítélnek rosszul. Vanak, akik a próféták feddhetetlenségét és igaz voltát elfogadják, mégsem fűzi őket hozzájuk imán (hit), s nem is követik utasításait az élet dolgai-ban. Az ilyen emberek nemcsak hitetlenek (káfirun), hanem viselkedésük

oktalan és természetellenes is, mert azután nem követni a prófétát, hogy már elismerték igaz voltát, azt jelenti, hogy tudatosan a hazugságot részesítik előnyben.⁶ És milyen ostobaság lehetne nagyobb ennél?

Néhányan azt mondják: „Nincs szükségünk prófétára, mert magunk is megtaláljuk az igazsághoz vezető utat.” Ez azonban hibás nézet. Aki tanult geometriát, tudja, hogy két pont között csak egyetlen egyenes vonal van, és minden más vonal görbe, vagy nem érinti az adott pontokat. Éppen így van ez az igazsághoz vezető úttal is, amelyet az iszlám nyelvében „asz-szirátu-ul-musztaqim”-nak (az egyenes útnak) neveznek. Ez az út az embernél kezdődik, és teljesen egyenesen felvezet Istenhez. Világos, hogy csak egy és csakis egy ilyen út lehet. Minden más út elágazó, és tévedéshez vezet. Ezt az egyenes utat a próféta mutatta meg, s nem létezhet rajta kívül más egyenes út. Az az ember, aki nem veszi figyelembe ezt az utat, és más pályákat keres, csak saját elképzeléseinek esik áldozatául. Kiválaszt magának egy irányt, s azt képzelem, hogy az a helyes, de hamarosan elveszik a labirintusban, amelyet saját maga alkotott. Mit gondolunk arról az ember-ről, aki eltévedt, és egy jó ember megmutatta neki a helyes utat, ő mégsem vette figyelembe a segítő vezetést, hanem azt mondta: „Nem fogadom el az utasításodat, s azt az utat, amit mutattál, nem követem, hanem magam nézek körül ezen a számomra ismeretlen vidéken, és igyekszem keresésem tárgyát saját magam megtalálni”? Ez a próféta világos útmutatása szempontjából nézve teljes ostobaság. A keresést előlről kezdeni rettentő nagy idő- és energiapazarlás, és óriási a tévedés valószínűsége. A tudományban sohasem tesszük ezt, miért tennénk az életnek ebben a vonatkozásában?

Ez az elbizakodott és hamis beállítottság mégis széles körben elterjedt. Már egy kis gondolkodás is megláttatja velünk hiányosságait és gyengéit. Ha a problémát még részletesebben vizsgáljuk, megállapíthatjuk, hogy egy olyan ember, aki vonakodik hinni egy valódi prófétában és elismerni őt, nem tud sem egyenes, sem pedig görbe utat találni, amelyen eljuthatna Istenhez. Ez azért van így, mert aki nem akar hinni egy igaz ember tanácsában, olyan kifordítottan gondolkodik és viselkedik, hogy elmosódnak előtte a valóság vonalai, saját önfejtésének, előítéleteinek és természetellenességének áldozata lesz. Ez a vonakodás gyakran önmagunk túlbecsüléséből, a vak konzervativizmusból, az elődök életmódjához való önfejtő ragaszkodásból adódik, vagy pedig az alantas szenvedélyektől való függésből, amelyek a próféta tanait követve nem hajszolhatók. Ha valaki a fenti állapotok valamelyikének rabja, az igazság ösvénye bezárul előtte. Előítéletei miatt nem

6. A káfir (hitetlen) szó a „kafara” igéből származik, melynek jelentése: elfedni. Hiszen az ilyen ember szándékosan elfedi az igazságot a hamissággal, még önmaga számára is.

láthatja a dolgokat a valóság hamisítatlan fényében. Az ilyen ember nem talál utat lelke megmentésére. Ha azonban valaki nyílt és igazságszerető, s nem rabja – a gondolkodását beszűkítő – szenvedélyeknek, akkor kitarul előtte az igazsághoz vezető út, és semmi sincs a világon, ami eltéríthetné attól, hogy higgyen a prófétának. Az ilyen ember a próféta tanításaiban saját lelke visszhangjára lel, és önmagát fedezi fel, amikor a prófétára talál.

A legfontosabb azonban az, hogy az igaz prófétát maga Isten választotta ki. Isten az, Aki az emberekhez küldte őt, hogy adja át nekik üzenetét. Isten parancsa, hogy higgyünk a prófétában és kövessük őt. Ezért az, aki nem akar hinni Isten küldöttének, tulajdonképpen az Isten parancsának való engedelmséget tagadja meg, így lázadó lesz. Vitathatatlan tény, hogy az, aki vonakodik elismerni az uralkodó által kinevezett helytartó tekintélyét, az uralkodó ellen is tiltakozik. Ez az engedetlenség teszi őt lázadóvá. Isten a világmindenség Ura, az igazi Uralkodó, minden királyok Királya, s minden ember legteljesebb kötelessége, hogy elismerje küldötteinek tekintélyét, s mint teljes hatalmú prófétáknak, engedelmeskedjen nekik. Mindenki, aki elfordul Isten prófétáitól, igazából káfir (hitetlen), attól függetlenül, hogy hisz-e Istenben vagy sem.

2. A próféta története

Most pedig vessünk egy rövid pillantást a próféta történetére! Látni fogjuk, hogyan kezdődött a próféták hosszú sora, hogyan folytatódott, és végül hogyan érte el befejezését Mohamed ﷺ, Isten utolsó küldöttének prófétaival.

Az emberi faj létezése az első emberrel, Ádámmal ﷺ vette kezdetét. Tőle indult el és sokasodott az emberek családja. Minden emberi lény az első pártól – Ádámtól és Évától – származik.⁷ A történelem, a tudomány és a vallás ezen a ponton megegyeznek egymással. A tudományos kutatás sem bizonyítja az emberiség eredetéről, hogy egyidejűleg különböző emberek jöttek volna létre, és egyszerre vagy különböző időpontokban a föld más-más részén telepedtek volna le. A legtöbb tudós ugyanígy azt feltételezi, hogy egy emberpár volt először, és az egész emberi faj ettől az egy emberpártól származik.

7. Ez egy nagyon fontos és forradalmi felfogás. Ebből következik az emberiség egysége és minden emberi lény egyenlősége. Esztelenség az embereket osztály, bőrszín, rassz vagy országok szerint megkülönböztetni. Olyan korban, amikor a nacionalizmus, a szüklátókörű rasszizmus, és az antiszemitizmus a világ darabokra szakításával fenyeget, az emberiség egységének hirdetése a jövő erőteljes reménysugara lehet.

Ádám ﷺ, az első ember a földön, egyúttal Isten első prófétája is volt. Isten kinyilatkoztatta neki vallását – az iszlámot – és rábízta, hogy tovább adja azt utódainak. Tanítsa őket arra, hogy csakis egyetlen Isten van, Ő a világ alkotója és megtartója, Ő az univerzum Ura. Csak Hozzá szabad imádkozni, Neki kell engedelmeskedni, és egy napon mindnyájan Hozzá térnek vissza. Csak Hozzá fohászkozhatnak, Tőle kérhetnek segítséget. Jámbor, tiszta és igaz életet kell élniük Isten tetszésére, és ha így történik, Isten a legcsodálatosabban fogja jutalmazni őket; s hogyha elfordulnak Tőle és nem engedelmeskednek Neki, ezen a földön és a túlvilágon is vesztesek lesznek, szigorú büntetés jár nekik hitelenségükért és engedetlenségükért.

Azok, akik Ádám utódai közül jóra valóak voltak, az általa mutatott útra léptek. De azok, akik bűnösök voltak közülük, nem vették figyelembe ősatyjuk tanítását, s lassacskán hamis vágányra jutottak. Egyesek a Napot, a Holdat, a csillagokat kezdték imádni, mások fákat, állatokat és folyókat istenítettek. Néhányan azt hitték, hogy a levegő, a tűz, az egészség, a természet és minden más jó és rossz ereje egy-egy bizonyos isten hatáskörébe tartozik, s mindegyiküket imával kell jóakaratra hangolni.

Így alakította ki a tudatlanság az utat a politeizmus és a bálványimádás számos formájának létrejöttéhez, amelyekből aztán számtalan vallás alakult ki. Ez abban az időben történt, amikor Ádám ﷺ utódai szétszéledtek a földön, s különböző rasszokra és nemzetekre oszlottak szét. Minden nemzet kialakította magának a saját egyéni vallását saját rítusokkal és formával. Az emberiség és az univerzum Egyetlen Ura és Teremtője teljesen feledésbe merült. De nemcsak Ő, hiszen Ádám utódai elfelejtették azt az életmódot is, amelyet Isten az egyetlen helyesként nyilatkoztatott ki, és amelyet elődjük tanított nekik. Csakis saját kényüket-kedvüket követték. A rossz szokások megszaporodtak, elharapódzott a tudatlanság minden elképzelhető kifejezési formája. Az emberek tévedni kezdtek a jó és a rossz megkülönböztetésében. Sok rossz dolgot helyesnek tartottak, sok jót nemcsak elítéltek, hanem hamisként elutasítottak.⁸

8. A vallások történetében ezen elmélet éppen ellentétes a vallások úgynevezett fejlődéselméletével, amely a természetimádást tekinti az első stádiumnak. A fejlődéselmélet védelmezői egyszerűen megrekednek a korai társadalmaknál megfigyelhető természetimádás megállapításánál, és nem próbálkoznak a még korábbi vallás-formák kutatásával, amelyekből csak teljes kifordulásukkal és hamissá válásukkal alakult ki a természet imádata. A legújabb tudományos kutatások azonban bizonyították azt a nézetet, hogy a TAUHID – egyetlen Isten imádása – volt az imádat legkorábbi formája és minden más az eredeti vallás eltorzítása. Akik erről a témától többet szeretnének tudni, tanulmányozhatják W. Schmidt professzor figyelemre méltó kutatási leírását: „Ursprung und Entwicklung der Gotteidee” (Az istenfelfogás eredete és fejlődése).

Ebben a stádiumban kezdett Isten minden néphez prófétákat küldeni, akik az iszlámot hirdették. Mindegyikük figyelmeztette népét a tanításokra, amelyeket elfelejtettek. Arra tanították az embereket, hogy az Egyetlen Igaz Istent imádják. Leszámoltak a bálványimádással és a sirkszokásával (ami Isten mellé más istenségek állítását jelenti). Feloldottak minden tudatlanságból származó szokást, és megtanították az embereket helyes módon, Isten tetszésének megfelelően élni. Isteni törvényeket és parancsolatokat hoztak el, hogy az emberek kövessék, és vigyék véghez azokat a társadalomban. Isten igaz prófétái mindenütt, minden országban és minden népnél megjelentek. Mindenkinek egy és ugyanazon vallást hozták el: az iszlámot. Az egyes próféták tanítási módjai és parancsolatai kétségekívül valamennyire eltérőek voltak az illető nép adottságai és kulturáltsága szerint. Egy próféta mindenkori tanításait a rossznak az a megjelenési formája határozta meg, amellyel szembe kellett szállnia, és amelyet ki kellett irtania. A módszerek attól függően változtak, hogy mire volt szükség az adott tévhitek, s hamis elképzelések legyőzéséhez. Amennyiben egy nép a társadalmi, kulturális és szellemi fejlődés alacsony fokán állt, akkor a törvények, parancsolatok és utasítások egyszerűek voltak. Amikor a társadalom fejlődött és haladóbbá vált, a törvények a megfelelő szinthez igazodtak. A különbségek azonban a lényegét nem érintették. Minden próféta alapvető tanai ugyanazok voltak, vagyis az Egyetlen Istenben való hit, a jó és kegyes életvitel, hit a halál utáni életben, ahol igazságos jutalmak vagy büntetések oszthatnak.

Az emberek viselkedése Isten prófétáival szemben nagyon furcsa volt. Többnyire bántalmazták őket, vonakodtak hallgatni tanításaikra és megfogadni azokat. Néhányukat el is üldözték saját hazájukból, másokat megöltek. Sokan népük teljes egykedvősége ellenére egész életükön keresztül prédikáltak, s nem szereztek maroknyi követőnél többet. Felőrlő ellenállás, gúny és szidalmak – amelyeknek mindig ki voltak téve – közepette sem hagytak fel Isten küldöttei a kinyilatkoztatás hirdetésével. Türelmes odaadásuk végül is eredménnyel járt, idővel tanításuk nem maradt visszhang nélkül. Az emberek nagy csoportjai, sőt egész nemzetek ismerték el küldetésüket, és vették fel vallásukat. A tévedésekre való emberi hajlam – amely a vallási tévutakhoz, tudatlansághoz és a rossz szokásokhoz való évszázados ragaszkodásból alakult ki –, ezután másban nyilvánult meg. Noha a prófétát életében elfogadták és követték tanításait, halála után azonban újra beleverték hamis, régi elképzeléseiket vallásukba, s így eltorzították a próféta küldetését. Sőt, az istentisztelet teljesen új módjai felé fordultak: néhányan elkezdtek prófétáikat imádni, mások Isten megtestesülését látták bennük. Egyesek Isten „fiaivá” emelték őket,

míg mások prófétájukat Istennel azonosították. Egyszóval az emberek által kialakított változatos nézetek saját értelmüknek mondtak ellent: mert éppen azokból csináltak bálványokat, akiknek az volt a szent missziójuk, hogy minden bálványt leromboljanak. Ahogyan vallásukat hitetlenségből született szokásokkal és tradíciókkal, megalapozatlan és hamis anekdotákkal, emberi agy által kiötlött törvényekkel összekeverték, az emberek annyira megmásították és meghamisították a próféták tanítását, hogy az néhány évszázad múlva az igaz és hamis keverékévé vált, s reménytelenül elveszett a kitalációk és kiforgatások útvesztőjében, így lehetetlenné vált megkülönböztetni benne a búzát a pelyvától. Az emberek nem elégedtek meg a próféták tanainak ilyen mértékű eltorzításával és meghamisításával, hanem kitalált eseményeket, méltatlan történeteket is összekapcsoltak prófétáik életével, s ezzel annyira megmásították a történelmi tényeket, hogy lehetetlenné vált a bepillantás a próféták életének hiteles és megbízható ábrázolásába. „Híveik” ezen hamisításai ellenére a próféták műve nem volt hiábavaló. Minden hozzátoldás és változtatás ellenére minden népnél megmaradtak az igazság nyomai. Isten és a halál utáni élet fogalma, legalábbis gyakorlatilag, ilyen vagy olyan formában mindenhol elfogadott volt. A jóság, igazságosság és erkölcsösség némely alapfogalmát az egész világban általánosan elismerték. A próféták tehát minden népnél úgy készítették elő a lelki talajt, hogy végül bevezethető lett egy mindent átfogó, univerzális vallás, amely az ember természetével teljes összhangban áll, ami mindazt megtestesíti, ami az egyes közösségek hitvallásaiban benne volt, és az egész emberiség számára elfogadható.

Amint az előzőekben mondtuk, eleinte gyakori volt: különböző nemzeteknél és népeknél egymástól függetlenül jelentek meg próféták. Ennek az volt az oka, hogy a történelem e korszakában az egyes népek nagyon távol éltek, és annyira el voltak szigetelve egymástól, hogy teljesen saját országuk területének földrajzi határain belülre szorultak, s nem volt alkalmuk érintkezni egymással. Ilyen körülmények között nem lehetett létrehozni egy általános világvallást a hozzá tartozó elrendelés-rendszerrel, amely a földi életet szabályozza. A korai népek életkörülményei is teljesen különbözőek voltak. Nagy volt a tudatlanság, és mindenütt más-más formát öltött az erkölcsi zűrzavar és vallási hamisság. Ezért volt szükség különböző próféták kiválasztására, hogy az igazságot hirdessék nekik, és megnyerjék őket Isten útjának. A hibákat és az elhajlásokat, a tudatlanság különböző megjelenési formáit fokozatosan kiirtsák, s arra tanítsák a népeket, hogy egy egyszerű, erkölcsös és igazságos élet legnemesebb alapjait valósítsák meg, s így neveljék őket helyes életvezetésre. Egyedül Isten tudja, hány ezer év telt el az ember nevelésével, amelynek az volt a célja,

hogy szellemileg, erkölcsileg és lelkileg a kibontakozáshoz segítse őt. Az emberiség tehát állandóan fejlődött, s végül eljött az idő, amikor kinőtt a gyermekkorból és belépett nagykorúságának korszakába.

A kereskedelem, ipar és művészetek fejlődésével és kiteljesedésével elindult a nemzetek közötti érintkezés. Kínától és Japántól egészen Európa és Afrika legtávolabbi országáig forgalmas vízi- és szárazföldi utak alakultak ki. Sokan megtanulták az írás művészetét, a tudomány és a művészetek népszerűvé váltak, a különböző eszmék országról országra terjedtek, s elindult a tudás cseréje is. Erős hódítók jelentek meg, nagy területekre kiterjesztették befolyásukat, hatalmas birodalmakat rendeztek be, és sok népet fogtak össze egy politikai rendszerben. Így közeledtek egymáshoz egyre inkább a nemzetek, s különbözőségük egyre kisebb és kisebb lett.

Ilyen körülmények között lehetővé vált, hogy az egész emberiség számára egy és ugyanazon vallás érkezzon el, amely az életvitel általános érvényű és mindent átfogó formája, amely az embernek erkölcsi, lelki, társadalmi, kulturális, gazdasági és minden más szükségletét figyelembe veszi, s így a vallásos és világi tényezőket is egyesíti magában. Több mint 2000 évvel ezelőtt lelkileg olyan stádiumba érkezett az emberiség, amelyben kívánatos volt számára egy átfogó vallás kialakulása. A buddhizmus, noha csak kevés erkölcsi elvet tartalmazott, és nem nyújtott átfogó életrendet sem, átlépett India határain s elterjedt Japánig és Mongóliáig az egyik irányba, Afganisztánig és Buharáig (Üzbegisztán) a másik irányba. Néhány évszázaddal később megjelent a „kereszténység”, s noha kétségtelen, hogy Jézus ﷺ a tiszta iszlámot tanította (Isten akaratának való önátadást), ám azok, akik utána éltek ezt a tiszta vallást megváltoztatták saját elképzeléseik szerint. Ennek ellenére széles körben elterjedt olyan távoli területeken is, mint Perzsia, Kis-Ázsia, sőt még Európa és Afrika szerte is.

Mindebből világosan kitűnik, hogy az emberiség ekkor egy általános érvényű, minden népnek és minden embernek szóló vallásra áhítozott. A talaj olyan jól elő volt készítve erre, hogy az emberek, mivel nem találtak tökéletes és igaz vallást, a már meglévő meghamisított vallásokat kezdték terjesztetni, akármilyen hiányosak, hibásak voltak is azok.

Az emberi civilizáció azon kritikus időpontjában, amikor az emberek lelke egy világvallást keresett, egy kiválasztott próféta jelent meg Arabiában, aki az egész világhoz és minden emberhez szólt. A vallás, amelynek hirdetése rá bízott, ismét csak az iszlám volt – de most egy mindent átfogó és önálló rendszer formájában –, amely az emberek magán- és közösségi, erkölcsi és anyagi életének minden szempontját magában foglalta. Az új hírnök az egész emberiség prófétája lett, és az volt a feladata, hogy küldetését az egész világra kiterjessze. Ő volt Mohamed ﷺ, az iszlám utolsó prófétája.

3. Mohamed ﷺ prófétasága

Ha egy pillantást vetünk a világtaszra, látni fogjuk, hogy egyetlen más ország sem lehetett volna alkalmasabb a szükséges világvallás kiindulópontjának és elterjesztőjének, mint Arábia. Az Arab-félsziget pontosan Ázsia és Afrika között terül el, és Európa sincs messze tőle. Abban az időben, amikor Mohamed ﷺ feltűnt, a civilizált és fejlett európai népek a kontinens déli részét lakták, így többé-kevésbé olyan távolságra voltak Arábiától, mint India népei. Ez a tény Arábiának központi helyzetet adott.

Ha ennek a vidéknek a történelmére tekintünk, megértjük, hogy egyetlen másik nép sem lehetett volna olyan megfelelő ennek a prófétaságnak a kiválasztására, mint az arab.

A világ nagy nemzetei keményen harcoltak a földi uralomért, és ebben a hosszú, szakadatlan küzdelemben kimerítették minden erejüket és vitalitásukat. Az arab nép ellenben friss és bátor volt. Az úgynevezett szociális haladás a fejlett nemzeteknél rossz szokásokat teremtett, míg az araboknál nem voltak ilyen társadalmi berendezkedések, és ezért nem ismerték a tétlenséget, a megalázást, a dőzsölést, amely a luxusból és a vágyak túlhajszolásából adódott. A 6. évszázad pogány arab népeit nem rontották meg egy mesterséges szociális rendszer káros hatásai vagy a világ nagy nemzeteinek civilizációja. Birtokában voltak mindazoknak a jó emberi tulajdonságoknak, amelyekkel a kor „szociális haladásától” még meg nem érintett nép rendelkezhetett. Hősiesek, nagylelkűek és bátrak voltak, ígéretüket hűen betartották, szerették a szabadságot, és politikailag függetlenek voltak, nem voltak alávetettek a hatalom uralmának. Nagyon egyszerűen éltek, a luxus és a tékozlás idegen volt előttük. Kétségkívül volt néhány rossz szokásuk is – ahogy ezt majd később látni fogjuk – de ezek oka az volt, hogy évszázadokig se próféta, se reformátor nem lépett fel közöttük, aki nevelte volna őket, és megtisztította volna erkölcsi életüket minden rossz befolyástól. A szabad és független élet évszázadai a homokos pusztában tudatlanságban tartotta őket. Hagyománnyá vált tudatlanságuk miatt olyan kemények és hajthatatlanok lettek, hogy nem lehetett egy mindennapi ember feladata, hogy újra emberségessé tegye őket. Ugyanakkor képesek voltak arra, hogy elfogadják egy szokatlan meggyőzőerővel bíró ember hívását, aki változásra készítette őket, példaképük lehetett, s aki tökéletes tervet adott társadalmuk újjáalakítására. Képesek voltak rá, hogy valóban teljes erővel lássanak ezen eszmék megvalósításához, s ne riadjanak vissza se a fáradtságtól, sem az áldozatoktól,

amelyeket a jó ügy elérése követelt meg. Készek voltak küldetésük kedvéért kitenni magukat egész környezetük ellenségességének. Olyan bátor, erős, férfias nép volt ez, amelyet Mohamed ﷺ, a világpróféta tanainak elterjesztése megkövetelt.

Másrésről anyanyelvük, az arab nyelv, is figyelemre méltó. Ha valaki tanulmányozza ezt a nyelvet és elmélyed irodalmában, meg fog győződni arról, hogy egyetlen más nyelv sem lehet megfelelőbb arra, hogy magas szintű eszméket fejezzon ki, az Isten ismeretére vonatkozó bonyolult problémákat világítson meg, megmozdítsa az emberi szíveket, és éretté tegye őket az Isten iránti megtérésre. Rövid beszédfordulatok és tömör mondatok a gondolatok egész világát fejezik ki, és egyúttal olyan erővel bírnak, hogy belopják magukat az emberek szívébe, és már hangzásuk is könnyeket csal a szemekbe, fellelkesít, és elragadtatást okoz. Ez a nyelv annyira harmonikus és kifejező, hogy Isten nagy könyvének, a Koránnak a nyelve lehetett.

Isten bölcsességének megnyilvánulása volt tehát, hogy a világpróféta szülőhelyének Arábia földjét választotta. Most pedig lássuk, hogy milyen egyedülálló és különleges volt az az áldott személy, akit Isten az egész világ számára jelölt ki a prófétai küldetésre.

a. Mohamed ﷺ prófétasága: érthető igazolás

Ha becsuknánk szemünket és elképzelnénk az 1400 évvel ezelőtti korszakot, érezhetnénk, hogy akkoriban teljesen más volt a világ, mint a miénk most. Mennyire kevés lehetőség volt a gondolatcserére! Milyen korlátozottak és fejletlenek voltak a közlekedési- és híradási összeköttetések! Milyen szegényes volt az ember tudása! Milyen korlátozott volt látóköre! Mennyire körülvették őt a babonák és hiedelmek!

A sötétség mindenre kiterjesztette átkos hatását. A tudásnak csak halvány sugara derengett, amely az emberi tudásvágy láthatárát is alig világította meg. Nem volt rádió, televízió, sem telefon. Még csak nem is álmodtak vasútról, autókról és repülőgépekről, ismeretlenek voltak a nyomdák és a könyvkiadók is. Csak kézzel írott könyvek és feljegyzések őrizték mindazt, ami a legszükségesebb irodalmi anyagként és tudásként létezett, hogy nemzedékről nemzedékre továbbadják azokat. A tanulás luxus volt, amely csak néhány szerencsésnek adatott meg, s csak kevés és egymástól nagyon távol fekvő iskola létezett.

Az emberi tudás készlete szegényes volt, az ember látóköre korlátolt, emberekkel és dolgokkal kapcsolatos információi pedig saját legszűkebb

környezetére korlátozódtak. Ebben az időben még a tudósoknak sem volt meg az a tudása némely tekintetben, amellyel ma még egy laikus is rendelkezik, és a legműveltebb ember is alig volt képzetesebb, mint akár melyik mai átlagember.

Az ember tudatlanságban és babonában élt. Ha a tudás fénye elő is került, mindig vesztettnek tűnt harca a mindent beborító sötétséggel szemben. Arról, ami manapság közismertnek számít, akkoriban még hosszú évek gondolkodása és türelmes kutatása árán is alig lehetett tudni valamit. A tudásra szomjazó emberek kalandos utazásokat tettek, és egész életüket azzal töltötték, hogy megszerezzék azt a szerény tudást, amely a tudomány e korszakában örökségként megismerhető volt. Olyan dolgok, amelyeket ma babonának tekintünk, akkoriban kétségtelen igazságnak számítottak. Olyan tettek, amelyeket ma iszonyatosnak és barbárnak tartunk, természetesen és mindennaposak voltak. Olyan módszerek, amelyek ma erkölcsi érzékünk számára taszítóak, éppen az erkölcsösség megtestesülésének számítottak. Akkoriban aligha lehetett volna elképzelni, hogy más életforma is létezhet. A hitetlenség olyan hatalmas méreteket öltött és annyira elterjedt, hogy az emberek vonakodtak attól, hogy bármit is nemesnek és tiszteletreméltónak tartsanak, ha az nem a természetfelettség, szokatlanság, félelmetesség vagy akár elviselhetetlenség köntösében jelent meg. Az embereknek olyan kisebbségi komplexusuk fejlődött ki, hogy egyszerűen nem tudták elképzelni, hogy emberi lénynek istentudatú lelke lehet, vagy hogy lehetnek olyan próféták, akiknek emberi vér folyik ereikben.

b. Arábia – a legmélyebb sötétségbe merülve

Ebben a sötét korban volt egy terület, ahol még áthatolhatatlanabb és mélyebb sötétség honolt, mint másutt. A környező országokban, Perzsiában, Bizáncban és Egyiptomban legalább a civilizáció és a tanultság szikrája megvolt. Arábia azonban nem vett át semmit ezek kulturális befolyásából. Teljesen el volt zárva a külvilágtól, széles homoktengerbe merült. Az arab kereskedők, akik a nagy távolságokat nehéz, hónapokig tartó vándorlással tették meg, árukat hoztak és vittek, de szinte szemernyi tudást sem szereztek útjaik során. Saját országukban nem volt egyetlen iskola vagy könyvtár sem. Úgy tűnt, hogy a tanulás és tudásszerzés senkinek sem áll érdekében. Az a néhány ember, aki tudott olvasni, nem volt elég képzett ahhoz, hogy művészetekkel vagy tudománnyal foglalkozzon. Pedig nyelvük nagyon fejlett volt, amelyben az emberi gondolatok legfinomabb árnyalatai is jól érzékelhetően kifejezhetőek voltak. Irodalmi

érzékük is kitűnő volt. Irodalmuk ma is fellelhető maradványait tanulmányozva azonban kiderül, milyen korlátozott volt tudásuk, milyen alacsony volt kulturális és civilizációs színvonaluk, gondolkodásukat mennyire át-szótták a babonás elképzelések, sőt, nézeteik, szokásaik és erkölcsük néha milyen kegyetlen volt.

Arabia kormányzás nélküli ország volt. Minden törzs szuverenitásra tartott igényt, és független egységnek tekintette magát. Nem volt más törvény a „sivatag törvényén” kívül. Nem voltak ritkák a rablóhadjáratok és fosztogatások. Az élet, a tulajdon és a becsület állandóan kockán forgott. A különböző törzsek állandóan heves viszályban álltak egymással. Gyakran a legkisebb alkalom is elég volt, hogy kirobbantson egy kegyetlen háborút, amely sokszor még messzi vidékekre is kiterjedt, és több évtizedig tartó pusztító tűzfészekké változtatta a területet. Valójában egy beduin nem értette meg, miért kellene elengednie egy másik törzshöz tartozót, akinek megölését és kirablását saját teljes jogának hitte.⁹

Morális, kulturális és civilizációs fogalmaikkal együtt is primitívek és faragatlanok voltak. Nekünk ma már érthetetlen alapon különböztették meg a tisztát a piszkostól, a törvényeset a törvénytelenről, az erkölcsöst az erkölcstelenről. Nem kerültek sem a szerencsejátékokat, sem az alkoholt, és egymás előtt a legkisebb szégyenérzet nélkül mutatkoztak anyaszült meztelenül. Sőt, asszonyaik a Kába rituális körújárásakor is kitakarták magukat. Újszülött leánygyermeküket presztízsből, és hogy ne kerüljön házukhoz majdan nem szívesen látott vő, élve ásták el. Apjuk halála után feleségül vették mostohaanyjukat. Vallási nézeteik ugyanolyanok voltak, mint az akkoriban élő emberek többségének. Köveket, fákat, bálványokat, csillagokat és különböző szellemeket imádtak – egyszerűen minden elképzelhető, Istenen kívül. Semmit sem tudtak a korábbi próféták tanításairól. Noha sejtették, hogy Ábrahám عليه السلام és Izmael عليه السلام az őseik voltak, egyáltalán nem tudtak semmit az ő Istenről szóló tanaikról.

Hagyományaikban léteztek történetek Ádról és Thamudról, de Hud عليه السلام és Szálih عليه السلام próféta tanainak nyoma sem volt. A zsidóktól és a keresztényektől átvettek bizonyos legendaszerű történeteket az izraeli prófétákról, de ezek eltorzult képet tükröztek a próféták személyiségéről. Tanításait saját képzeletük szüleményeivel ferdítették el, és földi életüket a legsötétebb színekkel festették le. Még ma is képet kaphatunk a kor embereinek

9. Joseph Hell professzor írja a „The Arab Civilisation” (Az arab civilizáció) c. munkájában: „Ezek a harcok tönkretették a nemzeti egység érzését és kiirthatatlan partikularizmust (kisállamok sokasága) fejlesztettek ki; minden törzs csak saját magát tartotta létjogosultnak, és minden más a neki jogosan rablásra és fosztogatásra rendelkezésre álló áldozatnak tekintett.” (10. oldal).

vallásbeli fogalmairól, ha futó pillantást vetünk a zsidó hagyományokra, amelyeket a Korán muszlim kommentátorai írtak le. A kép, amelyet a prófétai tanokról és a küldöttek jelleméről kapunk bennük, valójában pont az ellentéte annak, amiért az igazság e hirdetői felléptek.

c. A megmentő megszületik

Ebben a zavaros időben és ebben a civilizálatlan országban született egy gyermek. Korai gyermekkorában meghaltak szülei, és néhány évvel később tragikusan elvesztette nagyapját is, aki szülei halála után nevelte. Ezért még abban a legalapvetőbb tanításban és oktatásban sem részesült, amelyet akkoriban egy arab kisgyerek kaphatott. Kamaszkorában beduin ifjakkal együtt birkákat és kecskéket őrzött. Fiatalemberként a kereskedelem felé fordult. Minden kapcsolata az arab népre korlátozódott, amelynek az életmódját az előzőekben írtuk le. A tudománnyal még csak érintkezésbe sem került, nem tudott sem írni, sem olvasni. Sohasem nyílt alkalma arra, hogy tanult emberek körében időzzön, mert ilyenek akkoriban nem voltak Arábiában. Bár néhányszor elhagyta az országot, de ezek az utazások csak Szíriára korlátozódtak, és olyan szokásos üzleti utak voltak, amilyeneket akkoriban az arab kereskedőkaravánok tettek meg. Ha ekkor találkozott is tudós emberekkel, vagy alkalma nyílt az ottani kultúrával és civilizációval érintkezésbe kerülni, akkor sem lehetett ezeken a véletlen, futólagos találkozásoknak nagy jelentőségük egyénisége formálásában. Az ilyen élmények nem tudnak annyira mély benyomást gyakorolni az emberre, hogy az környezetéből teljesen kiemelkedjen, gyökeresen megváltozzon, és olyan egyedülálló legyen, s akkora dicsőséget érjen el, mint Mohamed Próféta ﷺ, s hogy közte és társadalma között, amelybe beleszületett, teljesen megszűnjenek a rokon vonások. Nem lehettek ezek a benyomások olyan mély és szerteágazó tudás elérésének közvetítői sem, hogy egy műveletlen beduinból nemcsak országa és kora, hanem az egész világ és minden eljövendő idő vezéralakja válhasson. Akármilyen mértékűre becsüljük is ezen utazások szellemi és kulturális hatását – fennmarad az a tény, hogy nem adhattak az utazónak vallásról, etikáról, kultúráról, civilizációról és még folytathatnánk mi mindenről, olyan elképzeléseket és elveket, amelyek az akkori világban még egyáltalán nem is léteztek. Olyan példaszerű emberi jellem formálásához sem járulhattak hozzá semmiképpen, amelyet abban az időben sehol sem találhattunk volna.

d. Gyémánt a kövek között

E kiváló ember életét most nemcsak az arab társadalommal, hanem az egész akkori világgal összefüggésben szeretnénk áttekinteni.

Teljesen különbözik azoktól az emberektől, akik közé született, és akikkel ifjúságát és fiatal férfikorát töltötte, amíg végül elérte teljes lelki érettségét. Sohasem mondott valótlan, egész népe egyhangúan bizonyosságot tett igazságszeretetéről. Legádázabb ellenségei sem vádolták soha azzal, hogy életében akármikor is csak egyetlen hazug szót kiejtett volna. Nagyon udvariasan beszélt, és soha sem választott megütközést keltő vagy csúf szavakat, nem is beszélve a káromkodásról. Egyénisége vonzó volt, modora megnyerő, amellyel mindenki szívét megérintette, aki kontaktusba került vele. Az emberekkel való érintkezésben mindig az igazságosság és becsületesség elvét követte. Noha évekig kereskedőként tevékenykedett, soha nem keveredett tisztességtelen üzelmekbe. Akik üzletet kötöttek vele, teljesen megbíztak becsületességében. Az egész nép Aminnak, az igazságosnak és bizalomraméltónak nevezte. Még ellenségei is rábízták értékes tárgyaikat megőrzésre, és ő a leglelkiismeretesebben megszolgált a belé vetett bizalmat. Az erkölcsösség igazi megtestesítője egy olyan társadalomban, amely mindennek mondható, csak erkölcsösnek nem. Olyan nép között születve, amely a részegeskedést és a szerencsejátékokat férfias erénynek tartotta, soha nem nyúlt alkoholhoz és nem vett részt szerencsejátékokban. Népe faragatlan, képzetlen volt, és nem sokra tartotta a tisztaságot, ő azonban előkelő gondolkodásmódot és különös tisztaságot egyesített magában, s ezáltal egy művelt életfelfogás élő példájává vált. Mindenfelől szívtelen emberekkel volt körülvéve, az ő szívét mégis emberszeretet és szelídség töltötte be. Segítette az özvegyeket és az árvákat. Bár az arabok már korábban is híresek voltak vendégszeretetükről, ő ebben a tekintetben is megelőzte honfitársait, és az utazókat mindig a legnagyobb szeretettel fogadta be.

Senkinek sem okozott fájdalmat, inkább ő vett magára nehézségeket másokért. Olyan emberek közt élve, akiknek a háború a lételemük, ő maga különösen békeszerető volt, és minden törzsi viszálykodástól távol tartotta magát. Mindig arra törekedett, hogy elősegítse a békekötést. Noha bálványimádók között nőtt fel, értelme olyan világos és lelke olyan tiszta volt, hogy az égen és földön semmit sem tartott imádatra méltónak az Egyedüli Igaz Istenen kívül. Semmilyen bálvány előtt nem hajolt meg, és soha, még gyermekkorában sem vett részt áldozatbemutatókon. Ösztönösen gyűlölte, ha valamilyen teremtményt vagy alkotást istenként imádtak. Röviden, ennek az embernek nagyszerű és ragyogó egyénisége

egy ennyire sötét környezetben egy világítótorony fényéhez hasonlítható, amely a koromsötét éjszakát megvilágítja, vagy egy gyémánthoz, amely egy halom értéktelen kő közül ragyog elő.

e. Kezdődik a forradalom

Miután élete nagy részét ilyen példaképszerűen töltötte, változás következett be énjében. Megelégette a körös-körül uralkodó sötétséget és tudatlanságot. Ki szeretett volna kerülni az őt minden oldalról körülvevő tudatlanság, korrupció, erkölcstelenség és bálványimádás végtelen zűrzavarából, s az általános rendetlenségből. Tudatára ébredt, hogy mindez nincs összhangban az ő lelkével. Végül aztán visszahúzódott a hegyekbe, messze az emberi tevékenység forgatagától. Napokat és éjszakákat töltött teljes magányban. Böjtölt, hogy lelke és szíve még tisztább s érzékenyebb lehessen.

Mély töprengésbe és gondolkodásba merült. Kereste a fényt, amely elűzhetné ezt a mindent fogva tartó sötétséget. Szerette volna ezt a romlott világot bukásra kényszeríteni, és egy jobb, új világ alapkövét letenni.

S egyszerre csak csodálatraméltó változás ment végbe benne. Hirtelen isteni fény világította meg szívét, amely erőt adott neki arra, amire vágyott. Kilépett a barlangi magányból, elment népéhez, és ekképpen szólt hozzájuk:

„A bálványok, amelyeket imádtok, csak álmokképek. Azonnal hagyjatok fel az ő szolgálatukkal! Egyetlen halandó lény, egyetlen fa, csillag, kő, szellem sem érdemes az emberi imádatra. Ezért ne hajtsatok fejet tisztelettel előttük! Az egész világmindenség, mindennel, ami benne van, egyedül Istené, a Mindenhatóé. Egyedül Ő a Teremtő, a Tápláló, a Megtartó és ezért igazi Uralkodó, Aki előtt mindenkinek le kellene borulnia, s Akihez mindenkinek imádkoznia kellene, és Akinek engedelmességgel tartozunk. Ezért csak Őt imádjátok, és csak az Ő parancsainak engedelmeskedjétek! Zsákmányszerző hadjáratok és rablások, gyilkolás és fosztogatás, igazságtalanság és kegyetlenség – mindazok a szenvedélyek, amelyeknek hódoltok, büntettek Isten szemében. Hagyjatok fel rossz életmódokkal – Istennek nagyon gyűlöletes az! Mondjátok igazat! Legyetek igazságosak! Ne öljétek meg senkit! Csak ahhoz nyúljatok, amihez jogotok van! Adjátok meg becsületesen, amivel adósok vagytok! Emberek vagytok, és minden ember egyenlő Isten színe előtt. Senki sem születik szegénybélyeggel az arcán, és senki sem

jön kitüntetésekkel a világra. Egyedül az a kitüntetett, aki istenfélő és vallásos tetteiben, szavaiban pedig becsületes. Az előkelő származás vagy törzsi büszkeség alapján való kitüntetettség nem az igazi nagyság és méltóság ismertetőjegye. Aki istenfélő, és jótetteket hajt végre, az a legnemesebb az emberek között. Ám aki Isten iránt semmiféle szeretetet nem érez, és bűnös szenvedélyeknek hódol, az elveszett. Lesz egy nap halálotok után, amikor mindannyiótoknak Uratok elé kell lépnie. Akkor felszólítanak majd benneteket, hogy minden tettekről adjatok számot, és nem titkolhattok el semmit. Egész életek nyitott könyv lesz Isten számára. Sorsotokat jó vagy rossz tetteitek döntik majd el. Az Igaz Bíró, a mindentudó Isten trónja előtt nem lesz sem jogosulatlan ajánlólevél, sem kivételezés. Nem lesz lehetőségetek, hogy megvesztegessétek Őt. Családokat és származásokat nem esik latba. Az igaz hit és a jócselekedetek fognak csak javatokra szolgálni azon a napon. Az, aki ezekben gazdag, lakhelyet kap az örök üdvösség egében, míg az, aki ezeket nem tudja felmutatni, a pokol tüzebe kerül.”

Ez az üzenet, amellyel Mohamed ﷺ az emberekhez jött. A tudatlan nép ellene fordult. Hulladékot és köveket dobáltak utána, és minden elképzelhető kínzással és kegyetlenséggel üldözték. S ez nemcsak egy vagy két napig tartott, hanem szakadatlanul, tizenhárom hosszú, szenvedéssel teli évig. Végül száműzték. De még a számkivetettségben sem jutott neki nyugalom. Még menedékhelyein is különböző úton-módon gyötörték. Egész Arábia felkelt ellene. Teljes nyolc évig követték és üldözték. Ő mindezt tűrte, anélkül, hogy akár egy millimétert is eltért volna attól az úttól, amelyre lépett. Eltökélt és szilárd volt, nézeteiben és álláspontjában rendíthetetlen maradt.

f. Miért ez a sok gyűlölség?

Azt kérdezhetnénk: miért volt az, hogy népe ennyire ellene esküdött? Pénz, javak vagy más világi gazdagság forgott kockán? Az egész valamilyen törzsi háborúskodásra vezethető vissza? Követelt ő tőlük valaha is valamit? Nem! Az egész ellenségeskedés egyedül azért robbant ki, mert Mohamed Próféta ﷺ arra szólította fel az embereket, hogy az Egy Igaz Istent tiszteljék, s igazságos, erkölcsös és jó életet éljenek. A bálványimádás és Istenen kívül más lény imádata ellen prédikált, és elítélte bűnös életmódjukat. Támadta a papság intézményét, ellenzett minden helyzetből adódó hátrányos megkülönböztetést, és elutasította a származáson alapu-

ló előítéleteket. Meg akarta változtatni a sötét múltból rájuk maradt társadalmi rendet. Népe azonban azt vetette a szemére, hogy tanításának elvei ellenkeznek őseik hagyományával, és figyelmeztették, hogy mondjon le elveiről, vagy a legrosszabb következményeket vonja magára.

Kérdezhetnénk, miért vállalt magára a Próféta ﷺ ennyi nehézséget? Népe felajánlotta neki, hogy elismeri királyként, és az ország minden kincsét a lába elé rakja – csak hagyjon fel vallása hirdetésével és küldetésé terjesztésével. Íme néhány példa erre a Hagyományból (Szunnából):

Mohamed Próféta ﷺ az isteni igazság felfedésekor heves ellenségeskedésnek volt kitéve. Minden ellenállást és elnyomást mosollyal az ajkán viselt el. Szilárd maradt, és nem riadt meg semmilyen kényszerítő erőttől sem. Amikor honfitársai látták, hogy fenyegetéseik nem félemlítik meg, és a legszigorúbb szorongattatás sem téríti el útjáról sem őt, sem híveit, megpróbáltak más mesterkedéssel kifogni rajtuk. De ez a terv is megghiúsult.

A vezető törzsi fejedelmek küldöttsége felkereste a Prófétát ﷺ, és minden elképzelhető világi dicsőséget felkínálva neki, meg akarták vesztegetni őt. A küldöttek így szóltak hozzá:

„Ha gazdagságra vágysz, akkor olyan sok pénzt fogunk neked felhalmozni, amennyit csak kívánsz. Ha dicsőségre és hatalomra törekszel, akkor készek vagyunk neked, mint vezérnek és királynak hűségeskűt fogadni. Ha szépségre szomjazol, annak a lánynak a kezét kaphatod meg, akire a választásod esik.”

Valójában azonban csak azt akarták, hogy hűtlen legyen küldetéséhez. A feltételek minden halandó számára rendkívül csábítóak voltak, a nagy Próféta ﷺ szemében azonban teljesen jelentéktelenné zsugorodtak. Válasza villámcsapásként sújtott le az arab vezérek küldöttségére. Azt gondolták, hogy kijátszották az ütőkártyájukat, de keserűen csalódnuk kellett, mert a Próféta ﷺ azt válaszolta:

„Mit kell halljak! Nekem nem kellene sem anyagiak, sem hatalom. Isten intőként küldött az emberekhez. Az Ő üzenetét hozom nektek. Ha elfogadjátok, szerencse és öröm vár rátok ebben az életben, és örök üdvösség a túlvilágon. Ha azonban visszautasítjátok Isten szavát, akkor Isten biztosan dönteni fog köztetek és köztem.”

Egy másik alkalommal azt mondta nagybátyjának, aki az arab vezérek befolyására megpróbálta lebeszélni küldetésé végrehajtásáról:

„Ó nagybátyám! Ha a Napot a jobb, a Holdat a bal kezembe adnák, hogy eltérítsenek küldetésemtől – akkor sem tenném meg azt! Sohasem fogom azt megtagadni mindaddig, amíg Istennek az nem lesz az akaratja, hogy a győzelmet nektek ajándékozza, vagy amíg meg nem halok.”

Így történt tehát, hogy a csábító ajánlatokat elutasította és inkább szenvedett a jó ügyért. Miért tette ezt? Nyert volna azon valamit, ha minden ember erkölcsössé és igazságossá vált volna? Hogyan lehet az, hogy egyáltalán nem törődött gazdagsággal és luxussal, királyi címmel és dicsőséggel, kényelemmel és bőséggel? Egy nagyobb anyagi nyereség forgott számára kockán, amely mindezeket jelentéktelenné tette? Olyan csábító volt az a nyereség, hogy tévovázás nélkül arra az elhatározásra jutott, hogy évekig a legnagyobb higgadtsággal kitegye magát tűznek és vasnak, lelki gyötrelmeket és testi kínzásokat viseljen el? Alaposan át kell gondolnunk a történeteket, hogy választ találjunk erre.

El tudja valaki képzelni az önfeláldozás, az emberekkel való együttérzés és jószívűség világítóbb példaképét, mint azt, hogy egy ember saját szerencsáját adja oda mások érdekében, amíg éppen azok az emberek, akiknek javáért a végsőkiig kiáll, megkövezik, bántalmazzák, száműzik őt, és még a számkivetésben sem hagyják háborítatlanul; és hogy mindezek ellenére vonakodik attól, hogy a jobbításuk érdekében való fáradozással felhagyjon?

Kibir-e egy tisztességtelen ember ilyen sok szenvedést valamilyen hamis tan érdekében? Ki tud-e állni egy hamis spekuláns és fantaszta hasonlító szilárdsággal és elszántsággal eszméiért? Kitar-e a végsőkiig ilyen veszély és kínzás közepette, ha az egész ország ragad kardot ellene?

Az a hit, az az állhatatosság és eltökéltség, amellyel Mohamed Próféta ﷺ vallási mozgalmát végül eredményre vitte, küldetése igazságának beszédes bizonyítéka. Ha a kételkedés vagy a bizonytalanság legkisebb lehelete is megérintette volna, nem tudott volna ellenszegülni a viharak, amely huszonegy évig teljes erejével tombolt ellene.

Ez az egyik oldala a változásnak, amely végbement benne. A másik azonban még csodálatosabb és figyelemreméltóbb.

g. Miért változik meg egy ember negyvenévesen?

Negyven évig élt Mohamed ﷺ arabként arabok között. Ez alatt az idő alatt sem államférfiként, sem prédikátorként vagy szónokként nem tűnt ki. Sohasem hallották a bölcsesség gyöngyeit szájából úgy, ahogy később kezd-

te hinteni azokat. Sohasem látták őt beszédbe merülni a metafizika, etika, jog, politika, gazdaság és szociológia alapelveiről. Szó sem lehetett arról, hogy nagy hadvezér lett volna – hiszen még csak egyszerű katona sem volt. Sohasem beszélt Istenről, az angyalokról, a kinyilatkoztatott könyvekről, a korábbi prófétákról, a halál utáni életről vagy a Mennyországról és Pokolról.

Kétségtelenül rendkívüli jellemmel, megnyerő modorral bírt, és nagyon jószívú volt, de nem volt semmi különlegesen feltűnő vagy teljesen szokatlan benne, ami az embereket arra késztehetné volna, hogy a jövőben valami nagy és korszakalkotó változást várjanak tőle. Barátai tiszteltreméltó, higgadt, barátságos, békeszerető és nemes gondolkodású embernek ismerték. De amikor új küldetésével kilépett a hegyi barlangból, teljesen megváltozott.

Amikor elkezdte küldetését hirdetni, egész Arábia elismeréssel és csodálattal fojtotta vissza lélegzetét: elbűvölte őket Mohamed ﷺ csodálatos ékesszólása és kifejezőereje. Beszéde olyan lebilincselő és hatásos volt, hogy legnagyobb ellenségei is féltek hallgatni őt, mert attól tartottak, hogy az új üzenet olyan mélyen behatolhat szívük legmélyebb rejtekébe és lényük legbelső magvába is, hogy kicsúszik alóluk a talaj, és kényszerítve érezhetik magukat arra, hogy elhagyják régi vallásukat és kultúrájukat. Beszédereje olyan példátlan volt, hogy a legtehetségesebb arab költők, prédikátorok és szónokok hiába próbálkoztak, hogy nyelvi szépségük és ragyogó kifejezőerejük segítségével egyenértékűt hozzanak létre, miután a Próféta ﷺ felszólította ellenségeit, hogy fogjanak össze minden tehetségükkel, és alkossanak akár csak egyetlen sort is, amely hasonlít a rajta keresztül kinyilatkoztatott Korán-részletekhez (ájákhöz).

h. Mohamed ﷺ mindent átfogó küldetése

Egyidejűleg senkihez sem hasonló filozófusként és reformátorként, egy ragyogó, nagy kultúra és civilizáció elismert alapítójaként, kitűnő politikusként, kiváló képességű vezetőként, nagy tekintélyű bíróként és tanult hadvezérként lépett népe elé. A puszták e tudatlan, egyszerű fia olyan bölcsességgel és okossággal beszélt, ahogy előtte senki a nap alatt, és ahogy utána sem volt képes erre senki. Megvilágította a legnehezebb metafizikai és teológiai problémákat. Előadásokat tartott nemzetek és világhatalmak hanyatlásának okairól, amelyekben téziseit a múltbeli történelmi tényekkel támasztotta alá. Kifejtette véleményét a világ vallásairól. Ítélezett az ellenségeskedő törzsek vitáiban és viszályaiban. Az erkölcs törvényeit és a civilizáció elveit tanította. Olyan nagyszerű törvényt hozott a társa-

dalmi képződményekre, gazdasági szervezetekre, az emberek vezetésére és a nemzetközi kapcsolatokra, hogy azok teljes bölcsességét nagy gondolkodók és tudósok is csak egy élet kutatása és tapasztalata után érthették meg. E tanok és törvények tökéletessége az elméleti tudás, s a gyakorlati tapasztalat területén végbemenő emberi fejlődéssel egyre jobban és jobban kibontakozik.

Mohamed ﷺ, ez a békés és nyugodt kereskedő, akinek azelőtt soha nem volt kezében kard, és semmilyen katonai képzésben nem részesült, egyszer sem vett részt csatában még csak megfigyelőként sem, egyszerre csak olyan hős katonává vált, hogy egyetlen egyszer, még a leghevesebb harcban sem vonult vissza. Olyan nagy hadvezér lett, hogy kilenc év alatt meghódította egész Arábiát, mégpedig olyan korszakban, amikor a fegyverek még egyszerűek voltak, a közlekedési eszközök és hírközlési összeköttetések pedig szinte teljesen hiányoztak. Katonai éleslátása és rátermettsége a tökéletesség rendkívül magas fokát érte el, a katonai lelkesedés és kiképzés, amelyet tarka, szedett-vedett seregének átadott, olyan csodálatosan hatottak, hogy hívei néhány éven belül a kor egyik legjelentősebb katonai nagyhatalmává, s az akkor ismert világ legnagyobb részének urává váltak.

Ez a tartózkodó és szelíd ember, aki élete első negyven évében nem vett részt semmiféle politikai tevékenységben, hirtelen olyan kitűnő politikai reformerként és államférfiként jelent meg a világ színpadán, hogy a rádiózás, a televízió és a sajtó segítségével nélkül egymillió kétszázezer négyzetmérföldnyi (több mint hárommillió négyzetkilométernyi) sivatag szétszóródott lakóit egyesítette. Egy harcias, tudatlan, önfejű, kulturálatlan és állandóan gyilkos törzsi harcokba temetkezett népet vont egy zászló, egy törvény, egy vallás, kultúra, civilizáció és kormányzási forma alá.

Erről Sir William Muir, az iszlám elszánt ellenfele és kritikusa „Life of Muhammad” (Mohamed élete) című könyvében így szól: „Az első különös dolog, amely magára vonja a figyelmünket, az arabok számtalan törzsre való széttagoltsága, amelyek teljesen függetlenek egymástól; amelyek még ha vérszövetségben, vagy közös érdek miatti szövetségben állnak is egymással, jelentéktelen események hatására minduntalan készek arra, hogy elszakadjanak egymástól és elkeseredett harcokba kezdjenek. Az iszlám korszak kezdete előtti arab történelemre való visszapillantás kaleidoszkópként az összefogásnak és a szövetség megtörésének állandó váltakozását mutatja, úgyhogy addig minden abszolút egyesítési törekvés terméketlen maradt... A kérdés, hogy milyen erő vetheti alá magának, vagy foghatja össze egy egységes államba ezeket a törzseket, még megoldásra várt. És Mohamed megoldotta.”

Átalakította gondolkodásmódjukat, szokásaikat és erkölcsüket. A farragatlanokat kulturálttá, a barbárokat civilizálttá változtatta, gonosztevőkből és jellemtelen naplopókból jámbor, istenfélő és igazságos embereket varázsolt. A legféltelenebbekből és legönfejtűbbekből a törvényeknek való engedelmség, és a rendnek való odaadás példaképei lettek. A nép, amely évszázadokig nem szült egyetlen neves embert sem, az ő vezetése és befolyása alatt példás emberek ezreinek szülőföldje lett, akik a föld legtávolabbi sarkába is elmentek, hogy a vallás, erkölcs és civilizáció alapelveit hirdessék és tanítsák.

Érdekes lehet itt hivatkozni Dzsáfár ibn Abi Tálib egy jelentős beszédére. Amikor a muszlimok üldöztetése Mekkában a csúcspontjára ért, Mohamed Próféta ﷺ felszólította néhány hívét, hogy vándoroljanak ki a szomszédos Abesszíniába. A muszlimok egy csoportja így abban az országban keresett menedéket. A Kurais törzsbeliek azonban ezt sem nézték tétlenül, üldözték a menekülőket, és felszólították Abesszínia négusát (uralkodóját), hogy adja ki a bevándorlókat akár erőszak alkalmazásával is. A király udvarában erre Dzsáfár beszédet tartott, amelyben leírta a forradalmat, amelyet a Próféta vitt véghez. A következőkben olvashatjuk e beszéd egy részletét:

„Ó király! Tudatlan emberek voltunk, a bálványimádás áldozatai. Még az elhullott állatok húsát is megettük, s egyéb utálatos dolgokat műveltünk. Nem teljesítettük rokon kötelességeinket, és rosszul bántunk szomszédainkkal. Akik erősek voltak közülünk, a gyengéken élőszködtek, míg végül Isten prófétát küldött jobbitásunkra. Származását, becsületességét és jámborságát valamennyien jól ismerjük. Isten szolgálatára szólított fel, és intett minket, hogy hagyjunk fel a bálványok és a kövek imádásával. Azt kérte, hogy igazat beszéljünk, feleljünk meg a belénk vetett bizalomnak, tartsuk tiszteletben a rokon köteléket, s jók legyünk szomszédainkhoz. Arra intett, hogy meneküljünk a gonosztól, s kerüljünk minden vérontást. Megtiltott minden illetlenséget: a hazugságot, az árvák vagyonával való visszaélést, és a hamis vádak felhozását a nők tisztasága ellen. Ezért hittünk benne, követtük, és tanítása szerint cselekedtünk...”

Mohamed ﷺ mindezen nagyszerű dolgokat nem valamiféle varázslattal, elnyomással vagy kegyetlenségek árán érte el, hanem megnyerő mororával és meggyőző tanaival. Előkelő és barátságos viselkedésével még ellenségeit is elismerésre készítette. Az emberek szívét határtalan együttérzésével és szelíd, emberi barátságosságával hódította meg. Igazságosan

kormányzott. Sohasem tért el az igazság és becsületesség útjától. Még halálos ellenségeit – akik életére törtek, megkövezték, elűzték szülővárosából és egész Arábiát felbujtották ellene – sem nyomta el, amikor végül győzelmet aratott felettük, és lett volna rá módja és hatalma.

Megbocsátott mindannyiuknak, miután legyőzte őket. Sohasem vett elégtételt senkin sem az ellene elkövetett személyes sértésekért vagy igazságtalanságokért.

Noha országa vezetője lett, önzetlen és szerény maradt. Megtartotta teljesen egyszerű szokásait. Ahogyan azelőtt, továbbra is szegényes szalmatetejű agyagkunyhójában lakott. Matracon aludt, egyszerű ruhát viselt, a szegények ételeit ette, sőt néha teljesen lemondott az étkezésről. Egész éjszakákat töltött imában állva Ura előtt. A szükségét szenvedőknek és az elszegényedetteknek mindig segítséget nyújtott.¹⁰ Azt sem tartotta méltóságán alulinak, hogy munkásként dolgozzon. Semmi nyoma nem volt körülötte királyi pompának, vagy a hatalmasok és magas rangúak felfuvalkodottságának. Egyszerű emberként ült társai körében vagy vándorolt velük, s vett részt örömeikben és nehézségeikben. Úgy vegyült el az emberek között, hogy az idegenek nehézséget okozott a nép vezetőjét kiválasztani követői köréből.

Nagysága ellenére a legegyszerűbb embereivel is egyenrangúként viselkedett. A harcokban és a szüntelenül magára vett megpróbáltatások során sohasem keresett hasznot magának. Örökségül nem hagyott semmilyen vagyont. Szívvel-lélekkel hívei javát akarta, és sohasem kérte, hogy valamit utódai számára megőrizhessen. Sőt, családtagjainak megtiltotta, hogy a zakátból (szolidaritási adó) részesüljenek, mert attól félt, hogy az iránta érzett szeretettől indítatva hívei később a zakát egészét örökösiknek osztanák ki.

i. Mohamed ﷺ hozzájárulása az emberi eszmekincshez

E kiváló ember teljesítményeinek felsorolása azonban ezzel még nem ért véget. Valódi érdemeinek megismeréséhez szükséges a világtörténelmi háttér áttekintése. Ebből válik nyilvánvalóvá, hogy az arab sivatag e tanulatlan fia – kb. 1400 évvel ezelőtt, a legsötétebb középkorban születve

10. A Próféta ﷺ azt mondta: „Mindenkinek, aki adósságot hátrahagyva hal meg vagy hozzátartozókat hagy hátra, akik annak a veszélynek vannak kitéve, hogy szükségét szenvednek – azoknak tudniuk kell, hogy hitelezőik illetve hozzátartozóik hozzám jöhetnek, mert én a védelmezőjük vagyok.” Egész élete gazdag bizonyítéka ennek.

– az újkor valódi előkészítője és az emberiség igazi vezércsillaga volt. Ő nemcsak azok vezére, akik elismerték vezetését, hanem azoké is, akik nem fogadták örömteli tetszéssel – sőt azoké is, akik elutasították. Az az egyetlen különbség, hogy az utóbbiak nincsenek annak tudatában, hogy tanai észrevétlenül még ma is befolyásolják gondolataikat és tetteiket, életük vezérvonalát alkotják és a modernkor szellemi hajtóerejét adják.

A következőkben olvasható, néhány nyugati szerzőtől származó idézet egyértelműen alátámasztja ezt a tényt. Arthur Leonard például azt mondta: „Az iszlám valóban jelentős teljesítményt vitt végbe. Az emberiség történelmének lapjain kitörölhetetlen nyomot hagyott..., amelyet csak akkor fognak elismerni, ha a világ (szellemileg) továbbfejlődik majd.”

John Devenport, vezető tudós véleménye: „El kell ismerni, hogy minden tudás, legyen az fizika, csillagászat, filozófia vagy matematika, amely a X. század óta Európában felvirágzott, eredetileg az arab iskolából indult ki és a spanyol szaracénok az európai filozófia atyjainak tekinthetők.” (Idézet A. Karim „Islam’s Contribution to Science and Civilisation” – Az iszlám hozzájárulása a tudományhoz és a civilizációhoz)

Bertrand Russel, a világhírű angol filozófus így ír: „A kelet fölénye nemcsak katonai jellegű volt. A tudomány, filozófia, költészet és a művészetek virágoztak... a muszlim világban olyan korban, amikor Európa még barbárságba süllyedt. Az európaiak megbocsáthatatlan egocentrikussággal „sötét középkornak” nevezik ezt az időszakot; azonban az csak Európában volt „sötét” – illetve valójában csak a keresztény Európában, mert Spanyolországban, amely muszlim volt, fejlett művészet virágzott.” (Pakistan Quartely, Vol. IV. Nr. 3.)

Az ismert történész, Robert Briffault „The Making of Humanity” (Az emberiség keletkezése) című könyvében elismeri: „Nagy a valószínűsége, hogy az arabok segítségével nélkül az európai civilizáció sohasem került volna olyan szintre, hogy képes legyen minden megelőző fejlődésfázist meghaladni. Mert nincs az emberi fejlődésben egyetlen vonatkozás sem, amelyet ne az iszlám kultúra döntő befolyására lehetne visszavezetni. Olyan érthetően és világosan azonban sehol sem látható ez, mint azon hatalom genezisében, amely a modern világ döntő és meghatározó hajtóerejét és győzelmének végső eredetét képezi... Amit mi tudománynak nevezünk, Európában egy újonnan létrejött kutatószellem, új vizsgálati és kísérleti módszerek, új megfigyelési mód és mérték, s a matematika görögök számára ismeretlen formájú fejlődésének eredményeként bukkant fel. Ezt a szellemet és ezeket a módszereket az arabok vezették be az európai világba.”

Stanwoad Cobb, a Progressive Education Association megalapítója azt mondta: „Az iszlám volt az európai reneszánsz tulajdonképpeni létreho-

zója.” (Idézet Robert L. Gullik Juniortól „Muhammad the Educator” – Mohamed a nevelő c. munkájából)

Mohamed ﷺ volt az is, aki az emberi gondolkodást a babonás elképzelésektől, a természetfelettihez és megmagyarázhatatlanhoz való vonzódástól az ésszerű szemlélet, a valóság szeretetének pályájára, és az erkölcsös, kiegyensúlyozott földi élet felé irányította. Ő volt az, aki – egy olyan világban, amelyben csak természetfeletti dolgokat tiszteltek és a vallásos küldetés igazságának bizonyítékaként ezeket követelték –, felébresztette a törekvést egyszerű a hit észbeli bizonyítására, másrészt az ebben, mint az igazság jelképében való hitre.

Ő nyitotta fel azok szemét, akik addig a természetfeletti jelenségekben keresték Istent. Ő szólította fel arra az embereket, hogy sejtések helyett az ésszerű megértés és a megfigyelésen, kísérleten és kutatáson alapuló logikus következtetések útjára lépjenek. Ő volt az, aki az érzékelés, az értelem és intuíció funkcióit és határait teljesen világosan meghatározta. Ő volt az, aki lelki és anyagi értékek közt újra összhangot talált; aki a hitet a tudással és a cselekedettel összhangba hozta. Ő volt az is, aki felébresztette a vallás erejéből a tudományos szellemet, és ennek alapján hozta létre a valódi vallásosságot.

Ő volt az, aki minden megjelenési formájában kiirtotta a bálványimádást, a szentimádatot és a sokistenhitet, s olyan erős hitet hívott életre Isten egységében, hogy azok a vallások, amelyek teljesen babonán és bálványimádáson alapultak, az istentisztelet monoteista formájának elismerésére kényszerültek. Ő volt az, aki megváltoztatta az etika és a lelki élet alapjait. Azoknak, akik azt hitték, hogy az aszkézis és az önmegtartóztatás vezet el a morális és lelki tisztasághoz – azaz, hogy nem lehet tisztaságot elérni, ha nem fordulunk el a világi élettől és testi vágyainkat nem nyomjuk el, s nem tesszük ki testünket kínoknak –, megmutatta az utat a lelki fejlődéshez, az erkölcsi felemelkedéshez és a lélek megmentéséhez a világ gyakorlati dolgaiban való állandó tevékeny részvétel által.

Ő volt az, aki az embereknek megmutatta igazi értékeiket és valódi helyüket. Azoknak, akik csak egy „megtestesült Istent”, vagy „Isten fiát” akarták elfogadni erkölcsi tanítójuknak, lelki vezetőjüknek, azt hirdette, hogy egy egyszerű ember is – mint ők maguk –, akinek nincs isteni mivolta, Isten képviselője lehet a földön. Azoknak, akik nagy személyiségeket tiszteltek istenként, értésére adta, hogy uraik csak egyszerű emberek és nem többek annál. Ő volt az, aki újra és újra hangsúlyozta azt a tényt, hogy egyetlen ember sem tarthat igényt származási alapon tiszteletre, hatalomra és uralkodói jogokra, és senki sem születik az érinthetlenség, a szolgaság vagy a rabság bélyegével. Ő volt az, aki tanaival az egész

emberiség egységének, minden ember egyenlőségének, az igazi demokráciának és a valódi szabadságnak a gondolatát felébresztette a világban.

Ha egy kicsit körülnézünk, e „tanulatlan” ember vezetésének számtalan gyakorlati példáját láthatjuk, amelyek mélyen bevéstek a világ törvényeibe és a mai élet rendjébe. Neki köszönhetően alakult ki sok alapszabály a helyes viselkedésről, kultúráról, civilizációról, a gondolkodás és cselekvés tisztaságáról, amelyek ma általánosan elterjedtek a világban. Az általa hozott szociális törvények mélyen behatoltak az emberek társadalmi életének struktúrájába, és ez a folyamat ma is folytatódik. A gazdasági élet alapelvei, amelyeket ő tanított, a világtörténelemben egy sor mozgalmat indítottak el, és ugyanez ígérkezik a jövőre vonatkozóan is. Az általa alkotott államvezetésről szóló törvények sok változást hoztak a világ politikai elképzeléseiben és elméleteiben, s hatásuk ma is jelentős. A jogról és az igazságosságról alkotott legfontosabb alapfogalmak, amelyek az ő zsenialitásának jegyét hordozzák, a nemzetek bíróságainak jogi gyakorlatában jelentős szerepet játszanak és napjainkig állandó, helyettesíthetetlen forrásai minden jelenlegi és leendő jogász oktatásának. Ez az írástudatlan arab volt az első férfi, aki gyakorlatilag pontos kereteket szabott a nemzetközi kapcsolatok szabályozásának, részletes szabályokat fektetett le a háborúra és békére vonatkozóan. Őelőtte ugyanis senkinek sem jutott eszébe, hogy még a hadviselésnek is lehet etikai kódexe, és hogy a különböző népek közti kapcsolatot abból kiindulva lehet szabályozni, hogy az emberiség egy egységet képez.¹¹

j. A legnagyobb forradalmár

Mohamed Próféta ﷺ utánozhatatlan személyisége olyan toronymagasan túlszárnyalja a világtörténelem valamennyi olyan emberét, akik nemzetük hírességeiként váltak ismertté, hogy azok törpévé zsugorodnak a vele való összehasonlításban. E nagyszerű emberek közül egy sem bírt olyan sokoldalú zsenialitással, hogy az emberi élet több aspektusára mély befolyással lehetett volna. Néhányan korszakalkotó elméletek és ötletek hirdetőiként léptek fel, de kevés gyakorlati tetterővel bírtak. Mások a tettek emberei voltak, de hiányzott a megfelelő tudásuk. Néhányan államférfiként váltak híressé, mások a stratégia és hadvezetés mesterei voltak. Egyesek bizonyos szociális nézőpontokra összpontosították figyelmüket,

11. Lásd ehhez: Abu-l-A'la Maududi „Al Dzsihad fi-l-Iszlám” (A Dzsihad az iszlámban) és Dr. Hamidullah „The Muslim Conduct of State” (Az iszlám államvezetés).

s ezáltal más szempontokat teljesen figyelmen kívül hagytak. Mások minden energiájukat az erkölcs és a lélek területére fordították, és mellette elhanyagolták a gazdaságot és a politikát. Megint mások a gazdaság és a politika felé fordultak, de megfeledkeztek a morális és lelki szempontokról. Egyszóval olyan személyiségeket találunk, akik csak az élet egy-két területének tudósai, kutatói voltak.

Mohamed Próféta ﷺ példája azért egyedüli, mert benne összpontosul minden elképzelhető kiváló tulajdonság és az élet minden területére vonatkozó vezetés. Filozófus és próféta, de rögtön saját tanainak élő megtestesítője is. Éppolyan nagyszerű államférfi, mint amilyen katonai zseni. Törvényhozó és erkölcsi tanító. A lelkieket tekintve fénylő mintakép és vallási úttörő. Belátási képessége átfogja az élet minden területét, és nincs semmi, amit a kezébe véve ne vinne jól véghez. Utasításai és előírásai mindent átfogóak – a nemzetközi kapcsolatok szabályozásától olyan mindennapi dolgokig, mint például a táplálkozás vagy a testi tisztaság. Az Istentől kapott tudás és útmutatás alapján teljesen új civilizációt és kultúrát rendezett be, és olyan kibillenthetetlen egyensúlyt hozott létre az élet ellentétes kérdéseiben, amelyben nyoma sincs semmilyen gyenge pontnak, hibának vagy hiányosságnak. Létezik-e még egy ilyen példája a tökéletes, minden területen jártas személyiségnek?

A világ legtöbb sikeres emberéről azt mondják, hogy kiválóságukat környezetük termelte ki. Mohamed Próféta ﷺ esete azonban egyedülálló. Nem állíthatjuk, hogy személyiségét – az előzőekben ismertetett – környezete alakította volna ki. Azt sem, hogy fellépése Arábiában a dolgok akkori állása szerint feltétlen történelmi szükségszerűség lett volna. Legfeljebb azt mondhatjuk, hogy Arábiában a körülmények egy olyan személyiség megjelenését követelték, aki a különböző viszálykodó törzseket egy nemzetté tudja olvasztani, és le tudja tenni gazdasági összetartozásuk és jólétük alapkövét azáltal, hogy más országokat von befolyásuk és hatalmuk alá. A körülményeket figyelembe véve ez minden valószínűség szerint inkább egy olyan személy lett volna, aki az akkori arabok minden jellemvonását magában egyesíti, kegyetlenséggel, elnyomással, vérontással, ravaszsággal, alakoskodással, képmutatással és minden egyéb módszerrel járul hozzá saját népe gazdagodásához, hogy utódainak egy erős királyságot hagyjon örökül.

Amit Hegel történelemfilozófiája vagy Marx történelmi materializmusa alapján mondhatunk az az, hogy a kor és a körülmények egy vezető megjelenését kívánták, aki egy nemzetet tud alkotni és be tud rendezni egy királyságot. A hegeli vagy marxista filozófia azonban nem képes magyarázatot adni arra, hogyan alakíthatott ki ez a környezet egy olyan embert,

akinek az volt a küldetése, hogy a legjobb szokásokat tanítsa, megtisztítsa az emberiséget minden salakjától, s az akkori tudatlanság és szellemi sötétség előítéleteit és babonáit kiirtsa. Olyan embert, aki a különböző országokat, népeket és rasszokat egymástól szigorúan elválasztó érinthetetlen korlátokon átlépett. Aki az egész világ boldogulásáért, s nem egyedül saját országáért tette le a morális, szellemi, kulturális és politikai átalakulás alapkövét. Aki az üzleti tárgyalások, állampolgári jogok, a politika és nemzetközi kapcsolatok alapelveit erkölcsi alapokra helyezte – mégpedig nemcsak elméletileg, hanem a gyakorlatban is – és olyan kiegyensúlyozott és mértéktartó szintézist alkotott a világi élet és a lelki fejlődés között, amely napjainkig is a bölcsesség és előrelátás ugyanolyan mesterművének tekinthető, mint a saját korában. Tekinthe-e valaki egy ilyen embert komolyan az akkori Arábia mindent átölelő sötétsége produktumának?

Úgy tűnik azonban, hogy Mohamed Próféta ﷺ nemcsak közvetlen környezetétől volt teljesen független. Ha figyelembe vesszük, amit elért, inkább arra a következtetésre jutunk, hogy ő valóban maga mögött hagy minden idő- és térbeli korlátot. Pillantása áttör minden időbeli, fizikai akadályon, évszázadokat és évezredekkel ölel át, s magában foglalja az emberi tevékenység minden területét és az egész emberi történelmet.

Ő nem tartozik azok közé, akik a történelem folyamán feledésbe merültek, s nemcsak azért dicsérik és értékelik tetteit, mert saját korában jó vezető volt. Ő az emberiség egyedülálló és máshoz nem hasonlítható útmutatója, aki halad a korrallal, minden évszázadban és minden országban olyan modern, amilyen saját történelmi korában is volt. Tanai valóban olyan újszerűek, mintha éppen most születtek volna.

Azok, akiket általánosan „a történelem alakítóinak vagy úttörőinek” neveznek, csupán a „történelem termékei”. Ő ellenben valóban az egyetlen példája a világtörténelemben a „történelemalkotónak”. Ha a világ nagy forradalmi vezetőinek életét és koruk kísérőkörülményeit tanulmányozzuk, azt látjuk, hogy minden ilyen időszakban a forradalom látens erői már titkon jelen voltak, hogy teret nyerjenek az előre meghatározott és elkerülhetetlen változásnak. Már egy bizonyos pályán elindultak, s csak egy megfelelő pillanatra vártak, amikor kitérhetnek. Amikor ezek az erők működésbe léphettek, amint az idő megérett a cselekvésre, ezek a forradalmi vezetők csak egyetlen szerepet játszottak egy előre meghatározott színpadon és forgatókönyvben.

Mohamed Próféta ﷺ az egyetlen, minden valaha is létező történelmi személyiség és forradalmi alak között, akinek eszközt és utakat kellett találnia arra, hogy minden szükségeset összegyűjtsön egy forradalomhoz, s magának kellett nevelnie és alakítania azokat az embereket, akikre

céljaihoz szüksége volt, mert azok között, akikhez őt a sors rendelte, nem volt meg a forradalom szelleme és szükséges velejárói.

Erőtlen személyisége folytán kitörölhetetlen benyomást keltett követői ezreinek szívében és ezért tudta őket átalakítani. Vasakarattal készítette elő a talajt a forradalomnak, megszabta annak formáját és alapelveit, úgy irányította az események folyamatát, ahogy az a célnak megfelelt. Meg tud nevezni valaki még egy ilyen jelentős történelemirányító személyiséget, ilyen kiváló és nagyszerű forradalmárt?

k. A végső bizonyíték

El kell gondolkodnunk ezekről, és fel kell tennünk magunknak a kérdést, hogyan lehetséges, hogy 1400 éve, a sötét középkorban, a föld szellemileg olyan elmaradott táján, mint Arábia, egy tanulatlan arab kereskedő és pásztor ilyen megvilágosodás, tudás, hatalom, képességek és ilyen magas szintű erkölcsi értékek birtokába juthatott?

Ha azt mondanánk, hogy nincs semmi szokatlan küldetésében, hiszen az saját szellemének produktuma, akkor tulajdonképpen isteni magasságba emelnénk őt. Ha a Prófétának ilyen igénye lett volna, abban az időben a föld népei, akik nem kételkedtek – mégpedig csupán saját elképzeléseik alapján – Krisnát Istennek, Jézust Isten fiának tekinteni, sőt a természeti erőket, tüzet, vizet, levegőt istenként imádták: kétségkívül hajlandóak lettek volna elfogadni istenként egy ilyen csodálatos embert.

Azonban Mohamed ﷺ tanítása éppen ennek ellenkezője volt. Azt hirdette:

„Én éppen olyan emberi lény vagyok, mint ti. Semmit nem hoztam nektek saját indíttatásomból. Mindez Isten kinyilatkoztatása. Akármi is legyen a birtokban, az az Övé. Ez a küldetés, amelyhez hasonlót az egész emberiség sem képes létrehozni, Isten tanítása, s nem az én saját szellemem szüleménye. Minden csodálatos mű, ami a szemetekben az én alkotásomnak tűnik, minden törvény, amit nektek adtam, minden szabály, amelyet felállítottam és tanítottam – egyike sem származik tőlem. Tudom, hogy én képtelen vagyok létrehozni ilyen dolgokat saját adottságomból és tudásomból. Csak azt teszem, amit Ő kíván. Amit Ő parancsol, azt hirdetem.”

Valóban milyen csodálatos, lelkesítő példája ez az igazságosságnak, őszinteségnek és becsületességnek! Egy hazug és képmutató ember meg-

próbál minden érdemet – még másokét is – saját magának tulajdonítani még akkor is, ha állításának hamissága könnyen bebizonyítható. Ez a nagyszerű ember azonban sohasem mondta magáénak érdemeit, még akkor sem, amikor senki sem mondhatott volna neki ellent, mert nem volt lehetőség inspirációja forrásának megismerésére.

Létezhet-e ennél szebb bizonyítéka a minden tekintetben abszolút őszinteségnek, jellemességnek és lelki nemességnek? Ki lehetne még olyan őszinte mint az, aki egyedülálló adományait és tehetségét egy titkos forrásból kapja, majd azonnal utal e megvilágosodás és ihlet eredetére? Mindezek a tények arra a következtetésre vezetnek, hogy az ilyen ember Isten igaz küldötte.

Ilyen volt tehát Mohamed Próféta ﷺ. A legritkább tehetséget birtokolta, az erkölcs és jóság mintaképe, az igazságosság és szavahihetőség szimbóluma. Isten nagyszerű követe volt, az Ő küldötte az egész világ számára. Élete és gondolkodása, becsületessége és nyíltsága, vallásossága és emberiségessége, jelleme és támadhatatlan erkölcsé, tanításai és művei – mindezek próféta-sága megtámadhatatlan valódiságát bizonyítják. Aki életét és tanait előítélet nélkül tanulmányozza, meg kell, hogy állapítsa, hogy valóban Isten igaz prófétája volt, és a Korán, amelyet átadott az emberiségnek, Isten valódi könyve. Az igazság egyetlen előítéletektől mentes komoly kutatója sem kerülheti el ezt a következtetést. Ezért világosan kell látnunk, hogy egyedül Mohamed ﷺ által ismerhetjük meg az iszlám egyenes útját. A Korán és Mohamed Próféta ﷺ élő példája az egyetlen megbízható forrás, amely az emberek rendelkezésére áll Isten akaratának összességében való megismerésére. Mohamed ﷺ Isten küldötte az egész emberiséghez, és a próféták hosszú sora vele zárul le. Ő volt az utolsó próféta, és minden tanítást – amely Isten akaratából közvetlen kinyilatkoztatásként Mohamed ﷺ által az emberekhez került – Isten küldött le, s összefoglalásuk a Koránban és a Szunnában található. Az igazság keresőjeként bárki is törekszik arra, hogy igazi muszlimként Isten törvényeinek hű követője legyen, annak kötelessége, hogy Isten utolsó prófétájában higgyen, elfogadja tanításait, és azt a pályát kövesse, amit ő mutatott az embereknek. Ez az egyedüli helyes és igaz út az eredményhez és az üdvözüléshez.

4. A próféta végleges lezárása

Mindez elvezet bennünket a próféta lezártságának kérdéséhez, és most Mohamed ﷺ próféta végleges lezártságának ezt a szempontját igyekszünk megvizsgálni.

Az előzőekben a próféta lényegét tárgyaltuk, s szemünk elé tárult, hogy egy próféta megjelenése nem mindennapos esemény. A próféta személyes megjelenése nem feltétlenül szükséges minden országban és nép-nél vagy minden korban. A próféta élete és tanai olyanok, mint egy világitótorony, amely helyes irányba vezeti az embereket, és amíg tanai és példája élnek olyan, mintha maga a próféta is élne. Egy próféta tényleges halála nem fizikai megsemmisülést jelent, hanem tanításainak elfeledését, útmutatásának megváltoztatását. Isten korábbi küldöttei meghaltak, mert követőik meghamisították tanaikat és elferdítették példamutató életük eseményeit, kitalált eseményeket fűztek hozzájuk és legendákkal kapcsolták össze őket. A korábban kinyilatkoztatott könyvek – akár a Tóra, a Zabur (Dávid Zsoltárai) vagy az Evangélium – egyike sem maradt meg napjainkig eredeti szövegében, és még e szent könyvek védelmezőinek is be kell ismerniük, hogy az eredeti művek már nincsenek a birtokukban. A korábbi próféta élettörténetét annyira összekeverték kitalált dolgokkal, hogy életük pontos és hiteles ábrázolása már lehetetlenné vált. Az emberek elbeszéléseket, legendákat gyártottak életükből és sehol sem található már egyetlen megbízható feljegyzés sem. Itt nemcsak arról van szó, hogy a feljegyzések elvesztek és az istenfélő életvitelre vonatkozó előírások feledésbe merültek, hanem még azt sem lehet biztonsággal megmondani, hogy egy bizonyos próféta mikor és hol született, hol nőtt fel, hogyan élt és milyen parancsokat adott át az emberek számára. Tehát valóban úgy van, hogy egy próféta tulajdonképpen halálát tanításának pusztulása jelenti.

Ha a tényeket ebben az összefüggésben nézzük, nem lehet tagadni, hogy Mohamed Próféta ﷺ és tanítása élő maradt. Tanait nem hamisították meg és örökké megmásíthatatlanok is maradnak. A Korán, a könyv, amelyet az emberiségnek átadott, eredeti szövegében megtalálható anélkül, hogy a betűkben, szavakban, a pontozási rendszerben vagy az aposztrófokban a legkisebb változtatást is véghezvitték volna. Mohamed Próféta ﷺ egész életének ábrázolása – magában foglalva beszédeit, utasításait és tetteit – abszolút pontossággal megmaradt, mégpedig úgy, hogy még tizennégy évszázad múltával is olyan világos és élethű az ábrázolás a Hagyományban – a Szunnában –, hogy azt olvasva úgy tűnik, mintha saját szemünk előtt látnánk alakját. Egyetlen ember életrajza sem maradt meg olyan épen, mint Mohamedé ﷺ,

az iszlám prófétájáé. Mindennapi életünk minden eseményénél visszatekinthetünk az Ő utalásaira és példát vehetünk róla. Ezért nincs szükség további küldöttekre Mohamed ﷺ, az utolsó próféta, avagy a Próféták Pecsétje után.

Hogy még inkább megérthessük ezt az állítást, nézzük melyek azok a helyzetek, amelyek sürgősen szükségessé teszik egy új próféta megjelenését:

1. Amennyiben az előző próféta tanait megváltoztatták és meghamisították, vagy azok elvesztek, szükség van az újraesztésükre. Ilyen esetben új próféta kap küldetést, hogy megtisztítsa az emberek életét minden tisztátalanságtól és vallásukat annak egyedüli formájában és tisztaságában visszaállítsa.
2. Ha az előző próféta tanai nem voltak tökéletesen teljesek, és szükségessé vált kijavításuk vagy kiegészítésük. Ebben az esetben eljön egy új próféta, hogy véghez vigye ezt a javítást.
3. Ha a korábbi próféta megbízatása csak egy bizonyos népre vagy területre terjedt ki, ezért szükség lesz egy prófétára más nemzetek, népek vagy országok számára is.

Ez a három alapvető körülmény, amely egy új próféta eljövetelét szükségessé teszi,¹² és a tények gondos vizsgálata bebizonyítja, hogy ma ezek egyike sem áll fenn. Az utolsó próféta, Mohamed ﷺ, tanai ma is élnek. Teljes egészében, változatlan formában megőrződtek, s halhatatlanságra szántak. Az utasítások, amelyeket ő adott át nekünk, teljesek, hibátlanok, s a Szent Korán őrzi őket minden időkre. Az iszlám minden forrása teljes és csorbíthatatlan maradt, és a Próféta ﷺ minden egyes tettét és tanítását olyan kétségtelenül lehet bizonyítani, hogy az adott kinyilatkoztatás valódiságára még a gyanú legkisebb árnyéka sem vetődhet. Ilyen szempontból nézve sincs tehát szükség egy újabb próféta fellépésére.

Isten kinyilatkoztatásait Mohamed Próféta ﷺ által tette véglegessé és lezárttá, így az iszlám az emberiség tökéletes vallása lett. Isten azt mondta:

„A mai napon teljessé tettem számotokra vallásokat és kiteljesítettem az irántatok tanúsított kegyelmemet, és kiválasztottam nektek vallásul az iszlámot.” (Korán 5:3)

12. Van még egy lehetőség, amikor egy prófétának az a küldetése, hogy egy másik prófétának segítsen és támogassa őt – mint pl. Áron ؑ testvérét, Mózeset ؑ vagy Izsák ؑ édesapját, Ábrahámot ؑ –, mivel azonban az ilyen próféták nagyon ritkán fordultak elő, s az előző prófétával együtt léptek fel, így a prófétaság e formája kivételnek és nem általános szabálynak tekinthető, ezért nem tárgyaltuk negyedik pontként.

Az iszlám gondos vizsgálata – arra nézve, vajon valóban tartalmaz-e minden jelentőséggel bíró élethelyzetre vonatkozó útmutatást – bebizonyítja a Korán e szavainak igazságát. Az iszlám tartalmazza számunkra az evilági és a túlvilági élethez szükséges törvényeket, és semmi sem maradt ki belőle, ami az emberek tanításához szükséges lehet. Ez a kezdetektől létező vallás így lett teljes és tökéletes, ezért ebből a szempontból sincs szükség egy új próféta eljövetelére.

Végül pedig: Mohamed ﷺ küldetése nem valamely adott nép, terület vagy bizonyos kor számára szólt. Ő világprófétává emeltetett – az igazság követévé az egész emberiség számára. A Koránban neki szól az utasítás, hogy mindenkinek megmagyarázza: „Ó, ti emberek! Én vagyok Isten küldötte valamennyiőtök számára.” Újra és újra úgy kerül említésre, mint „áldás a világ minden népének”. Mindent átfogó, univerzális és kimondhatatlanul emberi szemlélettel szólt azokhoz, akik hallgattak rá, ezt érezte és érzi minden muszlim mind a mai napig. Ezért nincs már szükség utána új prófétára. A Korán úgy ír Mohamedről ﷺ, hogy ő a „khátem un-nebijn”, az utolsó szem az igaz próféták láncolatában.¹³

Néhányan úgy vélik, hogy az idő múlása önmagában elegendő ok Isten új utasításainak kinyilatkoztatására és, hogy egy vallásnak, amelyet 1400 éve alapítottak, szükségszerűen elavulttá kellett válnia, mivel az új idők követelményeit már nem tudja teljesíteni. Ez az ellenvetés azonban nem helytálló. Ezt a következőképpen lehet bizonyítani:

1. Az iszlám tanai minden időre érvényesek, mert Isten nyilatkoztatta ki őket, Aki maga is örök. Az emberi tudás az, amely korlátozott, az emberi szem az, amely nem képes a rejtett távolba tekinteni, nem pedig Isten, Akinek tudása átfog minden időt és teret.
2. Az iszlám az emberi természetén alapszik és az emberi természet gyakorlatilag változatlan. Minket is „ugyanabból a fából faragtak” mint ősapánkat. Az ember tulajdonképpeni lényege az idők folyamán változatlan maradt.
3. Az emberi életben csodálatos egyensúly van az állandóság és változás között. Nem állandó minden, de nem is minden változik. Az alapelvek, az alapvető értékek nem követelnek változást. A külső formák azok, amelyek az idővel változnak. Az iszlám gondosko-

13. A Korán és a Szunna nagyon érthetően hangsúlyozza ezt a pontot. A Korán azt mondja: „Mohamed, Isten küldötte és az utolsó próféta.” (33:40) Maga a Próféta így magyarázta: „Kapcsolatom a próféták hosszú sorához olyan, mint egy palota, amit csodálatosan felépítettek. Minden tökéletes volt benne, csak egy téglá helye volt még üres. Én töltöttem ki ezt a helyet, s a palota így teljes.” (al Buhari és Muszlim)

dott az állandóság és a változás követelményeiről is. A Korán és a Szunna tartalmazza az iszlám örökérvényű alapelveit, míg ezeket az idzstihád által minden kornak megfelelően a saját szükségletekhez lehet igazítani. Az iszlám az egyetlen vallás, amely rugalmasan illeszkedik a folytonos változásban lévő emberi társadalomhoz, ugyanakkor alapelvei változatlanok, így mindig összhangban marad az élet örök értékeivel.

4. Tudományos szempontból nézve is olyan korban élünk, amelynek kezdete az ember megjelenése volt a földön, és a fejlődési folyamat jelen fokán sem lépett még fel az emberi természetben alapvető változás. Felvirágoztak és letűntek civilizációk, kultúrák jöttek létre és veszttek el, de az ember lényege a fejlődésfokokozatok nagy láncolatában ugyanaz maradt. Ezért alaptalan és felületes az a nézet, amely szerint az isteni útmutatásoknak, amelyek néhány évszázaddal korábban jelentek meg, az idő múlásával tagadhatatlanul el kell avulniuk.

Mindebből láthatjuk, hogy Mohamed Próféta ﷺ az egyetlen hiteles forrásunk az Istenről való tudás és a Neki tetsző földi életforma eléréséhez. Csak az ő tanai által tudhatunk meg valamit az iszlámról, tanításai által, amelyek olyan tökéletesek és átfogóak, hogy vezetni tudják az embereket minden elkövetkező korban és időben. A világnak tehát nincs már szüksége több prófétára, csak olyan emberek kellenek, akik teljes bizalommal és meggyőződéssel fordulnak Mohamed ﷺ prófétasága felé és küldetése zászlóvivői lesznek. Hirdetik azt a földön, és minden erejükkel arra törekcszenek, hogy egy olyan szociális rendet és kultúrát rendezzenek be, amelyet Mohamed Próféta ﷺ meghagyott. A világnak olyan emberekre van szüksége, akik elég erős jelleműek ahhoz, hogy Mohamed ﷺ tanait a gyakorlatban megvalósítsák, és olyan társadalmat hívjanak életre, amelyet az isteni törvény kormányoz. Mohamed Próféta ﷺ missziója az isteni törvény földi uralomra juttatása volt, s e misszió eredményétől függ az ember eredményessége a földön.

Negyedik fejezet

A HITTÉTELEK

Mielőtt továbblépünk, érdekes lehet az előzőekben kifejtettek rövid megisméltése és lényegük összefoglalása:

1. Az iszlám Istennek, a világmindenség Urának való alázatot és engedelmességet jelenti. Olyan vallás, amely a Próféta ﷺ tanaiba vett teljes hitet és az általa bemutatott és előírt életformához való fáradhatatlan igazodást követeli, hiszen az egyetlen hiteles és megbízható forrás, amely ismeretet közvetít számunkra Istenről – az Ő akaratáról és törvényeiről –, az igaz Próféta ﷺ tanításaiban rejlik. Következésképpen az, aki a Prófétát ﷺ, mint közvetítőt Isten közvetlen követésére nem fogadja el, nem muszlim.
2. A korábbi korokban több próféta küldetett a különböző népekhez, s a próféta-ság története mutatja, hogy ugyanannál a népnél is előfordult egymás után több próféta megjelenése. Ebben az időben iszlám volt annak a vallásnak a neve, amelyet egy népnek saját prófétája vagy prófétái hirdettek. Noha az iszlám léte s lényege minden időben és minden országban ugyanaz volt, az istentiszteleti szokások, a törvényi előírások, a részletekre, s a mindennapi életre vonatkozó utasítások, tanácsok kissé különbözőek voltak, a helyi adottságoknak és szükségleteknek megfelelően. Ezért egyik nép számára sem volt feltétlenül szükséges, hogy egy másik nép prófétáját kövesse. Az egyedüli kötelesség azon utasítások megtartásában állt, amelyeket saját prófétájuk hozott el nekik.
3. A többszörös próféta-ság kora Mohamed ﷺ fellépésével zárult le. Az Isten az ő küldetése által tette teljessé és tökéletessé az iszlám tanait, az egész emberiség számára alapvető törvénné, így ő lett az egész emberiség prófétája. Küldetése nem egy bizonyos nép vagy ország számára, s nem korlátozott időtartamra szólt, hanem minden ember számára és minden korra érvényes. A korábbi parancsolatok Mohamed ﷺ megjelenésével – aki a világnak egy tökéletes törvénykönyvet hozott el Istentől – érvényüket veszítették. A jövőben már nem fog feltűnni egyetlen próféta sem és egyetlen vallásos törvénykönyv sem kerül kinyilatkoztatásra az Utolsó Ítélet Napjáig. Mohamed ﷺ tanítása Ádám ﷺ minden gyermekéhez, az egész emberiséghez szól. Ezért feltétele az iszlám hitvallásnak, hogy hall-

gassunk rá, elismerjük prófétaságát, mindabban higgyünk, amit élénk állított, kövessük őt az írott szóban és lélekben, s parancsolataihoz és utasításaihoz igazodjunk. Ez az igazi iszlám.

Mindez eljuttat minket a kérdéshez: Miben kötelességünk hinni Mohamed Próféta ﷺ tanítása szerint? Melyek az iszlám hittételei?

Most ezeket a hittételeket vizsgáljuk meg és közben látni fogjuk, milyen egyszerűek, igazak, szeretetreméltóak és értékesek azok, s milyen lelki magasságokba vezethetik az embereket ebben a világban és a túlvilágban.

1. Tauhid: Hit Isten egyedüliségében

Mohamed Próféta ﷺ tanainak legalapvetőbb és legfontosabb eleme az Isten egyedüliségébe vetett hit. Ez kerül kifejezésre az első kalimában, az iszlám alapvető hitvallásában, amely így hangzik: „lá iláhá illa-llah” – nincs más istenség az Egy Igaz Istenen kívül. Ez a csodálatos mondat az iszlám alapja, fundamentuma, és leglényegesebb alkotórésze. E hitvallás kinyilvánítása az, amely az igazi muszlimot megkülönbözteti a káfiról (hitetlentől), a musriktől (az Isten mellé társat állítótól) vagy az ilhádtól (ateistától). E mondat elismerése vagy elutasítása különbözteti meg az embereket egymástól. Azok, akik hisznek benne, egy szoros közösséggé válnak, övék a boldogulás, a haladás és a győzelem itt és a túlvilágban, míg a hitet megtagadók kikerülhetetlen sorsa a kárvallottság, a pusztulás és a szégyen lesz.

Azonban a különbség, amely a hívők és a hitetlenek között kialakul, nem csupán néhány szó kimondásától függ. Természetes, hogy egy vagy két mondat egyszerű közlése nem vezethet ilyen hatalmas különbség létrejöttéhez. Az igazi erő az iszlám tanításának tudatos elismerésében, a vele való azonosulásban, és ennek a mindennapi élet során való alkalmazásában, követésében rejlik. Ha valaki nem ismeri a „nincs más istenség az Egy Igaz Istenen kívül” mondat jelentését és elfogadásának az emberi életre való hatását, akkor nem is tudja felfogni e tan fontosságát. Mert ez a tan nem tud hatni, ha nincs meg néhány alapvető feltétel. Az „étel” szó egyszerű ismételtetése nem csillapítja az éhséget. Ugyanígy a kalima sem vezethet ahhoz a forradalmi változáshoz, amelyet tulajdonképpen el kellene indítania, ha jelentésének mély megértése, elfogadása nélkül ismételtetik. Az ember gondolkodásában és életében csak akkor állhat be a változás, ha a tanítás teljes értelmét felfogja, felismeri fontosságát, tel-

jes hittel fordul feléje, elfogadja és követi azt mind szóban, mind tettben. Ha a kalima e megértése nem alakult ki, hatása sem lehet teljes. Kerüljük a tüzet, mert megértettük, hogy perzsel. Tartózkodunk a méregtől, mert hisszük, hogy megöli az embert. Éppen így kellene a tauhidnak is hatnia ránk: ha teljesen megértettük mély értelmét, és meggyőződünk igazságáról, akkor – logikusan – hitünkben és tetteinkben kerülni fogjuk a hitelenség, az ateizmus és a politeizmus minden formáját. Ez az Isten egyedüliségébe vetett hit természetes következménye.

a. A kalima jelentése

Az arab nyelvben az „iláh” szó jelentése: valaki, akit imádnak vagy valaki, akinek szolgálnak, tehát olyanvalaki, akit nagysága, fennkölsége, magasztossága és hatalma alapján érdemesnek találnak arra, hogy imáddal forduljanak hozzá, s aki előtt odaadással és tisztelettel borulnak le. Olyan határtalan erő és képességek birtokosa, melynek felfogására az ember nem képes és amelyek másokat csodálatra készítetnek. Ő nem szorul senki segítségére és támogatására, ám mindenki rajta kívül órá szorul, az ő támogatását igényli élete minden dolgában, mások tőle függenek, míg ő mindenkitől független. Az „iláh” szó továbbá magában hordoz valami titokzatos és misztikus értelmet is, miszerint láthatatlan és elképzelhetetlen. A perzsa Hodá szó, a hindi Deva, az angol God, a német Gott, a magyar Isten – és a sort még sokáig folytathatnánk – többé-kevésbé ugyanezt jelenti.

Az arab Allah szó azonban Isten személyes neve. „Lá iláhá illa-llah” tehát szó szerinti jelentésben: Nincs más iláh azon az Egyetlenen kívül, Aki az Allah nevet viseli. Ez azt jelenti tehát, hogy az egész nagy univerzumban nincs egyetlen más lény sem, aki Allahon kívül imádatra lenne érdemes. Csakis Őelőtte kell alázattal és imáddal leborulni, Ő az egyetlen, Aki minden erővel rendelkezik, mindannyiunknak nagy szüksége van adományaira és jóakarására, és valamennyien rászorulunk az Ő segítségére. Szemünk elől rejtve van és értelmünk sem képes felfogni az Ő lényét.

Miután megismertük a kalima szavainak jelentését, kutassunk mélyebb értelme után!

Már az emberi történelem legrégebbi koraiból fennmaradt leletek is arról tanúskodnak, hogy az ember minden korban elismert és imádott valamilyen istenséget vagy több istent. Sőt, napjainkban is a földgolyó minden népe – a legprimitívebbtől a magasan civilizáltig – hisz valamilyen isten-

ségben és imádatokkal fordul hozzá. Ez mutatja, hogy a gondolat, hogy van egy Istenünk, akit imádunk, mélyen gyökerezik az ember természetében. Valami a lelkében erre készíteti az embert.

A kérdés azonban az, hogy mi ez a „valami”, és az ember miért érzi magát az istentisztelet valamilyen formájára készítetve? A kérdésre megtaláljuk a választ, ha igyekszünk megfigyelni az ember helyét ebben a végtelen nagy univerzumban. Az ember és természetének ebből a szempontból történő gondos elemzése megmutatja, hogy az ember egyáltalán nem mondható hatalmasnak. Önmagában nem elegendő és nem képes létezni, hiszen nem rendelkezik korlátlan erővel. Valójában nagyon gyenge, törekeny és mulandó. Erők garmadától áll függésben, amelyek segítségével nélkül nem juthat előre. Számátalan dologra van szükség létezésére és fennmaradására biztosításához, ezek az eszközök azonban nincsenek teljesen vagy akár csak részben is az ő hatalmában. Néha igen egyszerű és természetes úton jut birtokukba, máskor azonban teljesen meg van fosztva tőlük és nélkülözni kell őket. Sok fontos és értékes dolog van, amelyet igyekszik megkapni, de csak néha sikerül valóban elérnie őket. Sok minden kárt okoz neki; szerencsétlenségek egyetlen pillanat alatt tönkreteszik életművét; sorscsapások hirtelen véget vetnek minden reményének és vágyának; betegségek, bánat, inség, szerencsétlenség és halálesetek kínozzák vagy fenyegetik állandóan és lerombolják előtte a boldogsághoz vezető utat. Ő igyekszik elkerülni a csapásokat, s ebben a fáradozásában siker és kudarc váltogatja egymást. Sok dolog van, amelynek nagysága és fennköltége megfélemlíti: magas hegyek és rohanó folyók, hatalmas állatok és vad bestiák. Megtapasztal földrengéseket, viharokat és más természeti katasztrófákat. Megfigyeli a feje fölött gyülekező sötét fellegeket és látja, hogyan lesznek egyre sűrűbbek és sötétebbek, hogyan hasadnak meg mennydörgéssel, hogyan villannak fel fényes villámlással és milyen súlyos eső hull belőlük a földre. Látja a Napot, a Holdat és a csillagokat egy tökéletes rendszer szerinti állandó mozgásukban. Átgondolja, milyen nagyok, hatalmasak és csodálatosak ezek az égitestek, s milyen jelentéktelen, tehetetlen is ő hozzájuk képest. A végtelenül hatalmas természeti jelenségek és saját törekenységének tudata hatással vannak rá és saját gyengeségének, tökéletlenségének és tehetetlenségének érzését erősíti fel benne. Látja, hogy ezek a szemmel látható dolgok egy láthatatlan erőnek engedelmeskednek. Az ember arra a lényre gondol, Aki uralkodik ezen a nagy erőkön. Az Ő nagyságának gondolata kényszeríti arra, hogy alázattal fejet hajtson. Az Ő hatalmának tudata készíteti a segítségért való könyörgésre. Törekszik tetszésének elnyerésére, hogy ezt a maga hasznára fordítsa, féli Őt és igyekszik elkerülni haragját.

A tudatlanság legprimitívebb stádiumában az ember azt gondolja, hogy a természeti jelenségek, amelyek fenségessége és pompája látható és amelyek az ember számára károsnak vagy hasznosnak tűnnek, magukban képviselik a hatalmat és erőt, s ezért istenek. Ezért imádja a fákat, állatokat, folyókat, hegyeket, tüzet, esőt, levegőt, égitesteket és sok más dolgot.

Amikor az ember tudatlansága egy bizonyos fokkal csökken és szellemi horizontján felbukkan a tudás és a világosság egy szikrája, akkor tudatára ébred, hogy ezek a nagy és hatalmas dolgok maguk is teljesen tehetetlenek és függésben állók, s egyáltalán nincsenek jobb helyzetben, mint ő maga – sőt, még tehetetlenebbek és alárendeltebbek. A legnagyobb és legerősebb állat éppen úgy elpusztul, mint egy apró mag, s ezzel elveszti minden erejét; a nagy folyók kiáradnak, de újra visszahúzódnak és végül kiszáradnak; a nagy hegyeket maga az ember robbantja szét és pusztítja el; a szántó föld termékenysége nemcsak a földtől függ – először a víz teszi termővé, s a vízhiány szikessé és terméketlenné változtatja. Ám maga a víz sem önálló. A szélre van utalva, amely maga előtt hajtja a felhőket. De a szél sem képes önmaga ártani vagy használni az embernek, mert más tényezőktől függ. A Holdat, a Napot és a csillagokat is egy hatalmas törvény tartja korlátok között, amelytől a legkisebb mértékben sem térhetnek el. E megfontolások után az ember gondolkodása azon lehetőséghez fordul, hogy létezhetnek titokzatos, isteni eredetű hatalmak, amelyek felügyelnek a látható dolgokra és amelyek teljes hatalommal és tekintéllyel lehetnek ellátva. Ezek a gondolatok a természeti jelenségek istenítése után a misztikus erőbe vetett hitet hívják elő. Ekkor az ember úgy gondolja, hogy több istenség vezérli a természet számtalan dolgát és jelenségét, mint a szelet, fényt, esőt stb. Sokjelentésű formák és szimbólumok létesítésével igyekeznek az ember megjeleníteni ezeket az „isteneket” és imádni kezdi ezeket a formákat és szimbólumokat. Ez is a tudatlanság egyik formája, s az intellektuális és kulturális zárandókút e stádiumában az emberi szem előtt a valóság még mindig rejtve marad.

Miközben az ember a tudás és tanulás terén további lépéseket tesz előre, és mialatt élete és általában léte alapvető problémáiról még többet és még mélyebben gondolkodik el, felfedez egy mindenható törvényt és egy mindent átfogó uralkodó erőt a világegyetemben. Milyen tökéletes rendszer nyilvánul meg a napfelkeltében és naplementében, a szelekben és az esőben, a csillagok mozgásában és az évszakok váltakozásában! Hogyan hat itt együtt csodálatos harmóniában számtalan erő, teljesen meggyőző és fölöttébb bölcs törvény az, amely a világegyetemben minden dolgot vagy okot egy adott időbeni együttműködésre ösztönöz, hogy előidézenek egy előre elrendelt eseményt! Miközben megfigyeli a természet

minden területén uralkodó összhangot, rendszerességet és az állandó törvényhez való igazodást, még egy többistenhívő is azt a kényszert érezheti, hogy elhiggye: kell lennie egy Istennek, amely nagyobb, mint minden más, és amely az egyedüli uralmat gyakorolja. Mert ha több különböző istenség létezne, a világmindenségben uralkodó tervszerű összhang összekeveredne. Az ember ezt a legnagyobb Istenséget különböző neveken szólítja, például „Allah”-nak, „God”-nak, „Dieu”-nek, „Gott”-nak, „Mindenható”-nak és így tovább. De mivel tudatlansága tovább tart, továbbra is alárendelt mellékistenségeket imád a Mindenhatóval együtt. Azt képzei, hogy „Isten égi királysága” nem lehet másmilyen, mint egy földi királyi birodalom. Ugyanúgy, ahogy egy uralkodónak sok minisztere, biztosa, kormányzója és más felelős hivatalnok van, elképzelésében az alárendelt „istenségek”, mint a sok hivatalnok, különböző állásokat töltenek be a Nagy Isten uralma alatt, Akihez nem lehet közeledni a Neki alárendelt hivatalnokok körüludvarlása és megnyerése nélkül. Ezért tehát ugyanúgy imádni kell őket, segítségükért kell könyörögni és semmi esetre sem szabad megsérteni őket. Gyakorlatilag közvetítőknak tekinti őket, akik által a Nagy Istenhez nyerhet utat.

Minél jobban gyarapszik az ember tudása, annál elégedetlenebb lesz az istenek sokaságával, ezért a „mellékistenek” száma egyre csökken. Felvilágosultabb emberek nagyító alá veszik ezeket az „istenségeket”, hogy kritikusan vizsgálhassák őket és végül megállapítják, hogy az istenné emelt lények vagy dolgok egyike sem bír az isteni tulajdonság legkisebb nyomával sem. Maguk is csak teremtmények, akárcsak az ember, sőt sokszor még tehetetlenebbek nála. Ezért egyiket a másik után vetik el, míg csak az Egy Isten marad. Azonban az Egy Isten fogalma még mindig tartalmazza a tudatlanság elemeit. Néhány ember azt képzei, hogy Istennek teste van ugyanúgy, mint az embernek és egy bizonyos helyen lakik. Vannak, akik azt hiszik, hogy Isten emberi alakban leszállt a földre; megint mások azt gondolják, hogy Isten, miután az univerzum dolgait elrendezte, visszavonult és most pihen. Egyesek azt gondolják, hogy az ember csak szentek és lelkek útján közeledhet Istenhez, s az ő közvetítésük nélkül semmit sem lehet elérni. Néhányan Istent egy bizonyos alakban vagy megtestesülésben képzelik el és szükségesnek tartják, hogy ez a kép állandóan szem előtt legyen, hogy imádkozni tudjanak hozzá. Az ilyen téves felfogások tovább élnek és sok közülük különböző népeknél még ma is általánosan elterjedt.

A tauhid a legmagasabb istenfelfogást képviseli és az erről való tudást Isten minden időre szólóan Mohamed Próféta által juttatta el hozzánk. Ez volt az a tudás, amellyel kezdetben Ádám a földre érkezett, ez volt az a tudás, amely Noénak ﷺ, Ábrahámnak ﷺ, Mózesnek ﷺ és Jézusnak

ség között lenne elosztva, így például az egyik istenség a mindentudás birtokosa, míg egy másik előrelátó képességgel rendelkezik, s megint egy másik életre keltőként lép fel, s mindegyikük független hatalommal bír a maga területén. Az univerzum egy oszthatatlan egész, s ezen istenségek mindegyike feladata gyakorlásában a többitől fügгене. Következésképpen hamarosan felbomlana köztük az egyetértés. S ha ez megtörténne, a világ szakadásra lenne ítélve.

Ezek a tulajdonságok és képességek ugyanakkor átruházhatatlanok is. Lehetetlen, hogy egy bizonyos tulajdonság egy időben az egyik istenségben van meg és egy másik időpontban egy másiknál találkozunk vele. Egy isteni lény, amely maga nem képes életben maradni, nem adhat életet más lényeknek. Egy istenség, aki nem tudja megvédeni saját isteni hatalmát, biztosan nem képes arra, hogy irányítsa a végtelen univerzumot. Minél többet gondolkodunk ilyen módon ezen a problémán, annál erősebb lesz a meggyőződésünk, hogy mindennek az isteni erőnek és tulajdonságnak egy és ugyanazon lényben kell összpontosulnia. Ezért a politeizmus a tudatlanság egyik formáját alkotja és az értelmes vizsgálattal szemben nem helytálló. Sok isten egyidejű létezése gyakorlatilag lehetetlen. Az élet és a természet tényei nem illenek egy ilyen felfogásba. Az embert ezek a tények maguktól a valósághoz vezetik, tehát a tauhidhoz, az Egy Istenben való hithez.

3. Miközben ezt az Istenről való egyértelműen helyes felfogást szem előtt tartjuk, vessünk egy beható pillantást a végtelenül nagy világmindenségre! A legnagyobb alapossággal, a legjobb tudásunk szerint kellene megválaszolni a következő kérdést: Van-e mindazon dolgok között, amit látunk, amit ismerünk, s amit az emberi értelem képes felfogni, valami, ami ezekkel az isteni tulajdonságokkal bír? A Nap, a Hold, a csillagok, valamely állat, anyag, a pénz, valamely ember vagy emberek egy csoportja birtokában van-e valamelyik isteni tulajdonságnak vagy képességnek? Természetesen nem. Mert az univerzumban minden teremtett és teremtődik, irányítva, vezetve van, más dolgoktól függ, változó és múlandó, nem saját akarata szerint cselekszik, és mozog. Mindent – még az űrben a legkisebb mozzanatot is – egy kérlelhetetlen törvény irányít, amelytől a legkisebb eltérés sem lehetséges. A dolgok és lények tehetetlen helyzete bizonyítja, hogy az istenség köntöse nem rájuk szabott. Egyik sem bír az istenség leghalványabb nyomával sem, abszolút semmi közük nincs hozzá. Minden isteni erő hiányában vannak, ezért az igazság teljes elferdítése és a legnagyobb ostobaság lenne isteni

erőt tulajdonítani nekik. Ez a „lá iláhá” jelentése: abszolút nincs istenség; sem emberi lény, sem anyagi dolog, sem tárgyi objektum nem bír olyan isteni erővel és hatalommal, amely érdemes lenne az imádatra, a neki való alázatos engedelmességre.

4. Azonban ez még nem vizsgálódásunk vége. Megállapítottuk, hogy az univerzum semmilyen anyagi, állati vagy emberi alkotórészében nem rejlik istenség, s közülük egyik sem tartalmazza annak még árnyékát sem. Éppen ez készítet minket arra a következtetésre, hogy kell lennie egy magasztos, fenséges létezőnek, Aki minden fölött áll, amit tökéletlen szemünk a világmindenségben megpillant és Aki isteni tulajdonságokkal és képességekkel bír. Ő minden természeti jelenség mögött álló akarat, Aki ennek a nagyszerű univerzumnak az alkotója, mindent átfogó törvényének őrzője, a tökéletes, harmonikus rendszer irányítója, igazgatója. Ez Isten, az univerzum Ura, s abszolút nem áll mellette senki segítőként és istensége részeseként. Ez az, ami az „illá-llah” – az Egyetlen Igaz Istenen kívül – jelentést hordozza.

Ez a tudás sokkal hatalmasabb minden más tudásnál és minél inkább törekszünk rá, annál mélyebb lesz meggyőződésünk, hogy ez minden más tudás kiindulópontja. A kutatás minden területén elismerik – legyen az a fizika, kémia, csillagászat, geológia, biológia, zoológia, gazdaságtan, politika, szociológia vagy az emberi nyelvek kutatása –, hogy az ember minél inkább a dolgok mélyére nyúl, annál világosabb jeleit találja a „lá iláha illá-llah” igazságának. Ez az a fogalom, amely kinyitja számunkra a kapukat a vizsgálatokhoz és megfigyelésekhez és a tudomány ösvényeit a valóság fényével világítja meg. Ha valaki mégis tagadja vagy figyelmen kívül hagyja ezt a valóságot, akkor minden lépésnél csalódásnak teszi ki magát, mert ezen elemi igazság tagadása megfosztja az univerzum minden dolgát tényleges jelentésétől és igaz értelmétől. Az univerzum, mint egész, ekkor jelentéktelenné zsugorodik és a haladás esélyei – bármilyen területen is –, elhalványodnak és reménytelenné válnak.

b. A tauhid hatásai az ember életére

Szeretnénk áttekinteni azokat a hatásokat, amelyeket a „lá iláha illá-llah” az ember életére gyakorol, s látni, miért lesz a hívő ember mindig eredményes az életben és megérteni azt, hogy aki tagadja a hitet, miért fut zátonyra, mégpedig itt a földön éppúgy, mint a túlvilágon.

1. Aki hisz ebben a kalimában, sohasem lehet szüklátóköri, s nem lehet elferdült világnézete. Hisz az Egy Istenben, Aki az ég és Föld Teremtője, Kelet és Nyugat Ura és az egész univerzum Megtartója. Miután ebben hisz, ezen a világon semmit sem tekint már idegennek. Mindenre úgy tekint, mint valami olyanra, ami vele együtt ugyanazon Úrhoz tartozik. Gondolataiban és tetteiben nem a vak egoizmus tölti el. Együttérző megértése, szeretete és segítőkészsége nem korlátozódik egy adott körre, vagy emberek egy bizonyos csoportjára. Megértő-képessége elmélyült, lelki horizontja egyre jobban kitarul, világnézete felszabadult és olyan határtalan lesz, mint Isten birodalma. Hogyan érhetné el ezt a mély belátó-képességet és ezt a lelki nagyságot egy ateista, politeista vagy olyan valaki, aki egy olyan istenségben hisz, amelyről feltételezi, hogy csak olyan korlátolt és elégtelen hatalommal bír, mint az ember?
2. Ez a hit az emberben nagy önbizalmat és önbecsülést ébreszt. A hívő tudja, hogy egyedül Isten minden hatalom ura és rajta kívül senki sem árthat vagy használhat az embernek, senki sem gondoskodik szükségleteiről, senki nem tud életet adni és elvenni vagy a tekintély és befolyás valamilyen formáját gyakorolni. Ez a meggyőződés Isten erején kívül minden más erőből függetlenné és félelem nélkül valóvá teszi. Sohasem hajt főt hódolattal Isten valamely teremtménye előtt és az imán kívül soha nem emeli könyörgésre kezét valaki előtt. Sohasem félemlíti meg semmilyen nagyság. Ezzel az önfegyelemmel és az Isten teremtményeihez való értelmes viszsonnyal szemben egyetlen más vallás sem kerülhet előnybe. Mert elkerülhetetlen, hogy azok, akik Isten mellé más lényeket állítanak, vagy megtagadják Őt, valamilyen más teremtmény előtt tisztelettel hajoljanak meg és képesnek tartásuk arra, hogy az az emberek hasznára vagy kárára legyen; féljenek tőle vagy minden reményüket belé vessék.
3. Az ilyen értelmű önbecsüléssel egyidőben azonban ez a hit a szerénység és alázatosság tudatát is előhívja az emberben. Egy hívő sohasem lehet felfuvalkodott, fennhéjázó, gőgös vagy arrogáns. A hatalmasok, a gazdagok és az előkelők féktelen büszkesége nem áraszthatja el a szívét, mert tudja, bármije is van, az Isten ajándéka és Isten éppen úgy elveheti, mint ahogy adta. Ezzel ellentétben egy hitetlen büszke és beképzelt lesz, amint világi javakra és tisztségekre tesz szert, mert azt képzeli, hogy mindez egyedül saját érdemeinek köszönhető. Ugyanígy büszkeség és hiúság a szükségszerű következménye és kísérője a sirknek is – azaz más lények Istennel

való társításának az Ő istenségében –, mert egy musrik (társító) azt gondolja, hogy neki egész különleges kapcsolata van az istenekkel, amelyekkel mások nem büszkélkedhetnek.

4. Ez a hit erkölcsössé és becsületessé teszi az embert. Az a meggyőződés alakul ki benne, hogy számára nincs más mód és lehetőség az eredményre jutáshoz és üdvözüléshez, mint a tiszta lélek és az abszolút tisztességes viselkedés. Teljes bizalmát Istenbe veti, Aki nem szorul másra, senkivel sem osztozik uralmában, mindig és mindenkivel szemben igazságos, és Akit isteni hatalma gyakorlásában senki sem támogathat vagy befolyásolhat. Ez a hit annak világos tudatára ébreszti az embert, hogy sohasem érheti el célját, ha nem él kifogástalanul és nem cselekszik igazságosan, s hogy különben sem befolyás, sem ravasz mesterkedés nem mentheti meg a pusztulástól és a kárhozattól. Ezzel ellentétben a káfirok (hitetlenek) és musrikok (társítók) állandóan hamis reményben élnek. Néhányan közülük azt gondolják, hogy „Isten fia” bűneikért már megvezekelt, mások azt hiszik, hogy ők Isten legkedvesebb gyermekei, s ezért nem lesz részük büntetésben; egyesek azt tételezik fel, hogy szentjeik részükre közbenjárnak Istennél, míg megint mások áldozatokat mutatnak be isteneiknek, s közben azt gondolják, hogy ilyen módon megnyerik az isteneket, illetve engedélyt szereznek minden léhaságra és vétekre, s azt tehetik, amit csak akarnak. Az ilyen hamis elképzelések állandóan a bűn és a rossz hálójában tartják őket, s amennyiben isteneikre hagyatkoznak, elmulasztják saját lelkük megtisztítását és egy jó és tiszta élet lehetőségét. Ami az ateistákat illeti, ők nem hiszik, hogy létezik valamilyen lény, amely hatalommal bír felettük vagy akinek felelősséggel tartoznak jó és rossz tetteikért; ezért abszolút szabadnak tartják magukat, s úgy cselekszenek, amint az éppen jól esik nekik. Saját hangulataik és ösztöneik válnak bálványaikká, mohóságuk és vágyaik rabszolgáiként élnek.
5. A hívő semmilyen körülmények között sem lesz kételkedő vagy gyáva. Erős bizalommal van Isten iránt, Aki a föld minden kincsének Ura, Akinek hatalma végtelen és mindent átfogó. Ez a hit rendkívüli vigaszt nyújt szívének, elégedettséggel tölti el, és reménnyel világítja meg. Ezen a világon minden ajtó bezárulhat előtte, a földön sok minden nem állhat szolgálatára, minden pénze és tulajdona elveszhet; az Istenbe vetett hitet azonban nem lehet elvenni tőle soha, és az erő által, amelyet ez ad neki, folytatja mindennapi életét. Ilyen erős bizalom nem eredhet semmi másból, mint az Egy Istenbe vetett

hitből. A muszlikok, káfirok és ateisták szíve szűk, korlátolt erőkre támaszkodik – ezért a szükség órájában a kétségek elragadják őket és nem ritkán depresszióba süllyednek, öngyilkosságot követnek el vagy bódító szerek függőségébe kerülve azok rabszolgáivá válnak.¹⁴

6. Ez a hit nagyfokú határozottságot, türelmes állhatatosságot és Istenben való bizalmat alakít ki az emberben. Ha valaki arra az elhatározásra jut, hogy minden erejével az isteni törvények szolgálatának adja át magát Isten tetszésének elnyeréséért, akkor az meg is van győződve arról, hogy a világmindenség Urának támogatását és segítségét élvezheti majd. Ez a bizonyosság erőssé és megingathatatlaná teszi, mint egy kősziklát, és semmilyen nehézség, akadály és ellenállások sorozata sem térítheti el céljától. A sirk, kufr és ateizmus nem vezethetnek hasonló eredményre.
7. A kalima ünnepélyes megvallása az emberben a bátorságot még jobban kibontakoztatja. Két dolog van, ami gyávává teszi az embert: saját biztonságának szeretete miatt a haláltól való félelem; valamint az a nézet, amely szerint van valaki Istenen kívül, aki elveheti az életet és hogy az ember – feltételezve, hogy különféle előkészületeket tesz – ki tudja tolni halála időpontját. A „lá illá-llah” megszabadítja az embert az ilyen fixa ideáktól. A félelem eltűnik a hívő gondolataiból, mert tudja, hogy élete, javai és minden más valójában Istené. Ezáltal könnyű neki életét és minden birtokában lévő dolgot Isten kedvéért feláldozni. A második nézet-től mentes, mert tudja, hogy nincs hatalma elvennie az életét sem-

14. Hogy fogalmat alkossunk arról, milyen kínokat okozhat ez a feneketlenül mély kételkedés, felhívjuk az olvasók figyelmét Collin Wilson „Modern Life” (Modern élet) c. tanulmányára. („The Outsider” 11. kiadás, 1957, London)

Joad professzor vallomása is nagyon tanulságos ehhez a ponthoz. Így ír a Nyugatról: „A történelemben először lesz nagykorú egy férfiakból és nőkből álló generáció, akiknek nincs vallásuk és nem is érznek szükségét rá. Megelégednek azzal, hogy az élet e szempontját egyszerűen figyelmen kívül hagyják. Ugyanakkor nagyon boldogtalanok, s az öngyilkossági ráta szokatlanul magas.” C.E.M. Joad: „The Present and Future of Religion” (A vallás jelene és jövője)

Az iszlám világát illetően egy nem-muszlim történész véleményét idézzük, aki egyáltalán nem viseltetik szimpátiával az iszlám vallás iránt. Megállapításait ezért még hasznosabb elolvasni:

„Ebben a kompromisszummentes monoteizmusban, egy transzcendens lény legmagasabb hatalmába vetett egyszerű és lelkes hitben rejlik az iszlám legfőbb ereje. Követői a megelégedettség és szerénység tudatának örvendenek, ahogy ez a legtöbb más vallás követői között nem ismert. A muszlim országokban ritka az öngyilkosság.” Philip K. Hitti: „History of the Arabs” (Az arabok története 1951/129. o.)

milyen fegyvernek, sem embernek, sem állatnak, egyedül és csakis Isten akaratával történhet ez meg. A földön egy bizonyos idő van megszabva számára és a világ összes ereje együtt sem képes egy ember életét ezen idő letelte előtt kioltani. Ez az oka annak, amiért senki sem hősiesebb, mint az, aki erősen hisz Istenben. Semmi sem tántoríthatja el, sem szerencsétlenségek sorozata, sem ellenséges támadás és a leghatalmasabb hadsereg sem képes megfélemlíteni. Ha Istenért száll harcba, akkor legyőz még olyan hatalmakat is, amelyek tízszer erősebbek, mint saját tábora. Hogyan tudnának a muszlimok, káfirok és ateisták ilyen nagy elszántságot, erőt és energiát létrehívni? Ők a világon a legrágábbnak az életet tekintik és azt hiszik, hogy a halált az ellenség hozza el számukra, s a meneküléssel lehet ellene védekezni.

8. A „lá iláha llá-llah”-ba vetett hit a belső béke és elégedettség lelki tartását hozza létre, megszabadítja az embert a féltékenységtől, irigységtől és kapzsiságtól, alattomos szenvedélyétől és azt a gondolatot még csak felbukkanni sem engedi benne, hogy valamilyen alantas módszerrel is élhetne boldogulása érdekében. A hívő tudja, hogy a gazdagság és mindenféle adomány Isten kezében van, Ő osztja el ezeket, az egyik helyre többet, a másira kevesebbet – teljesen saját döntése szerint. Dicsőség és hatalom, tisztelet és tekintély, egyszerűen minden ezen a földön az Ő akarata alá tartozik, Ő adja ezeket annak, akinek kívánja, és az ember kötelessége csak az, hogy tisztességes eszközökkel törekedjen rájuk. Tudja, hogy az eredmény és a kudarc Isten kegyelmétől függ. Ha Ő adni kíván valamit, akkor a világ semmilyen hatalma sem tarthatja vissza; s ha Ő ezt nem akarja, semmi sem kényszerítheti rá, hogy adományozzon. A muszlimok, káfirok és ateisták azt gondolják, hogy az eredmény és az eredménytelenség egyes egyedül saját erőfeszítéseik és a földi hatalmak támogatásának vagy ellenállásának függvénye. Ezért mindig a kapzsiság és irigység rabszolgaságában maradnak. Az eredmény érdekében sohasem haboznak megvesztegetést, hízélgést, összeesküvést és más visszás eszközöket alkalmazni. A mások sikerére való féltékenységtől és irigységtől felemészti őket és mindent megpróbálnak – nem riadva vissza az elképzelhető legaljasabb mesterkedésektől sem –, hogy sikeres riválisuk bukását okozzák.
9. A „lá iláha illá-llah”-ba vetett hit legeslegfontosabb eredménye mégis az, hogy arra készíti az embert, hogy kövesse Isten törvényét. Aki hisz a kalimában, biztos benne, hogy Isten minden rejtett és nyílt dolgot tud, s Ő közelebb van hozzánk, mint saját nyaki ütőerünk. Ak-

kor is, ha egy világtól elzárt szögletben, a legsötétebb éjszaka bünt követünk el, Ő tud róla, ismeri még szándékainkat is. Minden elől elbújhatunk, azonban Isten elől semmit sem rejthetünk el; mindenki elől elmenekülhetünk, de lehetetlen számunkra, hogy az Isten előtti számadást kikerüljük. Minél erősebb az ember hite ebben, annál pontosabban fogja követni Isten parancsait, s kerüli mindazt, amit Isten megtiltott. Minden körülmények között betartja Ura rendelkezéseit; akkor is, ha senki sem látja, hiszen tudja, hogy Isten „éber tekintete” sohasem hagyja őt magára, s féli az Ítélet Napját, amely elől senki sem térhet ki. Ezért a legelső és legfontosabb előfeltétele annak, hogy valaki muszlim legyen, hogy a „lá iláha illá-llah”-ban higgyen. Muszlimnak lenni annyi, mint Istennel szemben engedelmesnek lenni. Az Istennek való engedelmesség azonban lehetetlen, ha nem hiszünk teljes biztonsággal a „lá iláha illá-llah”-ban, tehát abban, hogy abszolút nincs senki, aki Istentől kívül imádatra lenne méltó.

Mohamed Próféta ﷺ tanításainak megfelelően az Egy Igaz Istenbe vetett hit a legfontosabb és legalapvetőbb vallási elv. Ez az iszlám alapja és éltető ereje. Az iszlám minden más hittétele, parancsolata és törvénye erre az alapra épül. Minden ebből a forrásból veszi erejét. Ha ezt elvetjük, semmi nem marad az iszlámból.

2. Hit Isten angyalaiban

Mohamed Próféta ﷺ azt tanította továbbá, hogy higgyünk Isten angyalaiban. Ez a második iszlám hittétel, s nagyon fontos, mert megtisztítja a tauhid felfogását, világossá, egyszerűvé teszi, s megszabadítja a sirk elképzelhető legenyhébb formájától is.

A politeisták kétféle teremtményt állítanak Isten mellé vagy gondolatban ezekkel kötik Őt össze:

- a. Olyan teremtményekkel, amelyek materiálisan valóban léteznek, emberi szemmel láthatóak, mint például a Nap, a Hold, a csillagok, a tűz, a víz, az állatok, a kiváló emberek és így tovább.
- b. Olyanokkal, amelyek anyagszerűen nem léteznek és az emberi szem számára felfoghatatlanok. Láthatatlan lényekkel, amelyekről feltételezik, hogy különböző feladataik vannak a földön és a világ-mindenségben: az egyik például a szelet uralja, a másik a fényt, a harmadik bocsátja a földre az esőt, s így tovább.

Az első csoportba tartozó feltételezett istenségek anyagi-
lag léteznek és az emberek számára ismertek. Istenségnek tartani
őket teljesen alaptalan, ezt ugyanis az előbbieken tárgyalt kalima
– a „lá iláha illá-llah” – megcáfolja. Ez a kalima elég azon feltételezés
megdöntésére, hogy ezeknek az „istenségeknek” bármi része is lehetne az
isteni mivoltból, illetve hogy az imádat legapróbb szikráját megérdemel-
nék. A látszólag isteni lények második csoportja testetlen mivoltukban
rejtve van az emberi szem elől, s ezért titokzatosak és misztikusak. A
többistenhívők inkább arra hajlanak, hogy hitüket rájuk összpontosítsák.
Istenségeknek, isteneknek vagy isten gyermekeinek tartják őket. Képe-
ket és szobrokat készítenek „róluk”, és áldozatot mutatnak be nekik. Ezt
a fontos hittételt – az Isten angyalaiba vetett hitet – azért kell rögzíteni,
hogy az Isten egységébe vetett hitet tisztán tarthassuk és megtisztítsuk a
láthatatlan teremtmények második típusának zavaró hatásától.

Mohamed Próféta ﷺ arra tanított minket, hogy ezek a szellemi lények,
amelyeket az emberek istenségnek vagy isten gyermekeinek gondolnak, va-
lójában Isten angyalai. Nincs részük Isten istenségében, az Ő parancsának
vannak alávetve, s olyannyira függenek Tőle, hogy akarától hajszálnyira
sem térhetnek el. Isten azzal bízta meg őket, hogy igazgassák királyságát,
s ők a legpontosabban és leglelkiismeretesebben hajtják végre rendelke-
zéseit. Nincs semmilyen hatalmuk, semmilyen késztetésük saját, szabad
cselekvésre, semmilyen tervet nem képesek Isten elé tární önállóan, mi-
vel – az emberrel ellentétben – nem rendelkeznek szabad akarattal. Nincs
joguk Istennél közbenjárni valamelyik ember érdekében. Őket imádni és
segítségüket kérni az ember számára lealacsonyító és megalázó, hiszen az
ember teremtésének legelső napján Isten éppen azt parancsolta az angyal-
oknak, hogy hajoljanak meg Ádám előtt, akinek Ő nagyobb tudást adott, és
akire rábízta a földi helytartóságot. A Koránban ez így hangzik:

„És (emlékezz az időre) amikor azt mondtuk az angyaloknak: Boruljatok le Ádám előtt, és ők valamennyien leborultak...” (Korán 2:34)

„És megteremtettünk benneteket (embereket), aztán alakot adtunk nektek, majd így szóltunk az angyalokhoz: Boruljatok le Ádám előtt. És ők valamennyien leborultak...” (Korán 7:11)

Miféle megadás lenne az az ember részéről, ha kegyüket kérve azok
előtt hajolna meg, akik öelötte borultak le egykor!

Mohamed ﷺ megtiltotta nekünk, hogy imádjuk az angyalokat és
Istennel azonos szintre emeljük őket, de azt is tudomásunkra hozta, hogy

az angyalok Isten kiválasztott teremtményei, akik mentesek a bűntől és őstermészetük alapján nem képesek az Isten elleni engedetlenségre. Az ő rendeltetésük az, hogy minden időben Isten parancsait teljesítsék. Továbbá azt tanította Prófétánk ﷺ, hogy az angyalok minden oldalról körülvesznek minket, szorosan hozzánk tartoznak, és mindig kísérenk bennünket. Látják minden tettünket és felírják azokat. Tökéletes leírását őrzik minden egyes ember életének. A halál után, amikor Isten színe elé kerülünk, földi életünk teljes krónikáját fogják előtárni, amelyben minden dolgot helyesen és hamisítás nélkül találhatunk, a legkisebb cselekedetünk kihagyása nélkül, akármilyen lényegtelen és akármilyen rejtett legyen is az.

Az angyalok tulajdonképpeni lényéről nincs ismeretünk. Csak néhány tettükről és tulajdonságukról tudhatunk, de kötelességünk, hogy higgyünk létezésükben. Nem vagyunk birtokában semmilyen eszköznek vagy módszernek, amelynek segítségével többet tudhatnánk meg lényükről, tulajdonságaikról és tetteikről. Ezért esztelenség lenne nekik valamilyen alakot vagy sajátságot tulajdonítani, amelyeket mi magunk találunk ki. Hinnünk kell bennük úgy, ahogy azt Isten megköveteli. Létezésük tagadása kufr (hitelenség), mert először is nincs semmilyen alapunk, hogy létüket megkérdőjelezzük, másodsor pedig tagadásuk azt jelentené, hogy Mohamed Próféta ﷺ szavát vonjuk kétségbe, azaz nem hiszünk a tanúságtételben (kalima). Hiszünk az angyalokban, mert Isten igaz prófétája ezt tanította nekünk.

3. Hit Isten könyveiben

A harmadik hittétel, amelyben Mohamed Próféta ﷺ tanítása szerint hinnünk kell, a hit Isten könyveiben, a kinyilatkoztatásokban, amelyeket prófétái által időről időre elküldött az embereknek.

Isten már Mohamed Próféta ﷺ előtt is küldött le könyveket prófétáinak és ezeket a könyveket ugyanúgy nyilatkoztatta ki, mint a Szent Koránt. Néhány ilyen kinyilatkoztatott könyv nevét ismerjük. Tudunk például Ábrahám عليه السلام tekerceiről, Mózes عليه السلام Tórájáról, Dávid عليه السلام Zsoltáiról és Jézus عليه السلام Evangéliumáról. Nincs pontos ismeretünk azonban további könyvekről, amelyeket más próféták hoztak el. Ezért nem tudjuk biztossággal megmondani, hogy a többi létező vallásos könyv eredetileg Isten kinyilatkoztatása-e vagy sem.

Azonban a legkisebb ellentmondás nélkül hiszünk, hogy minden könyv, amelyet Isten nyilatkoztattott ki, igaz volt.

A könyvek közül, amelyekről hírünk van, Ábrahám عليه السلام Tekercei elvesztek. Dávid عليه السلام Zsoltárait, a Tórát és az Evangéliumot a zsidók és a

keresztények őrzik, de ezeket az emberek megváltoztatták, elvettek belőle és hozzáfűzéseket eszközöltek bennük, így Isten szavai olyan szövegekkel keverednek azokban, amelyeket emberek fogalmaztak.¹⁵ A Koránban Isten beszél nekünk a változtatások tényéről. E könyvek meghamisítása és megszenteltetés olyan bőséges és nyilvánvaló, hogy még a zsidók és a keresztények is kénytelenek beismerni, hogy nem az eredeti szöveg van a kezükben, s csupán a meglévő fordításokra támaszkodhatnak, amelyekben az évszázadok során számos változtatás mehetett végbe és megy végbe a mai napig is. Ha tanulmányozzuk ezeket a könyveket, sok olyan részt találunk bennük, amelyek teljesen nyilvánvalóan nem származhatnak Istentől. Isten szavai és az ember hozzászötte szavak összekeveredtek, és nincs lehetőségünk kiválasztani, melyik rész származik Istentől és melyik az emberektől. Az iszlám tanai azonban előírják számunkra a korábbi könyvekben való hitet. Hisszük, hogy Isten a Szent Korán előtt prófétái által könyveket küldött le, amelyek egy és ugyanazon Istentől származnak, attól az Istentől, Aki a Koránt is leküldte. Hisszük, hogy a Korán, mint isteni könyv, kinyilatkoztatása nem egy új és meglepő esemény volt, hanem ez azért történt, hogy az isteni utasítások megerősítsenek, formába öntessenek, és tökéletessé váljon az, amit az emberek a megelőző időkben megváltoztattak és elvesztettek.

A Korán az utolsó isteni könyv, amelyet az Úr elküldött az embereknek. Van azonban néhány nagyon fontos különbség közte és a korábbi kinyilatkoztatások között. Ezeket röviden a következőképpen foglalhatnánk össze:

15. Az Ótestamentum első könyveinek és az Újtestamentum Evangéliumainak felületes vizsgálata is mutatja, hogy sok részük emberi tollból származik, és hogy ezekbe az írásokba csak Dávid ﷺ eredeti Zsoltárainak és Jézus ﷺ Evangéliumainak néhány része került be. Az Ótestamentum első öt könyve nem az eredeti Tórával azonos, hanem a Tóra részei kerültek bele olyan leírásokkal keveredve, amelyek emberi észből származnak; összekeverték őket és Isten eredeti tanításai, útmutatásai elvesztek ebben az összevisszaságban. Éppen így az Újszövetség négy Evangéliuma nem az eredeti Evangélium, ahogy azt Jézus ﷺ elhozta az embereknek. Itt valójában csak Jézus élettörténetéről van szó, amelyet négy különböző személy állított össze és amelyek részben valós tudáson, részben azonban téves tanokon alapulnak. Leírásaikban vannak bizonyos részek az eredeti Evangéliumból is. Azonban az eredeti és a hamis, az isteni eredetű és az ember által kitalált annyira összekeveredett, hogy már nem lehet megkülönböztetni a pelyvát a búzától. Tény, hogy Isten eredeti szavát sem a zsidók, sem a keresztények nem őrizték meg változatlanul. A Szent Korán azonban a legkisebb hamisítás nélkül megmaradt és a legapróbb pont vagy vessző sem változott benne vagy maradt ki belőle.

- a. Isten által korábban kinyilatkoztatott könyvek eredeti szövege elveszett és mára már csupán fordítások maradtak. A másik oldalon a Korán éppen úgy létezik, ahogy Mohamed Prófétának ﷺ kinyilatkoztatásra került; egy szó, sőt egyetlen pont sem változott benne. Eredeti szövegében, eredeti nyelven található meg, és Isten szava ezáltal minden időkre megőrződött.
- b. A korábbi isteni könyvekbe az ember belekeverte saját szavait Isten szavai közé. Azonban a Koránban csak Isten szavait találhatjuk, eredeti tisztaságukban. Ezt még az iszlám ellenzői is elismerik.
- c. Egyetlen más szent könyvről sem lehet hiteles történelmi bizonyítékok alapján kijelenteni, hogy valóban ahhoz a prófétához vezethető vissza, akinek tulajdonítják. Egyes könyveknél azt sem tudjuk, mikor és melyik prófétának kerültek kinyilatkoztatásra. A Korán esetében azonban a bizonyítékok, melyek szerint a Korán Mohamed Prófétának ﷺ került kinyilatkoztatásra, olyan megdönthetetlenek, meggyőzőek és erősek, hogy az iszlám legvadabb támadóinak sincs felőle kétségük. A bizonyítékok olyan nagy számúak és részletesek, hogy a Korán sok részletéről még azt is biztonsággal meg lehet mondani, hogy pontosan hol és mikor került kinyilatkoztatásra.
- d. A korábbi isteni könyvek olyan nyelveken érkeztek az emberekhez, amelyek időközben holt nyelvekké váltak, eredeti formájukban nem élnek tovább. Napjainkban már egy nép sem beszél őköt és csak kevesen vannak, akik egyáltalán értik azokat. Ezért még akkor is, ha ezek a könyvek ma is eredeti és hamisítatlan formájukban léteznének, gyakorlatilag teljesen lehetetlen volna, hogy napjainkban helyesen megértsük és kövessük parancsolataikat a gyakorlatban. A Korán nyelve ellenben élő nyelv. Emberek milliói beszélnek és további milliók ismerik és értik azt. A világ majdnem minden egyetemén tanítják és tanulják; mindenki megtanulhatja, akinek van rá elégséges ideje; akinek nincs, az is bárhol találhat olyan embereket, akik beszélnek ezt a nyelvet és a Korán jelentését meg tudják magyarázni.
- e. Minden korábbi szent könyv egy bizonyos néphez érkezett. Mind-egyik számos parancsolatot tartalmaz, amely egy bizonyos történelmi korra szabott és csak annak a kornak a követelményeire vonatkozik. Ma nem lehet őket a gyakorlatban megfelelően alkalmazni. Ebből is világosan kiderül, hogy ezek a könyvek csak bizonyos népekre, illetve korokra voltak érvényesek és egyik sem vonatkozatható minden népre és minden korra. Ennek az az oka, hogy ezek a könyvek nem azért küldettek az emberekhez, hogy – akár csak egy adott nép fiai is – az idők végezetéig kövessék őket, hanem arra

szolgáltak, hogy egy bizonyos korban útmutatást adjanak. Ezzel ellentétben a Korán az egész emberiséghez szól; egyetlen törvénye sem vonatkozik csak egy bizonyos népre. A Korán minden rendelkezésére és útmutatására igaz, hogy mindenütt és minden időben követni lehet azokat. Ez a tény bizonyítja, hogy a Korán az egész emberiségre érvényes és az emberi élet számára örök vezérfonalat jelent.

- f. Vitathatatlan tény, hogy a korábbi szent könyvek szintén sok jót és hasznosat tartalmaztak. Már azok is az erkölcs és becsületesség alapelveit tanították, bemutatták az Istennek tetsző életmódot. Azonban egyik sem volt eléggé átfogó ahhoz, hogy mindent magában foglaljon, ami szükséges egy helyes emberi életúthoz anélkül, hogy túlzásoknak ne adjon teret vagy valamit ne hagyjon figyelmen kívül. Némelyek egy bizonyos dologban, mások pedig egy másikban tündtek ki, de csakis a Korán az, amely nemcsak hogy mindent magában foglal, ami jó volt a korábbi könyvekben, hanem az Istennek tetsző életmód bemutatását is tökéletesíti és egészében ábrázolja – minden útmutatást beleértve –, amire az embernek ezen a földön szüksége van.
- g. A korábbi könyvekről lerí az emberi beavatkozás nyoma. A számos változtatás következtében sok olyan dolog került ezekbe a könyvekbe, ami ellenkezik a logikával, megsérti az igazságérzetet és a józan ész számára elfogadhatatlan. Előfordulnak bennük olyan dolgok is, amelyek erkölcstelenek, etikátlanok és az ember természetes erkölcsi érzékét felháborítják. A Korán mentes minden efféléától. Semmit sem tartalmaz, ami ellenkezik az értelemmel, vagy a logikával. Egyetlen parancsolata sem igazságtalan, semmi sem félrevezető benne. Illetlenségnek és erkölcstelenségnek a legkisebb nyomát sem találhatjuk benne. Az egész könyv, kezdetétől a végéig tiszta bölcsesség és igazság. Az emberi civilizáció számára a legjobb filozófiát és a legnagyobb törvényt tartalmazza. Megmutatja a helyes utat, az embert eredményre és üdvözülésre vezet.

A Korán e különleges tulajdonságaira vezethető vissza, hogy a föld minden népéhez szól a felhívás, hogy higgyen benne, forduljon el minden más, ennek ellentmondó nézettől és egyedül a Korán utasításait kövesse, mert a Korán tartalmazza mindazt, amit az Isten tetszésének megfelelő élethez szükséges tudni, s kinyilatkoztatásra kerülése után nincs már szükség más vallásos könyv eljövételére.

Ha az ember a Koránt tanulmányozza más Istentől származó könyvekkel összehasonlítva, a különbség azonnal érthetővé teszi számára, hogy

a Koránban való hit egyáltalán nem hasonló természetű az azt megelőző vallásos könyvekben való hithez.

A korábbi isteni könyvekbe vetett hitnek csak azon tény elismerésére kell korlátozódnia, hogy a könyvek valamennyien eredendően Istentől származtak, igazak voltak és korukban ugyanazon okból küldték le őket az emberekhez, ami miatt később a Korán is kinyilatkoztatásra került. A Koránba vetett hitnek azonban mindent átfogó természetűnek kell lennie. Minden muszlimnak teljes bizonyossággal kell hinnie abban, hogy a Korán:

- egyes egyedül Isten saját szavát tartalmazza,
- tökéletesen igaz,
- a benne lévő minden egyes szó megőrződött és megőrződik,
- minden ami említésre kerül benne helyes,
- az embernek elemi kötelessége élete során minden utasítását követnie és mindent, ami ellentétben áll vele, kerülnie kell.

4. Hit Isten prófétáiban

Az előző fejezetben arról beszéltünk, hogy Isten minden népből kiválasztotta küldötteit, akik valamennyien lényegében ugyanazt a vallást – az iszlámot – hozták el, amelyet Mohamed Próféta ﷺ is hirdetett. Ebben a vonatkozásban Isten valamennyi küldötte ugyanazon a szinten áll és egyenértékű egymással. Ha valaki közülük egyet hazugnak mond, azzal tulajdonképpen valamennyit hamisnak ítéli; ha valaki egyet elismer közülük és hisz benne, akkor ezzel valamennyit igaznak kell, illetve kellene tartania és hinnie kellene benne. Ennek nagyon egyszerű az oka. Tegyük fel, hogy tíz ember ugyanazt a magyarázatot adja valamire. Ha feltételezzük, hogy egyikük igazat mondott, akkor logikusan azt is állítjuk ezzel, hogy a másik kilencnek is igaza van. Ám ha valamelyiküket hamisnak nyilvánítjuk, akkor azzal természetesen a többieket is hamissággal vádoljuk. Ebből az okból szükséges az iszlámban az Isten prófétáiba vetett feltétlen hit. Aki az egyik prófétát nem ismeri el, következésképpen káfir (hitetlen) még akkor is, ha állítása szerint hisz Isten valamennyi más prófétájában, hiszen egyik szava ellentmond a másiknak.

A kinyilatkoztatásokból kiviláglik, hogy a különböző korokban más-más népekhez elküldött próféták száma igen nagy. Ha elgondoljuk, milyen hosszú az az időszak, mióta a földet emberek lakják és mennyi nép és nemzet virágozott fel és jutott ismét hanyatlásra az idők folyamán, érthetővé válik, hogy miért volt szükség ilyen sok prófétára. Ezek közül a

próféták közül feltétlen kötelességünk hinni azokban, akiknek a nevét a Korán megemlíti. A többiekkel kapcsolatban pedig azt kell elfogadnunk, hogy minden próféta, akivel Isten tanítást küldött az embereknek, igaz próféta volt. Ezért hiszünk minden olyan prófétában is, akik Indiában, Kínában, Perzsiában, Európában, Afrikában, Egyiptomban és más országokban kerültek kiválasztásra, de nem vagyunk abban a helyzetben, hogy egy bizonyos emberről – akinek a neve a Koránban nincs megemlítve – biztonsággal megmondhassuk, vajon igaz próféta volt-e vagy sem, mert semmi tökéletesen biztosat nem tudunk róla. Az sem tanácsos számunkra, hogy véleményt mondjunk más vallások szent embereiről. Valószínű lehet, hogy közülük néhányan Isten igaz prófétái voltak és tanításaikat követői csak haláluk után másították meg, éppen úgy, mint ahogy azt Mózes عليه السلام és Jézus عليه السلام követői tették. Ezért, ha egyáltalán nyilatkozunk ezekről a tanokról, csak az adott vallás alapelveire és rituáléjára korlátozzuk mondanivalónkat. Alapítójáról azonban szigorúan hallgassunk, nehogy egy prófétával szembeni tiszteletlenség bűnébe essünk.

Ami pedig azokat illeti, akikről biztonsággal tudjuk, hogy valóban Isten prófétái voltak és Ő azzal bízta meg őket, hogy az iszlám egyenes útját hirdessék, köztük és Mohamed Próféta ﷺ között nincs különbség, ami prófétaágukat illeti. Egyformán kell hinnünk bennük. Ezen egyenértékűségük ellenére azonban a következő három dologban mégis különböznek Mohamedtől ﷺ, a próféták pecsétjétől:

- a. A múlt prófétáinak egy bizonyos korban, egy bizonyos néphez kellett eljönniük, míg Mohamed ﷺ az egész emberiséghez szólt, és a küldetése minden követő korban érvényes.
- b. A korábbi próféták tanításai vagy teljesen elvesztek vagy az, ami megmaradt belőlük, nem őrződött meg tisztán, hanem sok megváltoztatott és hamis szót toldottak hozzá, míg másokat elhagytak belőle. Ezért az, aki tanaikat követni akarja, nem tudja ezt tökéletesen megtenni.
Ezzel ellentétben Mohamed Próféta ﷺ tanai, életrajza, beszédei, életmódjáról szóló leírások, erkölcsi beállítottsága, szokásai és tettei, egyszóval élete és tevékenysége minden részlete megőrződött. Mohamed ﷺ ezért az egyetlen a próféták hosszú sorában, aki számunkra élő egyéniségként maradt meg és akinek példáját helyesen és hűen követhetjük.
- c. A tanok, amelyeket a korábbi próféták közvetítettek, nem voltak tökéletesek és átfogóak. Mindegyik prófétát egy másik követett, aki változásokat és kiegészítéseket vitt végbe elődei tanain és utasítá-

sain. Ilyen módon folytatódott a megújulás és fejlődés láncolata. Ez az, amiért a korábbi próféták tanításai egy bizonyos idő lefolyása után feledésbe merültek. Kézenfekvő, hogy nem volt szükség a korábbi tanok megtartására, ha helyüket elfoglalta egy jobb és egészségesebb tan. Végül Mohamed Próféta ﷺ által került kinyilatkoztatásra az emberiségnek a legtökéletesebb tan- és törvénykönyv és Isten minden korábbi könyve ezzel automatikusan felmentődött, mert szükségtelen és ésszerűtlen egy nem tökéletes törvénykönyvet követni, ha létezik egy teljes és tökéletes is. Aki Mohamed Próféta ﷺ utasításait követi, minden prófétát követ, mert ami mindig jó és minden időben alkalmazható volt tanaikban, az Mohamed ﷺ tanai-
ban is megtalálható. Aki mégis visszautasítja az ő tanítását és megtagadja, hogy annak megfelelően éljen, s úgy dönt, hogy valamelyik másik prófétát követi, ugyanazon értékes és hasznos utasítások és tanácsok részleteivel találja szemben magát, amelyek Mohamed ﷺ tanításaiban össze vannak foglalva – olyan átfogóan, hogy korábban egyetlen próféta könyvében sem fordultak elő, hanem csak Isten utolsó követe által nyilatkoztattak ki –; továbbá megkockáztatja azt, hogy az emberek által meghamisított tanítások szerint él.

Ez az, amiért minden embernek feltétlen kötelessége lenne Mohamed Prófétaban ﷺ hinni és egyedül őt követni. Hogy igaz muszlimok – a Próféta ﷺ életmódjának helyes követői – legyünk, szükség van a Mohamed Prófétaba ﷺ vetett megingathatatlan hitre és annak tanúságtételére, hogy:

- ő Isten valódi prófétája;
- tanításai abszolút módon tökéletesek és mindenféle hibától vagy tévedéstől mentesek;
- ő Isten utolsó prófétája. Őutána az Ítélet Napjáig egy néphez sem jó el új próféta.

5. Az Ítélet Napjába vetett hit

Az iszlám ötödik hittétele az Ítélet Napjába vetett hit. Mohamed Próféta ﷺ azt tanította, hogy higgyünk a halál utáni feltámadásban és az Utolsó Ítélet Napjában. A legfontosabb alapelvek ebben a témában a következők: Ez a világ és minden benne lévő dolog élete egy bizonyos napon véget fog érni. Minden el fog pusztulni. Ezt a napot „jaum al-quia’ma”-nak, az Ítélet Napjának hívják. Minden ember a kezdetektől fogva, aki a földön

élt, akkor újra életre kel és megjelenik Isten színe előtt, Aki törvényt fog ülni. Ezt hasrnak nevezik: a holtak összegyűjtésének.

Minden férfiról és nőről készült feljegyzés – minden tettük részletes leírása – Isten kezébe kerül végső elbírálásra. Isten véglegesen ítélni fog minden ember jutalmazása vagy büntetése felől. Mindenkinek megméretetik minden jó és rossz tette. Az, akinek a jó cselekedetei kerülnek túlsúlyba, csodálatos jutalomban részesül; azonban az, akinél a rossz tettek nyomnak többet a mérlegen, büntetést kap.

A jutalom és a büntetés bölcsen és igazságosan kerül kiosztásra. Azok, akik eredményesen jutnak ki az ítélethozatalról, a Paradicsomba kerülnek és az örök boldog lét kapui nyílnak meg számukra.

Azok, akik elítéltetnek és büntetést kapnak, a Pokolba jutnak, a szenvedések és a tűz helyére.

Ezek a halál utáni életbe vetett hit legfontosabb alkotórészei.

a. Az Ítélet Napjába vetett hit szükségessége

Az Ítélet Napjába és a halál utáni életben való hit mindig is elengedhetetlen része volt minden próféta tanításának. Mindegyik próféta felszólította híveit a halál utáni életben való hitre úgy, ahogy a próféták pecsétje, Mohamed ﷺ is felszólított rá minket. Az ebben való hit mindig is fontos feltétele volt annak, hogy valaki egyáltalán muszlim lehessen. Minden próféta egyértelműen kinyilvánította, hogy aki nem hisz ebben a hittételben vagy akár csak kételkedik benne, az káfir. Ez azért van így, mert a halál utáni élet tagadása sok másba vetett hitet is megfosztana értelmétől. Aki a halál utáni élet létét tagadja, ezzel megsemmisíti egy jó, felelősségteli földi élet előfeltételeit és a tudatlanságot, hitetlenséget engedni előretörni. Kis gondolkodással világosan megérthetjük ezt.

Hétköznapi életünkben, ha valaki utasít minket valamire, mindig végiggondoljuk: milyen haszonnal jár számunkra, ha eleget tesszük az utasításnak és milyen kárunk származhat abból, ha nem. Ez megváltoztathatatlanul benne gyökerezik az emberi természetben. A haszontalan dolgokat ösztönösen szükségtelennek tekintjük. Nem szívesen lennénk készek arra, hogy időnket és energiánkat értéktelen, beláthatatlan és terméketlen feladatok végrehajtására pazaroljuk. Hasonlóképpen nem lennénk hajlandóak különösebb erőfeszítéseket tenni olyan dolgok elkerülésére, amelyek ártalmatlanok számunkra. Az az általános szabály, hogy minél inkább meg vagyunk győződve egy dolog hasznosságáról, annál érzékenyebbek vagyunk rá és minél jobban kételkedünk valami eredményében, annál bi-

zonytalanabb és ingatagabb a vele szembeni beállítottságunk. Végül is miért nyúl egy gyermek a tűzbe? Mert nem biztos benne, hogy a tűz éget és fájdalmat okoz. Miért tér ki szívesen a tanulás elől? Azért, mert még nem fogja fel teljesen a tanulás és az iskola értelmét és nem hisz abban, amit a szülei erről a fejébe igyekeznek plántálni.

Vegyünk most példaképpen egy embert, aki nem hisz az Ítélet Napjában! Nem fogja-e az Istenben való hitet és az Ő parancsolatainak megfelelő életet feleslegesnek, értelmetlennek tartani? Milyen fontosságot fog tulajdonítani egy olyan életnek, amelyet Isten tetszésének elnyerésére áldoznak? Az ilyen embernek sem az Istennek való engedelmesség nem tűnik előnyösnek, sem a Neki való engedetlenség nem látszik károsnak. Hogyan lehetne hát számára így lehetséges Isten, az Ő prófétájának és Szent Könyvének utasítását a lehető legpontosabban követni? Mi ösztönözhetné arra, hogy erőfeszítéseknek vessen alá magát és áldozatot hozzon vagy kerülje a világi élvezeteket? Ha valaki nem követi Isten parancsolatait és csak saját kénye-kedve szerint él, milyen értékkel bírhat Istenbe vetett hite, ha egyáltalán van neki ilyen?

És ez még nem minden. Ha még mélyebbre menő gondolatokba bocsátkozunk, arra a következtetésre fogunk jutni, hogy a halál utáni életbe vetett hit az ember életében a legfontosabb és legmeghatározóbb tényező. Elfogadása vagy tagadása meghatározza az ember egész életmódját és viselkedését.

Egy ember, aki egyedül az evilági sikert vagy bukást tartja szem előtt, csak azokkal az előnyökkel és hátrányokkal fog foglalkozni, amelyek ebben az életben érhetik. Egy jó cselekedet végrehajtására sem lesz kész, ha nem remélheti, hogy azzal valamiféle világi előnyhöz juthat. Nem fog azon fáradozni, hogy elkerüljön egy rossz tettet, amíg az a földi érdekeit nem veszélyezteti.

Azonban az az ember, aki hisz a túlvilágban és pontosan tudja, hogy tettei egykor milyen következményekkel járnak majd számára, minden világi előnyt és hátrányt időlegesnek tekint és az örök üdvözségét nem teszi kockára múló előnyökért. A dolgokat tágabb keretben nézi és az örökérvényes előnyöket és hátrányokat tartja emlékezetében. A jót fogja választani, akármilyen sokba is kerüljön az neki evilági mértékkel mérve vagy akármennyire is ellenkezzen az közvetlen érdekeivel; és el fogja kerülni a rosszat, akármilyen vonzónak is tűnjék. A dolgokat az örökérvényű következmények szempontjából értékeli és nem saját hangulatának és szeszélyeinek enged.

Látjuk tehát, hogy lényeges különbség van a két ember életfelfogása és hozzáállása között. Az egyik nézetei a jó cselekedetről a rövid, mulandó

életbeli hasznosságra korlátozódnak. Hasznosat csak pénz, javak, nyilvános tetszés, elismerés és hasonló formájában lát, amelyek által befolyásos pozícióhoz, hatalomhoz, tekintélyhez és világi örömhöz juthat. Ilyen dolgok elérése lesz az életcélja. Személyes vágyainak kielégítése lesz élete értelme és célja, s még az igazságtalan, erkölcstelen eszközöktől sem riad vissza, hogy mindezt elérje. Ugyanígy, csak akkor tart bajnak egy rossz cselekedetet, ha az veszéllyel jár világi érdekeire nézve, tehát javainak vagy életének elvesztését, egészsége károsodását, jó hírnevének beszenyvezését vagy valamilyen más keserű következményt vonhat maga után.

Ezzel ellentétben a hívó ember jóról és rosszról való felfogása teljesen más. Számára minden, ami Istennek tetszik, jó; és minden, ami az Ő viszsztatetszését és haragját váltja ki, rossz.

Egy jó cselekedet a szemében akkor is jó marad, ha az nem hoz neki hasznot ebben a világban, sőt akkor is, ha az valamilyen földi javának elvesztésével jár vagy személyes érdekeit sérti. Abban bízik, hogy Isten meg fogja jutalmazni a túlvilágon és számára ez a valódi eredmény. Ugyanígy nem lesz hajlandó rossz tetteket elkövetni valamilyen világi nyereség érdekében, mert tudja, hogy – még ha a rövid földi életben a büntetés el is maradna – végül is ő lesz a vesztes, hiszen az isteni bíróság büntetését lehetetlen elkerülni. Nem hisz az erkölcs relatív voltában, hanem szigorúan tartja magát az Isten által kinyilatkoztatott mértékekhez, és azoknak megfelelően él, anélkül, hogy azt vizsgálgatná, hasznot vagy kárt hoznak-e azok az evilági életében. Ezért a halál utáni életbe vetett hit, illetve ennek elvetése vezeti az embereket az életben különböző utakra. Annak, aki nem hisz a halál utáni életben, teljesen lehetetlen, hogy úgy rendezze be életét, ahogy azt az iszlám előírja. Az iszlám azt mondja: „Add meg Isten útján a rászorulóknak a zakátot (szegényadót).” Egy hitetlen ember válasza erre: „Nem, a zakát fizetése megcsappantaná javaimat. Ehelyett inkább bankba teszem a pénzemet és kamatot kapok érte.” És amíg ezért a kamatért sóvárog, nem fog visszariadni attól, hogy mindent, ami adósaí birtokában van, lefoglaltasson, még ha azok szegények vagy az éhezés határán vannak is. Az iszlám ezt tanítja: „Mindig az igazat mondd, vesd meg a hazugságot, még ha oly sok mindent nyerhetnél is általa, és ha oly sokat is vesztesz azzal, ha az igazat mondod.” A Végző Napban nem hívó ember válasza erre az lenne: „Mit kezdhetnék az igazsággal, amely nem hoz hasznot nekem, sőt inkább kárt okoz? Miért tartózkodnék a hazugságtól, ha az kockázat nélkül hasznot hajthat nekem és még a hírnevemet sem kell veszélyeztetnem miatta?” Előfordulhat, hogy egy hitetlen egy elhagyatott helyre kerül és ott egy értékes tárgyat lát heverni. Ilyen esetben az iszlám azt mondja: „Ez nem a te tulajdonod, ne vedd el!” A mi emberünk azonban azt vála-

szolná: „Most ezt minden nehézség és kockázat nélkül megszerezhetem. Nincs senki, aki látná, hogy én vittem el, és feljelentene a rendőrségen, tusakodna ellenem a bíróságon vagy tönkretenné jó híremet az emberek előtt. Tehát miért is ne vihetném el?” Egy másik esetben valaki pénzt bíz erre az emberre megőrzés céljából és röviddel ezután meghal. Az iszlám erre azt mondja: „Legyél becsületes a rád bízott értékekkel és add ki azokat az elhunyt örökösének.” Ő azonban ezt mondaná: „Miért? Nincs rá bizonyíték, hogy a pénze nálam van; még gyermekei sem tudnak róla. Ha minden kellemetlenség nélkül megtarthatom, minden félelem nélkül, hogy vádat emelhetnek ellenem, vagy a tekintélyemen csorba eshet, akkor miért ne tenném meg?”

Röviden: az iszlám az élet minden lépésénél arra készíti az embert, hogy a megadott irányban haladjon, cselekedeteiben és gondolkodásában egy bizonyos beállítottságot kövessen. A hitetlen azonban éppen az ellenkező irányba fog fordulni. Az iszlám mindent az örök érvényű következmények fényében mérlegel és értékkel, míg egy hitetlen ember csak a földi, közvetlen eredményeket tartja szem előtt. Megérthetjük, miért nem lehet valaki muszlim az Utolsó Ítéletbe vetett hit nélkül. Muszlimnak lenni nagyon nagy dolog; azonban azt a tényt is kijelenthetjük, hogy senki sem lehet igazán jó ember enélkül a hit nélkül, mert a halál utáni élet tagadása lesüllyeszti az embert emberi mivoltának magasságából egy olyan szintre, amely alacsonyabb, mint az állatoké.

b. A halál utáni élet – észszerű igazságszolgáltatás

Eddig az Utolsó Ítélet Napjába vetett hit szükségességét és jelentőségét vizsgáltuk. Most nézzük, mennyire foghatók fel értelmünkkel ennek a hitnek az alapelvei. Az tény, hogy mindazt, amit Mohamed ﷺ a halál utáni életről mondott nekünk, az értelem teljes mértékben megerősíti, noha az Ítéletnapba vetett hitünk az Isten Küldöttébe ﷺ vetett feltétlen bizalmon alapszik. Észszerű fejtegetések nemcsak megerősítik ezt a hitet, hanem azt is szemünk elé tárják, hogy Mohamed ﷺ tanai ebben a kérdésben sokkal észszerűbbek és érthetőbbek, mint minden más, a halál után következő dolgokról manapság elterjedt nézet, amelyeket a következő szempontok alapján foglalhatunk össze:

Az emberek egy része azt hiszi, hogy a halál után semmi sem marad az emberből és az életet befejező esemény után nincs semmifajta élet. Szerintük a halál utáni életbe vetett hitnek nincsenek reális alapjai, erre semmilyen lehetőség nincs és a túlvilágba vetett hit teljesen tudománytalan.

Ez az ateisták nézete, akik igyekeznek tudományos módon szemlélni a dolgokat és azt állítják, hogy a modern tudomány alátámasztja nézeteiket.

Mások azt hiszik, hogy az ember állandóan újraszületik erre a világra, hogy előző életbeli viselkedésének következményeit viselje. Ha rossz életet élt, akkor újjászületéskor egy állat, egy növény vagy egy alacsonyabb helyzetű ember képét fogja felvenni. Ha jók voltak cselekedetei, akkor egy magasabb rendű kaszt tagjaként fogja újra meglátni a napvilágot. Ez a nézet mindenekelőtt egyes közép- és kelet-ázsiai vallások sajátja.

És végül létezik az Utolsó Ítélet Napjába vetett hit: a feltámadás, az ember megítéltetése az isteni törvény előtt és a büntetés, illetve jutalom abszolút igazságos elosztása. Ez a hit minden próféta tanaiban mélyen benne gyökerezik.

Most próbálkozzunk azzal, hogy ezeket a szempontokat sorjában górcső alá vegyük.

Az első csoport, amely azt hirdeti magáról, hogy a tudomány teljes birtokában van és annak támogatását élvezzi, azt állítja, hogy a halál utáni életnek nincsen semmilyen reális alapja. Az ateisták azt mondják, hogy senkit sem láttak halála után visszatérni; hogy a feltámadásnak nincs egyetlen bizonyítható esete sem; hogy valamennyien saját szemünkkel láthatjuk, hogyan válik az ember porrá halála után. Így véleményük szerint a halál az emberi létezés vége és nincs élet a halál után. De gondolkodjunk csak el egy pillanatig a bizonyítás e módján! Valóban tudományos érvek ezek? Az állítás valóban észszerűen megalapozott? Amennyiben az ateisták nem látták a halál utáni feltámadás egyetlen esetét sem, akkor csak azt mondhatják, hogy nem tudják, mi fog történni a halál után.

Azonban ahelyett, hogy ilyen határok között tartanak magukat, azt magyarázzák, hogy semmi sem fog történni a halál után, s azt is állítják, hogy a dolgok ismeretéből kiindulva beszélnek! De valójában csupán tudatlanságból általánosítanak. A tudomány semmit nem mond – sem pozitívat, sem negatívat – ebben a vonatkozásban és állításuk, mely szerint nincs élet a halál után, tudományosan teljesen megalapozatlan. Ez nem különbözik egy tudatlan ember állításától, aki még nem látott repülőgépet és e „tudás” alapján azt mondja, hogy az egyáltalán nem is létezik. Ha valaki nem látott egy bizonyos dolgot, az még nem jelenti azt, hogy az nincs is. Egyetlen ember, sőt az egész emberiség sem állíthatja, hogy valami, csak azért, mert senki sem látja, nem létezik, vagy nem létezhet. Az ilyen állítás illúzió alapszik és teljes egészében tudománytalan, egyetlen józanul gondolkodó ember sem adhat hitelt neki.

Tekintsük meg a második csoport hitét. Ha csatlakozunk véleményükhöz, fel kell tételeznünk, hogy valaki, aki most emberi alakkal bír, ezt

kitüntetésképpen kapta, mert előző életében, amelyben potenciálisan állat vagy növény volt, jól cselekedett. Egy állat vagy növény ellenben azért lehet mostani alakjában, mert korábbi, potenciálisan emberi életében rosszul viselkedett. Más szavakkal: hogy valaki ember-e vagy állat, az előző élete cselekedeteinek következménye. És vajon a két lény közül melyik volt először – az ember vagy az állat? Ha azt mondjuk, hogy az ember megelőzte az állatot, akkor azt is fel kell tenni, hogy előtte állat képében élt és jótettei alapján kapott emberi formát. Ha azt mondjuk, hogy először az állat volt, akkor előtte embernek kellett lennie, akit bűnei miatt állattá változtattak. Ez egy ördögi körhöz vezet és azok, akik emellett a hit mellett állnak ki, maguk sem tudnak megegyezni az első teremtmény pontos alakjáról, mert minden generációnak szükséges egy őt megelőző nemzedék, hogy a következő generáció az előző következményeképpen keletkezhesen. És vajon miképpen tud jót tenni egy állat vagy egy cselekvésképtelen növény? És ha nem emlékszünk az előző életünkre és az életünkben elkövetett jócselekedetekre és bűnökre, akkor vajon igazságosan érezzük a következő életbeli jutalmazást illetve büntetést?

Végül vizsgáljuk meg a harmadik nézetet, aminek első alapelve a következő: „Ez a világ egy napon el fog pusztulni. Isten megszünteti ezt a világmindenséget és helyette egy másik, messzemenően jobb világegyetemet teremt.”

A világegyetem jövőben bekövetkező pusztulása vitathatatlanul igaz. Minél többet gondolkodunk az univerzum természetén, minél jobban megismerjük azt, annál jobban kiviláglik, hogy a meglévő rendszer nem örökévaló teremtmény, mert minden erő, amely benne hatását kifejti, lényegéből fakadóan korlátolt és ezen erők egy napon teljesen ki fognak merülni. Ezért a tudósok véleménye is megegyezik abban, hogy a Nap egyszer ki fog hűlni, elfogy az energiája, a csillagok egymáshoz ütköznek és az univerzum egész rendszere felborul és megsemmisül. Ezután vizsgáljuk meg a következő kérdést: ha az univerzum egyes alkotóelemei esetében lehetséges az evolúció, miért nem lehetséges az az egész világmindenségben is? Az elképzelés, hogy az univerzum teljes egészében megszűnik, jelentősen hihetlenebb, mint az, hogy átmegy egy másik fejlődési fokba és egy másik rendszer alakul ki belőle – sokkal jobb minőségben és ideálisabb formában.

E hit második alapelve azt tartalmazza, hogy „az embernek visszaadatik az élet”. Lehetetlen lenne ez? Ha igen, hogyan vált lehetővé az ember jelenlegi élete? Nyilvánvaló, hogy Isten, Aki megalkotta az embert ebben a világban, azt a túlvilágon is véghez tudja vinni. Ez azonban nemcsak egy lehetőség, inkább egy fennálló szükségszerűség, ahogy az később még mutatkozni fog.

A harmadik alapelv, hogy „az emberek minden földi tettének följegyzése megmarad, és az Utolsó Ítélet Napján bemutatásra kerül”. Ezen állítás helyességének bizonyítékát napjainkban maga a tudomány hozza létre. Először is általánosan elfogadottá vált, hogy az általunk keltett hangok gyenge hullámokat keltenek a levegőben és aztán fokozatosan elhalnak. Közben azonban felfedezték, hogy a hang nyomokat hagy a környező objektumokon és reprodukálható. Ezen elv alapján állítják elő a hanglemezeket. Ebből érthető, hogy az ember minden mozdulata nyomot hagy a tárgyakon, amelyek a mozdulatai által keltett hullámokkal érintkezésbe kerülnek. Ez bizonyítja, hogy minden emberi cselekedet feljegyzése létezik és reprodukálható.

A negyedik alapelv kimondja, hogy „Isten az Utolsó Ítélet Napján törvényt fog ülni és abszolút igazságos ítélete szerint az embert jó és rossz tetteinek megfelelően jutalmazni vagy büntetni fogja”. Van ebben bármi ésszerűtlen? Az ember igazságérzete és értelme is megköveteli, hogy Isten törvényt tartson és kihirdesse igazságos ítéletét. Itt a földön túlságosan gyakran látjuk, hogy egy ember jót tesz és ezen a világon egyáltalán nem részesül érte jutalomban, míg egy másik ember rosszat tesz és nem bűnhődik meg érte itt a földön. Esetek ezreit éljük meg, amelyekben egy jó cselekedet bánatot és kellemetlenségeket hoz magával számunkra, míg egy rossz tett a bűnös személy örömeivel és meglegedettségével végződik és hasznot hajt neki az evilági életben. Ha látjuk, hogy napról napra hasonló esetek fordulnak elő, értelmünk és igazságérzetünk azt követeli, hogy jöjjön el az idő, amikor az az ember, aki jót tesz, megjutalmaztatik és az, aki rosszat követ el, megbűnhődik. A jelenlegi világrénd, ahogy magunk is megfigyelhetjük, fizikai törvényeknek van alárendelve, amelyeknek megfelelően teljesen normális és természetes, hogy egy ember, akinek lehetősége van rosszat tenni, az megteheti, ha úgy tetszik neki, anélkül, hogy annak következményeit – teljesen vagy részben – szükségszerűen viselnie kellene. Akinek van egy kanna benzinje és egy doboz gyufája, az felgújthatja ellensége házát, s elkerülheti tettének földi következményeit, ha a külső körülmények éppen megfelelőek. Ez azt jelenti, hogy egy ilyen tett egyáltalán nem von maga után következményeket? Nem. Csupán azt jelenti, hogy a tett fizikális eredménye láthatóvá vált, míg morális eredménye rejtve maradt. Valóban ésszerűnek tartanánk, ha sohasem mutatkozna meg? Ha azt gondoljuk, hogy mindenképpen meg kellene mutatkoznia, akkor felmerül a kérdés, hol jelenhetne meg. Biztosan nem itt a földön, mert ebben a fizikális világban csak a tettek fizikai következményei jelennek meg teljes egészében. A tettek valós következményei csak ott mutatkozhatnak meg, ahol a racionális és morális törvé-

nyek az uralkodóak mindent meghatározó helyet elfoglalva és ahol a fizikai törvények ezeknek vannak alárendelve. Ez az elkövetkezendő világ, amely – ahogy éppen mondtuk – az univerzum következő fejlődési fázisát alkotja. Sokkal inkább a morális, mint a fizikai törvények uralkodnak benne. Az emberi cselekedetek racionális következményei, amelyek ebben a világban teljesen vagy részben elmaradtak, ott fognak megmutatkozni. Az emberek helyzetét akkor azon racionális és morális értékeik fogják meghatározni, amelyeket Isten az evilági próbatételek és kísértések során tanúsított viselkedésük alapján ítél majd meg. Az új világrendben nem kell megélnünk, hogy egy értékes embernek egy „tökfejet” kelljen szolgálnia, vagy hogy egy erkölcsileg magasabb szinten álló ember alá legyen rendelve egy gazembernek, ahogy ez a mostani világban gyakorta megesik.

E hit utolsó alapelve, hogy „létezik Mennyrszág és Pokol”, ami szintén nem lehetetlen. Ha Isten létre tudta hozni a Napot, a Holdat, a Marsot és a Földet, miért ne lenne rá képes, hogy Parádicsomot és Poklot teremtsen? Amikor megtartja törvényszékét és kihirdeti az igazságos ítéletet, amelynek megfelelően a jók jutalmat, a bűnösök büntetést kapnak, akkor kell, hogy legyen egy hely, ahol az arra érdemesek örvendeznek jutalmuknak – tisztesség, boldogság és jólét minden formájában –, és egy másik hely, ahol az elítéltek fogják érezni megalázottságukat, fájdalmukat és szerencsétlenségüket.

Ha az ember ezeket a kérdéseket józan ésszel átgondolja, arra a következtetésre jut, hogy a halál utáni életbe vetett hit teljes mértékben megfelel az értelemnek és a racionalitásnak és hogy nincs benne semmi olyan, amiről azt lehetne mondani, hogy az értelmetlen vagy lehetetlen lenne. Ezért, ha egy igaz próféta, mint Mohamed ﷺ, a halál utáni életet vitathatatlan tényként fektette le és ez a tény számunkra nem hoz mást, mint a kívánt igazságosságot, akkor az ész parancsa az, hogy feltételek nélkül higgyünk benne és ne vitassuk ésszerűtlen okokból.

Attekintettük tehát az öt hittételt, amelyek az iszlám épületének alapját alkotják.¹⁶ Lényegében benne vannak abban a mondatban, amit kalimának – hitvallásnak – nevezünk. Ha valljuk: „lá iláha illá-llah” (nincs más istenség az Egy Igaz Istenen kívül), ezzel minden hamis istenségnek hátat fordítunk és elismerjük, hogy az Egyetlen Isten teremtményei vagyunk; és ha az előző szavakhoz hozzáteszük: „Mohamed raszulu-llah” (Moha-

16. Feltétlenül a hittételek közé tartozik még hatodikként a „qada wa-l-qadar”-ba („sorsba”) vetett hit, amely azt jelenti, hogy hiszünk abban, hogy Allah tudással bír mindarról, ami teremtményeivel a jövőben történni fog (qada); s abban is, hogy minden annak megfelelően be is következik, ahogyan azt Allah előre tudta (qadar). (ford.)

med Isten küldötte), akkor valljuk és megerősítjük Mohamed ﷺ prófétai voltát. Mohamed ﷺ prófétaságának elismerésével elkötelezzük magunkat az Isten létében és az Ő tulajdonságaiban, az angyalaiban, a kinyilatkoztatott könyveiben és a halál utáni életben való hitre. Ebből következik, hogy sietve azon legyünk, hogy kövessük Mohamed Próféta ﷺ tanait és intéseit, s hogy életünket az Istennek való odaadásnak, valamint az Ő szolgálatának áldozzuk. Ez az üdvözülés egyedüli útja.

Ötödik fejezet

IMA ÉS ISTENTISZTELET

Az előző fejezetben arról volt szó, hogy Mohamed Próféta ﷺ az alábbi hittételeket bízta ránk:

1. Az Egy Istenbe vetett hitet, Akinek nincsenek társai isteni mivoltában.
2. Az Isten angyalaiba vetett hitet.
3. Az Isten által kinyilatkoztatott könyvekben és így a Szent Koránban, mint az Ő utolsó könyvében való hitet.
4. Isten prófétáiba, s így Mohamed Prófétába ﷺ, mint az utolsó és végleges küldöttbe vetett hitet.
5. A halál utáni életbe vetett hitet.
6. A „sorsba” (qada wa-l-qadar) való hitet.

Ezek az iszlám alapját alkotják. Az, aki hisz bennük, belép az iszlám vallásba és a muszlim közösség tagja lesz. Csupán egy elmondott hitvallással azonban nem lesz valaki tökéletes muszlim. Csak akkor válhatunk azzá, ha a Mohamed Próféta ﷺ által hirdetett tanokat – ahogy Isten azokat neki kinyilatkoztatta – teljes egészében alkalmazzuk a gyakorlatban, mert az Istenbe vetett hit a Vele szembeni gyakorlati engedelmességre készítet minket és az Istennek való engedelmisség az, ami az iszlám vallásban manifesztálódik. E hit által ismertük el, hogy Allah, az Egyedüli Isten, egyedüli Urunk és ez azt jelenti, hogy Ő a mi Teremtőnk, s mi az Ő teremtményei vagyunk; hogy Ő a mi Urunk és Mesterünk és mi az Ő szolgái vagyunk, hogy Ő a mi Uralkodónk és mi az Ő alattvalói vagyunk. Ha megtagadjuk a Neki való engedelmisséget miután elismertük Őt Urunknak, akkor saját felelősségünkre és kárunkra lázadunk.

Az Istenben való hittel együtt jár az a meggyőződésünk, hogy a Korán Isten könyve. Ez azt jelenti, hogy a Korán egész tartalmát Istentől származónak tartjuk, így feltétlen köteletségünként fogadtuk el, hogy mindent, ami benne áll, elfogadjunk és kövessünk. Egyidejűleg ezzel elfogadtuk, hogy Mohamed ﷺ Isten küldötte, ami azt jelenti, hogy minden utasítását és tilalmát Istentől származónak ismerjük el. Így természetes, hogy a hitvallás megtétele után a Próféta ﷺ való engedelmisség köteletségünk. Csak akkor leszünk tehát teljes értékű muszlimok, ha cselekedeteink és gondolataink hitvallásunkkal egybeesnek. Ha ez a feltétel nem teljesül, iszlámunk tökéletlen marad.

Most lássuk, hogy Isten utasításai szerint Mohamed ﷺ milyen irányvonalakat szabott meg viselkedésünknek. Ebben a vonatkozásban elsők és legfontosabbak az ibádák – a legfontosabb vagy elemi kötelességek, az istenszolgálatok –, amelyeket minden embernek be kell tartania, aki a muszlimnak tartja magát.

1. Az ibáda, azaz az istenszolgálatok értelme

Az ibáda az arab *abd* szóból ered, amely szolgát, szolgálot jelent. Alávetést, önátadást, engedelmisséget fejez ki és benne rejlik, hogy Isten a mi Urunk, s mi az Ő szolgálai vagyunk, és hogy minden, amit szolgálként a Neki való engedelmisség jegyében az Ő tetszésére teszünk, az ibáda. Az ibáda fel fogása az iszlámban nagyon sokrétű. Ha beszédünkben tartózkodunk minden tisztátalanságtól, hamisságtól, gonoszságtól és rosszindulattól, mindig ragaszkodunk az igazsághoz és csak jó dolgokról beszélünk, s ha mindezt azért tesszük, mert Isten erre intett és mi az Ő elégedettségét akarjuk elnyerni, akkor ez a viselkedésünk ibáda, akármilyen világinak vagy vallástalan-nak tűnjön is az kívülről. Ha üzleti vagy gazdasági ügyeinkben szó szerint és értelemszerűen is tartjuk magunkat az isteni törvényekhez, tisztességesek, becsületesek, megbízhatóak vagyunk, az isteni törvényekhez ragaszkodunk szüleinkkel, rokonainkkal, barátainkkal és minden más emberrel való kapcsolatunkban is, mindenkivel szemben teljesítjük iszlám szerinti kötelességünket és megadjuk jogaikat, akkor ez is ibáda. Ha segítünk a szegényeknek és a rászorulóknak, enni adunk az éhezőknek és gondoskodunk a betegek-ről és a szenvedőkről, s ha ezt nem valamilyen személyes haszon érdekében tesszük, hanem csak Isten tetszését keresve, akkor mindezek a jótettek nem mások, mint ibádák. Még üzleti dolgaink – a foglalkozás, amellyel megélhetésünket biztosítjuk és a tőlünk függőket tápláljuk – is ibádák, amíg becsületesek és megbízhatóak maradunk és Isten törvényét betartjuk. Röviden minden tettünk és egész életünk ibáda, azaz istentisztelet, amíg az Isten törvényeivel összhangban van, szívünk az Ő tiszteletével telik meg és végcé-lünk mindig az marad, hogy Isten tetszését elnyerjük. Így – amikor Isten akaratát tisztelve jót teszünk vagy elkerüljük a rosszat, akármikor és akárhol is történjen az – teljesítjük iszlámbeli kötelességeinket. Ez az ibáda valódi jelentése – tehát a teljes alárendelés és önátadás annak, ami Istennek tetsző, az iszlám példája szerinti életberendezés és életvitel, amelyben a látszólagos apróságok sem elhanyagolhatók. Hogy ezt a csodálatos célt könnyebb legyen elérni, léteznek formálisan megadott ibádák – Isten szolgálatok –, amelyek egyfajta gyakorlatnak vagy iskolának mondhatók. Minél szorgalmasabban

hajtjuk végre ezeket a gyakorlatokat, annál felkészültebbek leszünk, hogy tetteinket ideáljainkkal összhangba hozhassuk. Az ibádák tehát azok az oszlopok, amelyeken az iszlám épülete nyugszik.

a. Az ima

Az ima – arabul szalát – a legelső és a legfontosabb a kötelességek közül. De mit is értünk az iszlámban imádság alatt? Ezek az előírt napi imagyakorlatok, amelyek abból állnak, hogy naponta ötször ismételjük és emlékezetünkbe idézzük mindazt, amire hitünk épül, segítenek minket abban, hogy a mindennapok sodrásában se feledkezzünk meg magasztos célunkról.

Korán reggel felkelünk, elvégezzük a rituális tisztálkodást és imádsággal lépünk Urunk elé. A különböző testhelyzetek, amelyekbe imánk során kerülünk, nem mások, mint önátadásunk jelei – lelkileg éppen úgy, mint testileg. A különböző recitált szövegek Istennel szembeni kötelességeinkre emlékeztetnek minket. Isten vezetését keressük, s újra és újra arra kérjük Őt, hogy adjon erőt ahhoz, hogy elkerüljük az engedetlenséget és követni tudjuk az Ő kiválasztott útját. Recitálunk Isten könyvéből és bizonytságot teszünk a Próféta igaz voltáról, megújítjuk az Ítéletnapba vetett hitünket és mindig újra emlékezetünkbe idézzük, hogy Urunk elé kell lépünk és számot kell adnunk egész életünkről. Így kezdődik tehát a napunk.

Amikor a Nap túljut delelőjén, a müezzin a déli imára szólít minket, s mi újra térdre borulunk Urunk előtt, s újra megújítjuk Vele kötött szövetségünket. Néhány percre megszabadítjuk magunkat világi kötöttségeinktől és meghallgatásunkra kérjük Istent. Ez szemünk elé vetíti valódi szerepünket az életben. A déli ima után újra folytatjuk mindennapi tevékenységünket.

Néhány óra múlva azonban megint megjelenünk Urunk előtt. Ez az ima ismét emlékeztetés a számunkra, amelyben figyelmünket megint teljesen hitbéli kötelességeink felé fordítjuk.

Amikor a Nap lemegy és az éj sötétsége kezd körülvenni minket, negyedszer is Isten elé állunk imádságban, hogy feladatainkat és kötelességeinket a közelgő sötétség árnyai között se felejtjük el.

És végül, mielőtt pihenni térünk és befejezzük napunkat, még egyszer meghajlunk Isten előtt.

Érthető tehát, miként erősítik hitünk alapjait a napi imádságok, hogyan készítenek minket erkölcsös és Istennek engedelmes életre és milyen

erősen életben tartják bennünk azt a hitet, hogy belőle bátorság, céltudatosság, egyenesség, a szív tisztasága, a lélek fejlődése és magas erkölcsi érzék fakadhasson.

Most lássuk, hogyan kell elvégezni a napi imákat. Először is elvégezzük a rituális tisztálkodást, ahogy azt Mohamed Próféta ﷺ előírta. Imáinkat is a Próféta ﷺ utasításainak megfelelően mondjuk el.

Miért tesszük ezt? Egészen egyszerűen azért, mert hiszünk Mohamed ﷺ küldetésében és feltétlen kötelességünknek tartjuk, hogy kövessük őt, hiszen meg vagyunk győződve arról, hogy Isten parancsai, amiket ő hozott el nekünk, a mi érdekeinket szolgálják és a legjobbak számunkra. Miért őrizkedünk attól, hogy hibásan recitáljuk a Koránt? Mert ezt a könyvet Isten szavának tartjuk és ragaszkodunk pontos szavaihoz és hangzásához. Az ima közben sok mindent csendesen recitálunk és nincs senki, aki leleplezné, ha egyszerűen semmit sem mondanánk vagy eltérnénk az előírt szövegtől. Mégsem tesszük ilyet szándékosan soha. Miért? Mert hiszük, hogy Isten állandóan éber, mindent hall, amit kimondunk és tud minden nyílt és rejtett dologról. Mi készíttet minket imánk elvégzésére ott, ahol nincs senki, aki felszólítana rá és senki, aki látna minket? Azért tesszük, mert hiszünk abban, hogy Isten szüntelenül lát bennünket, továbbá tudjuk azt is, hogy minden cselekedetünk – még a „porszemnyi” jó és rossz is – feljegyeztetik, és számadással tartozunk érte Urunk előtt. Mi hajt bennünket arra, hogy lemondjunk egy esetleges jó üzletről vagy más, hasznot hajtó tevékenységről azért, hogy a mecsetbe siessünk és ott imádkozzunk? Mi készíttet minket korán reggel édes álmunk megszakítására; arra, hogy a déli melegben a mecsetbe menjünk vagy félbehagyjuk esti kikapcsolódásunkat – mindezt csak imádságunk kedvéért tesszük? Van talán valami más is kötelességérzetünkön kívül – azon a tudaton kívül, hogy Istennel, Urunkkal szembeni kötelességünket el kell végeznünk, akármilyen jöjjön is? S miért tartózkodunk attól, hogy hibát kövessünk el az imádságban? Mert szívünk Isten iránti tisztelettel van teli és tudjuk, hogy Eléje kell lépniünk az Ítélet Napján és számot kell adnunk egész életünkről. Nem az derül-e ki mindebből, hogy nincs jobb módja az erkölcsi és lelki fejlődés elérésének, mint az imák elvégzése? Ez nevel az emberből igazi muszlimot, emlékezteti Istennel kötött szövetségére, állandóan ébren tartja hitét és mindig lelki szemei elé idézi az Ítélet Napjának eljövetelét. Ez arra hajtja, hogy kövesse a Próféta ﷺ tanításait, és kötelességeinek elvégzésére neveli. Jóllehet nehéz iskola ez egy olyan embernek, akinek csak az a célja, hogy gondolkodását és cselekedeteit összhangba hozza ideáljaival. Egy olyan ember azonban, aki Teremtőjével szembeni kötelességeivel pontosan tisztában van, egészen biztos lesz abban, hogy azok elvégzése értékesebb és

fontosabb számára, mint minden világi előny és nem lesz rest ezt a tudatot imáival állandóan ébren tartani, biztos lévén abban, hogy amit tesz, ahhoz nem férközhet semmilyen tisztátalanság vagy rossz. Hiszen tudja, ha nem így tenne, biztosan nem nyerné el Isten elégedettségét, sőt inkább haragját vívná ki, pontosan azt, amit mindig is igyekezett elkerülni. Élete minden területén tartani fogja magát az isteni törvényhez, ugyanúgy, ahogyan azt napi öt imájában is teszi. Az ilyen emberben minden más szempontból is meg lehet bízni, mert ha megkísérti a bűn és a csalás ördöge, igyekszik elüzni azt, hiszen szívében mindig él az Urára való emlékezés. Ha valaki a napi imák alapos „iskolája” után az élet más területein mégis rosszul viselkedik és nem tartja be Isten törvényeit, akkor az bizonyára nem érti vallásának alaptételeit, imáit gépiesen végzi, abban csak a teste vesz részt, lelke és tudata nem.

Imáinkat lehetőség szerint közösségben lenne jó elmondanunk, főképpen a pénteki imát. A közös ima a muszlimok között a szeretet és kölcsönös megértés kötését hozza létre. Felébreszti bennük kollektív egységük tudatát és a testvériség érzését. Valamennyien egy közösségben mondják imájukat és ez megjeleníti erős összetartozásukat. Hiszen az ima az egyenlőség szimbóluma is, mert szegények és gazdagok, egyszerű emberek és előkelők, tanultak és képzetlenek, feketék és fehérek – valamennyien egy sorban állnak és imával borulnak le Uruk előtt. Az ima az embereket választott vezetőjükkel szembeni fegyelemre és engedelmességre is tanítja. Egyszóval az ima a közösség tagjaiban mindazon erényeket segít kialakítani, amely egy tartalmas individuális és kollektív élet fejlődését lehetővé teszik.

S ez csak néhány azon számos előny közül, amelyeket a napi imák adnak nekünk.¹⁷ Ha nem akarunk ezekből részesülni, akkor csakis mi leszünk a vesztesek. Ha kivonjuk magunkat az ima alól, akkor ennek csak két oka lehet: vagy nem tekintjük az imát kötelességünknek, vagy kötelességünknek tartjuk ugyan, amely alól mégiscsak igyekszünk kivonni magunkat. Az első esetben az az állításunk, hogy hívők vagyunk, szemérmetlen hazugsággá válik, mert ha megtagadjuk az isteni utasítások teljesítését, akkor egyszersmind az isteni tekintélyt sem ismerjük már el. A második esetben pedig – amikor Isten hatalmát elfogadjuk, parancsolatait mégsem tartjuk be –, a legmegbízhatatlanabbak vagyunk a földön valaha is élt minden teremtmény közül, mert ha így viselkedünk az univerzum legnagyobb tekintélyével szemben, hogy fogunk viselkedni em-

17. Az ima lényegének és jelentőségének bővebb fejtegetését ld. Mawdudi „A Treatise on Islamic Worship” (Értekezés az iszlám istentiszteletéről) c. könyvében.

bertársainkkal szemben? Gondoljunk el egy kicsit azon, hogy milyen hatása van a társadalomra annak, ha tagjainak jelleme ilyen kétszínű!

b. A böjt

Amire a napi öt ima emlékeztet minket, ugyanarra tanít évente egyszer – ám egy teljes hónapon keresztül – a Ramadán havi böjt, a holdnaptár kilencedik hónapjában. Ez alatt a hónap alatt hajnalhasadástól alkonyatig nem veszünk magunkhoz egyetlen morzsányi ételt sem, és nem iszunk egyetlen csepp vizet sem, akármilyen éhesnek vagy szomjasnak érezzük is magunkat, akármilyen csábítónak látunk is valamilyen ételt vagy italt. Mi az, amiért önként magunkra vállalunk egy ilyen szigorú parancsolatot? Nem más, mint az Istenbe vetett hit és az Ítéletnap szem előtt tartása. Böjtünk minden pillanata során elfojtjuk kívánságainkat és vágyainkat, s ezzel tanúságot teszünk amellett, hogy Isten parancsa minden emberi törekvés felett áll. A kötelességtudat és türelem, amelyet az egész havi folyamatos böjt ébreszt, segít nekünk hitünk megerősítésében. A szigorú fegyelem, amelyet ez a hónap követel tőlünk, közvetlen érintkezésbe hoz minket a létezés tényeivel és komolyságával, segít nekünk az év többi hónapjában, hogy életünket az Istennek való teljes odaadásban élhessük.

A böjt azonban még egy másik szempontból is nagy hatást gyakorol társadalmunkra, mert helyzetére való tekintet nélkül ebben a hónapban egyformán böjtölnie kell minden muszlimnak. Ez az emberek alapvető egyenlőségét hangsúlyozza és ezzel nagyban hozzájárul a köztük lévő szeretet és testvériség érzésének kialakulásához. A Ramadán alatt elbújik minden rossz és a jó tör előre, a vallásosság és a tisztaság általános hangulata érződik.

A böjt kötelezettségét a vallásunkban saját hasznunkra kaptuk. Azokban viszont, akik nem követik ezt a rendkívül fontos parancsolatot, nem lehet teljességgel megbízni más feladataik teljesítése kapcsán sem. A legrosszabbak azonban azok a „muszlimok”, akik nem szégyellnek ebben a szent hónapban a nyilvánosság előtt enni és inni. Ezek az emberek viselkedésükkel azt mutatják, hogy a legkevésbé sem törődnek Isten utasításaival, pedig azt állítják, hogy hisznek Benne. Engedetlenségükkel azt is demonstrálják, hogy nem becsületes, megbízható tagjai a muszlim társadalomnak és tulajdonképpen nem is tartoznak abba. Kétségtelen, hogy az ilyen alakoskodóktól csak a legrosszabbat lehet elvárni a törvények betartását és a beljük vetett bizalmat illetően.

c. Zakát

A szolidaritási pénzdó, a zakát megfizetése szintén alapvető kötelesség az iszlámban. Minden muszlim, akinek anyagi körülményei egy adott minimum fölött vannak, készpénze¹⁸ 2,5 százalékát évente egy támogatásra szoruló társa, egy új muszlim, egy utazó vagy egy eladósodott ember számára kell adnia.¹⁹ Ez a fizetendő zakát minimuma, azonban minél többet fizet valaki, annál nagyobb lesz a jutalom, amelyben Isten egykor majd részesíti.

A zakátot nem Istennek fizetjük, hiszen Neki nincs szüksége semmire és senkire, azonban szerető irgalmasságával sokféle jutalmat ígér nekünk, ha segítünk testvéreinken. A jutalom elengedhetetlen feltétele azonban, hogy a zakát Isten nevében való befizetésekor jócselekedetünkért nem várunk semmilyen világi előnyt és nem törekszünk arra sem, hogy ezáltal mindenütt jótékony emberbarátként kedveltessük meg magunkat.

A zakát az iszlámban alapvető fontosságú, olyan mint az ibáda többi formája, mint az imádság és a böjt. Ezen adomány legfőbb jelentősége abban rejlik, hogy áldozatkésztséget igényel és általa megszabadulunk önzésünktől és pénzgyűjtési vágyunktól. Az önként hozott áldozat Allah tetszését keresve elüzi a szívekből az önimádatot, az egoizmust, a szűkmarkúságot, a pénz és a vagyon túlzott szeretetét, s a többi ehhez hasonló alantas érzést, miközben igen szép és nemes tulajdonságokkal ruházza fel a muszlimokat. Az iszlám csak azokat fogadja be, akik Isten útján késszek nehezen szerzett tulajdonuktól örömmel és minden földi haszon reménye nélkül megválni, fősvényekre és fukarokra az iszlámnak nincsen szüksége. Egy igaz muszlim, ha Allah parancsa elér hozzá, a legkisebb vonakodás nélkül odaadja homloka veritékével szerzett javait Isten ügyéért minden önös érdek nélkül. Erre az áldozatkésztségre neveli a zakát a muszlimokat.

Az iszlám társadalom számára a zakát intézménye rendkívül nagy előnyöket rejt magában. Minden vagyonosabb muszlimnak feltétlen köte-

18. A zakát nemcsak a készpénzvagyonra vonatkozik. Ez az adomány kiterjed az aranyra, ezüstre, árukra, állatokra és más érték tárgyra is. A zakát mértéke ezekre a cikkekre vonatkozóan megtalálható a Fiqh könyveiben. A hellyel való takarékoság miatt itt csak a készpénz-rátát adtuk meg.

19. Érdemes megemlíteni, hogy Mohamed Próféta ﷺ saját hozzátartozóinak és utódainak megtiltotta, hogy zakátot fogadjanak el. Noha a hásimiták (a Próféta rokonai) számára kötelező a zakát megfizetése, de ha ők szegények és rászorulók nem fogadhatnak el zakátot. Ha valaki segíteni szeretne egy szegény hásimitát, ajándékot adhat neki. Azonban a zakát-pénztárból nem szabad segítségére pénzt adni.

lessége, hogy rossz helyzetű testvérén segítsen. Tulajdonuk nem egyedül csak saját jólétüket és személyes kényelmüket kell, hogy szolgálja, mert vannak olyan emberek, akik jogosan tarthatnak igényt segítségükre. Ilyenek például az özvegyek, az árvák, a szegények, a betegek, azok, akiknek megvan a képessége a munkára, de nem találnak munkalehetőséget, azok, akik tehetségesek és okosak, de nincs elég pénzük, hogy tanulhassanak, nagyobb tudásra tehessenek szert és így a társadalom értékes tagjai lehessenek. Aki nem ismeri el közössége e tagjainak jogát arra, hogy az ő tulajdonából részesüljenek, az valóban kegyetlen, mert nincs nagyobb kegyetlenség, mint teletömni saját erszényünket, míg mások éhen halnak vagy a munkanélküliség kellemetlen következményeitől szenvednek. Az iszlám örök ellensége az ilyen önzésnek, kapzsiságnak és nyereségvágyanak. A nem hívők, akikből hiányzik a mindent átfogó szeretet érzése, semmi mást nem ismernek, mint az önző törekvést arra, hogy megtartsák és lehetőleg gyarapítsák vagyoniukat, amikor kamat ellenében kölcsönadják azt. Az iszlám tanítása éppen az ilyen lelkiakat ellenkezője mellett áll ki. Az emberek az iszlámban megosztják egymás között tulajdonaikat, segítik egymást, hogy mindenki meg tudjon állni a maga lábán, s a társadalom hasznos tagja legyen.

d. A haddzs, azaz a zarándoklat

A Mekkába való haddzs vagy zarándoklat a következő az iszlám alapvető kötelességei között. Ez az út csak azoknak kötelező feltétlenül, akiknek megvan rá az anyagi fedezetük. Ilyen esetben a zarándoklatot legalább egyszer az életben el kell végezni.

Mekka ott áll, ahol Ábrahám próféta ﷺ egykor egy kis házat épített Isten imádatára. Allah azzal jutalmazta meg, hogy sajátjának nevezte e házat és központtá tette minden hívő számára, imájukat e ház felé fordulva kell, hogy elvégezzék, akárhol is legyenek ezen a földgolyón. Továbbá kötelezővé tette – azok számára, akiknek megvan rá a lehetőségük –, hogy életükben legalább egyszer felkeressék ezt a helyet. A Mekkába való utazásnak azonban nem szabad tisztán udvariassági látogatássá válnia. Ahhoz, hogy ez az utazás valódi zarándoklat legyen adott előírásoknak és előfeltételeknek megfelelően kell elvégezni, amelyek betartása szükséges ahhoz, hogy a haddzs felkeltse bennünk a vallásosság és a jóság érzését. Amikor a haddzsra indulunk, az az elvárás velünk szemben, hogy őszinte szándékkal és tiszta szívvel tegyük azt, szenvedélyeinknek, vágyainknak szabjunk gátat, kerüljük a bűnös dolgokat, veszekedést, rossz beszédet,

szóban és tettben is legyünk becsületesekek, tiszteletteljesek és alázatosak. Isten felséges jutalmat ígér becsületességünkért és odaadásunkért.

Bizonyos vonatkozásban a zarándoklat a legfennköltebb minden ibáda közül, mert ha valaki nem lenne valóban eltelve az Isten iránti szeretettel, sohasem vállalkozna ilyen hosszú utazásra, nem maradna ki munkájából, mely a megélhetését biztosítja, nem hagyná el gyermekeit, barátait és szeretteit. A zarándokút alapvetően különbözik minden más utazástól. Ez alatt az utazó minden gondolatával csak Isten felé fordul, egész lényét eltölti az odaadás és az alázat. Amikor eléri a szent helyeket, a békeség, szelídség és jóakarát atmoszféráját tapasztalja meg. Felkeresi azokat a helyeket, amelyek tanúsítják az iszlám fényét és mindez kitörölhetetlen nyomokat hagy lelkében, amelyeket utolsó lehetéig magában őriz.

Azonban, mint a többi ibáda esetében, van még több előny is, amelyet a zarándoklat elvégzése ad a hívőknek. Mekka az iszlám világ központja, ahol a muszlimoknak évente egyszer össze kell jönniük, hogy közérdekű témákat beszéljenek meg. Ezáltal még jobban élénkül annak a hite és tudata, hogy minden muszlim egyenlő és a többiek szeretetére és együttérzésére érdemes, függetlenül földrajzi vagy kulturális származásától. Így egyesíti a zarándokút az egész világ muszlimjait egy hatalmas nemzetközi családdá.

e. Az iszlám védelmezése

Az iszlám védelmezése alapkötelesség, szükségességét és fontosságát többször hangsúlyozza a Korán és a Szunna. Lényegében ez az iszlám követőinek megbízhatóságát és őszinteségét teszi próbára. Ha nem vagyunk képesek megvédeni valakit, akit barátunknak nevezünk, ellenségei álnokságától vagy nyílt sértéseitől és támadásaitól, s nem törődünk érdekeivel, hanem egyedül egoizmusunk vezet minket, akkor valójában csak színleljük barátságunkat. Ha kijelentjük, hogy hiszünk az iszlámban, éppen így készen kell lennünk az iszlám tekintélyének védelmére és megbecsülésére is. Viselkedésünk egyedüli vezérfonalának kell lennie, hogy mindig a muszlimok érdekeit figyeljük és készségesen álljunk az iszlám ügyének szolgálatába. E szent feladat szempontjából minden személyes érdekünknek jelentéktelenné kell zsugorodnia.

f. Dzsihád²⁰

A dzsihád az iszlám – előzőekben megvilágított – általános védelmezésének egy része. A dzsihád szó az egyéni teljesítőképeség határárig terjedő erőfeszítést, törekvést, igyekezetet, végső és elkerülhetetlen esetben harcot jelent. Egy ember, aki testi vagy lelki erőfeszítéseket tesz vagy vagyonát adja Isten ügyéért, valójában dzsihádot végez. Azonban a Saria nyelvezetében ez a szó szűkebb értelemben elsősorban az iszlám fegyveres harc által történő védelmezésére használatos, amelyet szigorú erkölcsi előírások betartásával egyes egyedül Isten elégedettségéért vívnak azok ellen, akik az iszlám ellenségeiként elnyomást gyakorolnak a muszlimok fölött.²¹ Ilyenkor, ha a muszlimok egy része kész részt venni a dzsihádban, az egész közösség mentesül a felelősség alól. Ha azonban senki sem jelentkezik önként, akkor mindenkit személyes felelősség terhel. Ez az engedmény abban a pillanatban érvényét veszti az iszlám állam polgárai számára, ha a nem-muszlim ellenség az ő országukra támad. Ebben az esetben az ország minden polgárának készen kell állnia a dzsihádra. Ha a megtámadott ország nem elég erős ahhoz, hogy képes legyen megvédeni önmagát, akkor a szomszédos muszlim országok vallási kötelessége, hogy segítsenek neki; ha azonban azok is gyengék, akkor az egész világ muszlimjainak kötelessége a közös ellenség ellen harcolni. Ezekben az esetekben a dzsihád éppen olyan elengedhetetlen kötelessége az érintett muszlimoknak, mint a napi ima vagy a böjt. Aki igyekszik kihúzni magát alóla, az bűnös, sőt kijelentése miszerint ő muszlim, kétségessé válik. Az ilyen ember teljesen nyilvánvalóan alakoskodó, s minden ibádája és imája üres látszat csupán, az Istennek való odaadása értéktelen, pusztá megjátszása.

20. A dzsihádót nyugaton általában szent háborúnak fordítják, ami tévedés. Szent háborúnak a középkori kereszties hadjáratokat hívták a keresztény világban, de ez a kifejezés az iszlámban értelmetlen. A háborút az arab nyelvben a harb, a fegyveres küzdelmet, harcot pedig a kitál szavakkal jelölik. Az iszlám jogban a háborút sosem nevezik szentnek, esetleg igazságosnak, jogosnak tartják abban az esetben, ha önvédelemről vagy szabadságharcról van szó.

21. A muszlim vallástudósok legalább négyféle dzsihádót különböztetnek meg. Létezik a szóval, az íróttal, a vagyonnal és a fegyverrel folytatott dzsihád. Ezek mindegyike kifelé irányuló dzsihád. Az is dzsihádnek számít, amikor az ember saját gonoszsága ellen küzd. Ez a befelé irányuló dzsihád.

Hatodik fejezet

DÍN ÉS SARIA

Eddig a dínnel, a hittel foglalkoztunk. Most elérkeztünk Mohamed Próféta ﷺ Sariájának értelmezéséhez. Először azonban magyarázzuk meg, mi a különbség a dín és a Saria között.

a. A dín és Saria közötti különbség

Az előző fejezetekben azt mondtuk, hogy minden próféta – aki az idők során fellépett az emberek között – az iszlámot hozta el. Ez egy nagyon fontos tény. A próféták az iszlámot hirdették, vagyis az Istenbe és tulajdonságaiba, az Ítéletnapba, a prófétákba, a kinyilatkoztatott könyvekbe vetett hitet és ebből következően felszólították az embereket, hogy Uruk-nak tetsző és engedelmes életet éljenek. Ez az, amit a dín fogalma alatt értünk, s minden próféta tanításai ezen alapultak.

A Saria pedig tulajdonképpen a részletekre vonatkozó törvénytár, amely az élet minden területére vonatkozó viselkedésmintát tartalmaz. Így például az istentiszteletek elvégzésének módját, a közösségi élet alapelveit, az erkölcsi normákat, utasításokat az istenfélő életre vonatkozóan és a törvényeket arról, hogy mi az, ami megengedett és mi tilos; mi az, ami helyes és mi helytelen. Ezek a törvények az emberiség története során időről időre változásokon mentek keresztül, s noha mindegyik próféta ugyanazt a dínt hirdette, mégis egy kissé megváltozott Sariát hozott el, amely népe és kora életkörülményeihez illett. Ez azt a célt szolgálta, hogy az adott korokban a különböző népek fokozatosan fejlődjenek, ezért Isten egyre magasabb szintű erkölcsi értékrenddel látta el őket, mely által a civilizáció magasabb fokára léphettek. Ez a folyamat Mohamed, az utolsó próféta ﷺ megjelenésével zárult le, aki lefektette a végső előírásokat, amelyek ezután az eljövendő korok egész emberiségének szólnak. A dín az idők folyamán sohasem változott. A Mohamed Próféta ﷺ által elhozott, mindent magában foglaló Saria által pedig az összes ezt megelőző törvényi előírás érvényét veszítette. Mohamed Próféta ﷺ Sariája a csúcspontját és kiteljesedését képviseli ennek a nagy fejlődési folyamatnak, amely egykor az emberi kor hajnalán vette kezdetét.

b. A Saria forrásai

Ha meg akarunk ismerkedni Mohamed Próféta ﷺ Sariájával, mindekelőtt két forrásra kell támaszkodnunk: a Koránra és a Szunnára. A Korán isteni kinyilatkoztatás, benne minden szó Istentől származik. A Szunna Mohamednek, a próféták pecsétjének ﷺ tetteiről, mondásairól, életmódjáról és az élet legkülönbözőbb helyzeteiben való viselkedéséről szóló gyűjtemény. Ezeket a hagyományokat azok igazolták, akik a Prófétaival együtt éltek vagy megbízható hírt kaptak felőle. Később vallástudósok gyűjtötték össze ezeket a hadiszokat, kiválogatták őket, nagyon gondosan megvizsgálva valóságukat. Csak azokat a hagyományokat foglalták össze könyvek formájában, amelyeket elismert hagyományozók láncolatán át vissza lehetett vezetni Mohamedig ﷺ. A legmegbízhatóbbnak al-Bukhári, Muszlim, an-Naszái, Abu Dáúd, at-Tirmidi és Ibn Mádzsah gyűjteményei számítanak.

c. Fiqh

A fiqh a mindennapi életre vonatkozó előírásokat tartalmazza a Koránra és a Szunnára támaszkodva. Számtalan olyan problémát tárgyal, amelyek az emberi élet folyamán felbukkanhatnak. Ezeket a törvényeket a múlt legjelentősebb vallástudósai foglalták össze. Minden muszlim hállával tartozik e nagy tudású és széles látókörű embereknek, akik egész életüket a Korán és a Szunna tanulmányozására áldozták, azért hogy a mindennapi, átlagos muszlimok kezébe tudják adni azt a tudást, ami lehetőséget biztosít számukra, hogy mindennapi életük dolgaiban megfelelhessenek a Saria követelményeinek, és ezáltal a legjobb módon élhessék életüket. Ezeknek a tudósoknak köszönhetjük, hogy a muszlimok akkor is követni tudják a Sariát, ha a vallástudomány területén szerény tudással rendelkeznek ahhoz, hogy önmaguktól helyesen tudnák értelmezni a Koránt és a Szunnát.

Noha kezdetben sok vallásos gondolkodó fordult e feladat felé, a mai napig csak négy fő vallásjogi iskola maradt fenn:

- A fiqh Hanafita iskolája. Abu Hanifa Nu'man ibn Tabit állította össze Abu Juszuf, Mohamed és mások segítségével és közreműködésével, akik rendkívül széles és mélyenszántó vallási ismereteikkel erre érdemesek voltak.

- A fiqh Málíkita iskolája, amelyet Málík ibn Anasz Assbahi dolgozott ki.
- A fiqh Sáfita iskolája, Mohamed ibn Idrisz as-Sáfí által alapítva.
- A fiqh Hanbalita iskolája, amelynek szellemi atyja Ahmed ibn Hanbal volt.²²

Valamennyi iskola végleges formát öltött a Próféta ﷺ élete utáni két-száz éven belül. Az egyes iskolákban megnyilvánuló különbségek azon tény természetes következményei, hogy az igazság több oldalról megközelíthető, és ha különböző nagy tudású embereknek ugyanazt a dolgot kell megmagyarázniuk, akkor magyarázatukat saját gondolkodásmódjuknak megfelelően adják. A magyarázatok közt csak annyi különbség lesz, amennyi a megközelítésből adódik, például az egyik magyarázat inkább gazdasági, a másik inkább szociológiai, a harmadik inkább pszichológiai szempontból közelíti meg ugyanazt a kérdést. A fiqh e négy iskolája ma is elfogadott, hiszen az alapítóik és az általuk alkalmazott módszer hitelessége elismert. Ezért minden muszlim – bármely iskolához tartozzon is – a fiqh mind a négy iskoláját igaznak ismeri el. Ezen iskolák kizárólag a fiqh finom részleteinek tekintetében különböznek, és az iszlám rugalmasságának bizonyítékai. Minden muszlim kiválasztja azt a vallásjogi iskolát, amely a személyiségéhez legközelebb áll és azt követi. Azoknak, akiknek megvan a szükséges ismeretük és tudásuk ahhoz, hogy közvetlenül a Koránból és Szunnából tájékozódjanak, nem kell vallásjogi iskolát válasz-

22. Néhány közelebbi adat az egyes iskolákról és a mai világban elfoglalt helyükről:

Abu Hanifa Nu'man ibn Tabit a Hidzsra után 80-ban (a Hidzsra Mohamed Próféta ﷺ kivándorlása Mekkából Medinába i.u. 622-ben. Ez az év a holdéven alapuló iszlám időszámítás kezdőpontja, melyben 11 nappal rövidebb az év, mint a Gergely-naptár szerinti időszámításban.), azaz i.u. 699-ben született és H.u. 150-ben, azaz i.u. 767-ben halt meg. A világban mintegy 340 millió követője van ennek az iskolának, főleg Törökországban, Pakisztánban, Indiában, Afganisztánban, Jordániában, Indonéziában, Kínában és a volt Szovjetunió utódállamaiban.

Málík ibn Anasz Assbahi H.u. 93-ban – i.u. 714-ben – született és H.u. 179-ben – i.u. 798-ban halt meg. Közel 45 millió követője van iskolájának, akik főleg Marokkóban, Algériában, Tunéziában, Szudánban, Kuvaitban és Bahreinben élnek.

Mohamed ibn Idrisz as-Sáfí H.u. 150-ben – i.u. 767-ben – született és H.u. 240-ben – i.u. 854-ben – halt meg. Követői kb. 100 millióan vannak, főleg Palesztina, Libanon, Egyiptom, Irak, Szaúd-Arábia, Jemen és Indonézia területén.

Ahmed ibn Hanbal H.u. 164-ben – i.u. 780-ban – született és H.u. 241-ben – i.u. 855-ben – halt meg. Kb. 3 millió követője van iskolájának, akik többnyire Szaúd-Arábiában, Libanonban és Szíriában élnek. (A számok az 1960-as adatokra támaszkodnak.)

taniuk. Azonban azoknak, akiknek nem adattak meg ilyen ismeretek és képességek, azt az iskolát kell követniük, amely számukra a legmegfelelőbbnek tűnik.²³

d. Tezkia

A fiqh az ember helyes magatartásformáival, és kötelességeinek előírás szerinti teljesítésével foglalkozik. A tezkia ellenben azt a szellemi és lelki háttérrel érinti, amely viselkedésünk, cselekedeteink mögött rejlik. Vegyük például az imádkozást: a fiqh csupán a „külső feltételek”, a látható cselekedetek összességére vonatkozó szabályokat foglalja magába – mint a mosakodás, a Kába felé való fordulás, az imaidők betartása, az elvégzendő rakák (meghajlások) száma, az ima menete, stb. A tezkia imánkat koncentrációnk, odaadásunk, lelkünk tisztasága és az ima viselkedésünkre általában kifejtett hatása szerint értékeli. Így tehát a tezkiaira való törekvés lelki engedelmességünk és őszinteségünk mértéke, míg a fiqh a számunkra előírt útmutatások részletekbe menő végrehajtását határozza meg. Az az ibáda, amelyből hiányzik a helyes lelki háttér – még ha helyesen hajtják is végre – olyan, mint egy ember, aki noha tetszetős külsejű, de hiányzik belőle a jellem. Míg az az ibáda, amelyet vallásos igyekezet, őszinte odaadás tölt be, de hibásan hajtatik végre olyan, mint egy nemes jellemű ember, akinek azonban rossz a megjelenése.

A fenti példa világosan mutatja a fiqh és tezkia közti összefüggést. Sajnos azonban a muszlimok egyes csoportjai – miután az idők folyamán tudásuk és lelkierjük egyre jobban csökkent – más népek félrevezető filozófiájából átvett elemekkel szennyezték be a tiszta iszlámot. Olyan elemeket keverték bele, melyeket semmiképpen sem lehet igazolni a Korán és a Szunna alapján, és taszawufnak és/vagy szúfizmusként nevezték. Időről időre fellépett a muszlimok egy-egy ilyen csoportja, akik a Saria követelményei fölött állónak érezték magukat, így nem is tartották be azokat, ráadásul ezt terjesztetni kezdték a világban. Ezeknek az embereknek a leghalványabb fogalmuk sem volt az iszlámról, amely sohasem enged meg olyan istenszolgálatot, amely a Sariától elkülönül. Egyetlen muszlimnak sincs joga felmenteni magát a Saria előírásai vagy a legfontosabb vallásos kötelességek alól – mint a napi öt ima, a böjt, a zakát vagy a haddzs. Aki ezeket nem ismeri el magára nézve kötelezőnek, az szembefordult az Isten

23. Az iszlám egy további fő irányzata a siá (vagy síizmus), amely saját fiqhjére támaszkodik, és a dín területén is mutat eltérést a Szunnától.

által megszabott helyes útta és ezzel kilépett az iszlámból. Tehát a tezkia-
való törekvés végső soron nem más, mint egy nagyon erős, intenzív sze-
retet Isten és Mohamed Próféta ﷺ felé, s az isteni parancsolatok e szeretet
által megkövetelt betartása úgy, ahogyan az a Koránban és a Próféta ﷺ
Szunnájában megtalálható. Akárki, aki eltér ezektől az isteni parancsola-
toktól, alaptalanul állítja, hogy szereti Istent és az Ő követét.

Hetedik fejezet

A SARIA ALAPELVEI

Az iszlám alapjairól folytatott fejtegetéseink nem lennének teljesek, ha nem vetnénk egy pillantást az iszlám törvénykezésére, nem tanulmányoznánk annak alapelveit és nem kísérelnénk meg fogalmat alkotni egy olyan ember és társadalom képéről, amelyet az iszlám létrehozni akar. Ebben az utolsó fejezetben ezért a Saria alapelveiről lesz szó, hogy ezzel teljessé tegyünk az iszlám alapjairól alkotott képünket és megismerhessük az iszlám életmód előnyeit és bölcsességét.

1. A Saria lényege és célja

Az ember számtalan képességgel és adottsággal van megáldva, Isten nagyon bőkezű volt vele. Van esze és értelme, akarati szabadsága és döntőképessége, látási, beszéd-, hallási és érzékelési képessége, szabad hely- és helyzetváltoztatási képessége, megvan benne többek közt a szeretet, az aggodalom és a félelem érzése, s még számtalan más adottság és képesség birtokában van. Mindez az ő hasznára van és e tulajdonságok közül egy sem elhanyagolható vagy fölösleges. Az ember azért kapta ezeket a képességeket, mert nagy szüksége van rájuk, pótolhatatlanok számára. Egész élete és annak minden eredménye attól függ, hogy ezeket a képességeket helyesen használja-e. Az Isten által adott képességeknek az a feladatuk, hogy az embert szolgálják, s ha nem élünk velük teljes egészében, nem is éljük igazán az életünket. Ha nem használjuk ki képességeinket az ostobaság és igazságtalanság önmagunkkal szemben és hálátlanság azzal szemben, akitől mindezt kaptuk.

Isten ellátta az embereket mindazzal az eszközzel és erővel is, amely szükséges természetes adottságaik kibontakoztatásához, hogy ezáltal lehetővé váljon szükségleteik kielégítése. A természet a legszűkebb és legtagabb értelemben alá van rendelve az embernek, s minden elképzelhető hasznot megszerezhet belőle. Végül azt is meg kell említenünk, hogy az ember saját fájának tagjaiból álló társadalomban él, hogy velük kéz a kézben egy jobb és boldogabb lét felépítésén dolgozhasson.

Egyszer mélyebben el kellene gondolkodnunk ezen a csodán. Erőink és képességeink velünk születtek, hogy használni tudjuk őket önmagunk és mások javára. Javunkra adattak nekünk és nem azért, hogy kárt okozzunk

velük magunknak. A feladatuk az, hogy létünket jó és nemes értékekkel gazdagítsák és nem az, hogy veszélybe sodorják azt. Ezért csak akkor használhatjuk helyesen képességeinket, ha hasznunkra fordítjuk őket; s ha néha mégis bizonyos kárt okoznának nekünk, ennek a minimumra kell korlátozódnia. Képességeink minden más alkalmazása, amelynek energiapazarlás vagy önmegsemmisítés a következménye, helytelen, értelmetlen és elvetendő. Hiszen kézenfekvő, hogy nagy hiba az, ha valami olyat teszünk, ami hátrányt vagy kárt okoz nekünk. Az is helytelen és az Isten által adott képességekkel való visszaélés, ha tetteinkkel másokat bántunk vagy sértünk meg. Ha pedig tehetségünket kihasználatlanul hagyjuk, szándékosan elnyomjuk vagy kiirtjuk magunkból, súlyos hibát, sőt lényegében bünt követünk el. Az ilyen viselkedés gyalázatos és értelmetlen, mert egészséges emberi értelmünk megköveteli tőlünk, hogy kerüljük a károkat és a pusztítást, s azt is, hogy arra az útra lépjünk, amely előnyöket és hasznot hoz számunkra, s ha már valamilyen veszteséget számításba kell venni, ez csak olyan esetben történhet, amikor az áldozat abszolút elkerülhetetlen és ez a kis veszteség végül egy sokkal jobb eredmény eléréséhez segít hozzá minket. Az ezen irányvonalától való minden eltérés érthetően nagy tévedés.

Ha ezeket az alapvető megfontolásokat szem előtt tartva tekintünk az emberekre, úgy találjuk, hogy két csoportra lehet őket osztani:

- azok, akik tudatosan élnek vissza képességeikkel, s ezáltal elpazarolják tehetségüket, megsértik saját érdekeiket és kárt okoznak embertársaiknak is;
- és azok, akik becsületesek és komolyan veszik a dolgokat, tudatlanságból azonban mégis hibát követnek el.

Azok, akik tudatosan élnek vissza képességeikkel, a szó legkomolyabb értelmében igazi felforgatók. Megérdemlik, hogy a törvény vasmarokkal tartsa őket kontroll alatt. Azoknak pedig, akik tudatlanságból hibáznak, megfelelő nevelésre van szükségük, hogy felismerjék a helyes utat, amelyen a legjobban hasznosíthatják képességeiket és adottságaikat. Pontosan ezt a célt szolgálja a Saria, az ember földi viselkedésének Isten kinyilatkoztatásán alapuló törvénykönyve.

A Saria Isten törvénye. Megmutatja az embereknek az élet során tanúsítandó magatartás irányvonalait, amelyek érdekeiknek a legjobban megfelelnek. A Saria feladata, hogy az embert a helyes útra vezesse és kezébe adja azokat az eszközöket, amelyek segítségével szükségleteit a legsikeresebben és legelőnyösebben kielégítheti. Isten törvénye egyes egyedül a

javunkat szolgálja. Nem tartalmaz semmit, ami azon lenne, hogy elpazaroljuk képességeinket, elfojtsuk vagy kiirtsuk természetes szükségleteinket, normális vágyainkat és érzéseinket. Nincs sem az aszkézis, sem az önmegtagadás mellett és nem mondja, hogy forduljunk el a világtól, adjuk fel az élet minden komfortját és kényelmét, hagyjuk el otthonainkat és menjünk a pusztába, a hegyekbe vagy az erdőbe élelem és ruhák nélkül, hogy kényelmetlenségnek és a pusztulásnak tegyük ki magunkat. Az életfelfogásnak ez a módja semmilyen kapcsolatban nem áll az iszlám törvényével – a törvénnyel, amelyet Isten maga formált meg, az Aki ezt a világot az ember javára alkotta. A Sariat ugyanaz az Egyetlen Isten fektette le, Aki az emberiség számára mindent hasznossá és felhasználhatóvá tett; nem szándéka, hogy teremtményeit szerencsétlenségnek, gyötremnek tegye ki. Egyetlen képességet sem adott az embernek, amely haszontalan vagy szükségtelen lenne és sem az egekben, sem a földön nem teremtett olyasmit, ami valamilyen formában ne lenne az ember szolgálatára. Az Ó kifejezett akarata, hogy az univerzum – ez a nagyszerű gépezet számtalan munkafolyamatával – zavartalanul és áldást hozóan működjön, hogy az ember képességeiből és tehetségéből – ugyanúgy, mint mindenből, ami ezen a földön és a távoli egekben számára teremtett – a legjobb és legbővebb nyereséget hozhassa ki. Isten teremtményeivel úgy kell élnie, hogy ő és embertársai kiváló eredményre telessenek szert és sohasem szabadna – sem készakarva, sem véletlenül – bármilyen kárt okoznia Isten teremtésében. A Saria arra szolgál, hogy ebben irányítsa az emberek lépéseit. Mindent megtilt, ami káros a számukra és megengedi vagy ajánlja mindazt, ami hasznot és előnyöket hoz nekik.

E törvény alapelve, hogy az embernek joga, sőt néhány esetben kötelessége minden valódi igényét és kívánságát kielégítenie, és minden elgondolható módon arra törekednie, hogy megvédje érdekeit és eredményt érjen el. De – és ez egy nagyon fontos feltétel – mindezt olyan módon kell tennie, hogy ne csak sértetlenül maradjanak a többiek jogai és törekvései saját jogaik érvényesítésére, hanem hogy céljai követésében lehetőleg minden ember összetartson, kölcsönösen támogassák egymást és együttműködjenek. Ami azokat a dolgokat illeti, amelyekben a jó és a rossz vagy a nyereség és a veszteség szétválaszthatatlanul együtt jár, azon elv alapján kell előrehaladni, hogy nagyobb haszonért kisebb veszteséget számításba vehetünk, illetve egy kisebb előnyt egy nagyobb kár elkerülése érdekében feladhatunk. Ez a Saria alapvető álláspontja. Valamennyien tisztában vagyunk azzal, hogy az emberi tudásnak határai vannak. Nem minden ember ismeri fel magától, hogy mi jó és mi rossz, mi előnyös és mi káros neki. A források, amelyekből tudását meritheti, túl bonyolultak

számára, hogy a hamisítatlan igazságot azokból megismerje. Ezért Isten megvédte a kísérletezés és tévedés rizikójától és kinyilatkoztatta számára a törvényt, amely a földi viselkedéshez a legjobb, legtökéletesebb parancsolatokat tartalmazza. Az idő múltával az ember egyre világosabban tudatára ébred a bennük rejlő áldásoknak és örök igazságoknak. Néhány évszázaddal ezelőtt ezen áldások közül még sok rejtve volt az emberi értelem előtt, s ezek csak most, az általános tudás növekedésével jutottak napvilágra. Sok ember azonban még ma sem ismer el néhányat az e törvényekben rögzített erények közül, amelyek a megfelelő életmódból adódnak. Minden tudományágban a további fejlődés azonban új fényt fog vetni ezekre a szempontokra és valódi fölényük kiviláglik helyes perspektívából vizsgálva. A világ volens nolens (akarva nem akarva) ezen isteni törvény szerint mozog. Sok népet, amely korábban nem fogadta el ezeket a törvényeket, a hosszú éveken át tartó terméketlen próbálkozások és fájdalmas tévedések arra kényszerítettek, hogy elfogadjanak néhányat közülük. Azok, akik kezdettől fogva elutasították az isteni kinyilatkoztatás igaz voltát és minden bizalmukat csupán az emberi értelembe vetették, most – miután különféle kihágások és keserű tapasztalatok árán lettek okosabbak – valamilyen módon tulajdonképpen elfogadják a Saria egyes előírásait. De milyen veszteségek után! S ennek ellenére még mindig nem akarják egészében elfogadni ezt a törvénykönyvet.

A másik oldalon vannak azok az emberek, akik bizalmukat Isten Próféájába vetették, tanításait és utasításait teljes egészében elfogadták. Ők legbelső meggyőződésükből tették magukévá a Sariát. Talán egy adott parancsolat nem minden előnyének vannak tudatában, azonban mégis egészében elfogadták ezt a törvénykezést, amely igaz tudáson alapul, megvédve őket az ignoranciától és a saját kísérletezéstől, valamint az ebből könnyen adódó tévelygésektől. Ezek az emberek a helyes utat választották és eredményességük biztosítva van.²⁴

24. Itt mondunk el egy tanulságos példát. Tekintsük csak át a faji kérdést! A nyugati világ mindmáig nem volt képes a színesbőrű emberekkel való értelmes és humánus viselkedésre. Hosszú ideig a biológiával éltek vissza azért, hogy igazolják a rasszok diszkriminálását. Az Egyesült Államokban a bíróságok az elmúlt két évszázadban érvényben tartották a rasszok elkülönítését. Emberek ezreit tartották elnyomás alatt, megalázták, sőt kínozták őket azért a „bűnért”, hogy a bőrük színe nem fehér. A fehérekre és feketékre más törvények vonatkoztak. Nem tanulhattak azonos fedél alatt, azonos iskolában, egyetemen. Csak 1954. május 17-én hozott egy olyan döntést az USA Legfelsőbb Bírósága, amelynek megfelelően az egyetemeken érvénytelenítették a faji megkülönböztetést és minden ember egyenlőségének elvét hirdették. Miután évszázadokon át a legiszonyosabb rémtetteket követte el, az ember arra a nézetre jutott, hogy az ilyen megkülönböztetés jogtalan és érvényteleníteni kell.

2. A Saria jogok és kötelességek gyűjteménye

Az az életrend, amelynek megvalósítását az iszlám célul tűzi ki, számos jogot és kötelességet tartalmaz, és mindenkinek, aki magáénak vallja ezt a vallást, ezek szerint kell élnie. Általánosan nézve az iszlám törvénye minden emberre a jogok és kötelességek négy különböző fajtáját szabja:

- a. Isten jogait, amelyeket mindenkinek tiszteletben kell tartania.
- b. Azokat a jogokat, amelyeket az ember saját magával szemben bír.
- c. Azokat a jogokat, amellyel a többi ember rendelkezik az egyénnel szemben.
- d. Azon erők és dolgok jogait, amelyeket Isten az ember szolgálatába állított és amelyeket az ember saját javára használhat.

Ezek a jogok és kötelességek alkotják az iszlám sarokkövét. Minden muszlimnak feltétlen kötelessége, hogy megértse, majd komolyan és gon-

Azonban sokan vannak még ma is, akik ezt nem akarják elfogadni és a korábbiak szerint kiállnak a rasszok szerinti különbségtétel mellett. Még az Egyesült Államokban sem fogadta el a rasszok közötti egyenlőség elvét sok „civilizált” ember. Ilyen módon foglalkozik tehát az emberi értelem ezzel a problémával. A Saria ellenben a legeslegelső naptól kezdve jogtalannak tartja ezt a diszkriminálást. Mindig az egyedül helyes utat mutatta, és így megóvta az embereket lealacsonyító hibáktól és nagy tévedésektől. A Korán azt írja: „Valóban, kitüntettük Ádám gyermekeit (vagyis minden embert) és magas méltóság viselőjévé tettük.” (17:70) Egy másik helyen az áll: „Ó emberek, egy férfitől és egy nőtől alkottunk benneteket és népekké és törzsekké tettünk benneteket, hogy megismerjétek egymást. A legnemesebb közületek Isten előtt az, aki a legistenfélőbb.” (49:13)

Mohamed Próféta ﷺ azt mondta: „Ó emberek! Istenetek az Egyetlen Isten. Valamennyiőtöknek egy az ősötök. Valamennyien Ádámtól származtok és Ádám porból lett teremtve. Egy arabnak nincs semmi előjoga egy nem arabbal szemben vagy egy nem arabnak egy arabbal szemben; sem egy sötétbőrűnek egy fehérbőrűvel vagy egy világosbőrűnek egy sötétbőrűvel szemben. Az elsőbbség az ember jámborsága és Isten előtti alázatossága alapján dől el. Valóban, a legelső köztetek Isten szemében az, aki a legjobban féli Istent.” Ez az idézet a Próféta ﷺ beszédéből származik, amelyet a búcsúzarándoklat alkalmával mondott.

Gondoljuk csak meg! Ez a kristálytisza igazság, amint az az emberek számára a Sariában már több mint tizenhárom évszázada fel van jegyezve. Azonban az isteni kinyilatkoztatás helyett másba vetett hit által vezérelt emberi értelemnek ebből csak a legkisebb morzsát sikerült felfognia – értelmetlen évszázadok után, s miután emberek százezreit tették ki a rasszbeli megkülönböztetésnek és megáláztatásnak, s megzavarták az emberi társadalom békéjét. A Saria ellenben a legnagyszerűbb és legértelmesebb módon ragadja meg ezt a problémát és aki ezt semmibe veszi, csak kudarcot vallhat.

dosan megvalósítsa őket az életben. A Saria teljesen világosan és egyértelműen kezeli e jogok mindegyikét, s minden részletet megmagyaráz. Megvilágítja azokat az utakat és eszközöket is, amelyek segítségével meg lehet valósítani e kötelességeket és megmutatja, mit kell tennünk, hogy valamennyit egyidejűleg be tudjuk tartani anélkül, hogy akár egyet is megsértenénk vagy a sárba taposnánk. Most röviden át szeretnénk tekinteni ezeket a jogokat és kötelességeket, hogy fogalmat tudjunk alkotni az iszlám életmódról és annak alapvető értékeiről.

a. Az isteni jogok

Legelőször is meg kell vizsgálnunk azt az elvet, amelyre az embernek az Alkotójához való viszonya épül az iszlámban. Isten legelső és legfontosabb joga az, hogy az ember egyedül Benne higgyen. Csak Isten Mindenhatóságát ismerheti el és senkit sem szabad Vele egyenrangúnak tartania. Ez van összefoglalva a hittétel első felében: „lá iláha illá-llah” (Nincs más istenség vagyis semmi imádatra méltó, csak az Egy Igaz Isten).²⁵

Isten velünk szembeni második joga, hogy vezetését – ahogy az a Koránban le van írva – feltétel nélkül elfogadjuk és a számunkra kinyilatkoztatott parancsolatokat legjobb képességeink szerint követjük, hogy így minden rendelkezésünkre álló eszközzel kivívjuk az Ő tetszését. E jog kívánalmait teljesítjük, amikor hittel fordulunk Isten prófétája felé és elfogadjuk tanításait, világító példáját és követjük megbízható vezetését.²⁶

Isten harmadik felettünk való joga, hogy őszintén és fenntartások nélkül kövessük Őt. Akkor teljesítjük e jog kívánalmait, ha követjük Isten törvényét, ahogy azt a Korán és a Szunna tartalmazza.²⁷

Isten negyedik joga velünk szemben, hogy tiszteljük és imádjuk Őt. Ennek azzal teszünk eleget, hogy elvégezzük imáinkat és a többi vallásos kötelességünket, azaz ibádat teljesítünk, ahogy az előíratott.²⁸

Ezeknek az isteni jogoknak, illetve a Vele szembeni kötelességeknek előjoguk van minden más joggal és kötelességgel szemben, ezért akkor is érvényt kell adni nekik, ha az más kötelességek rovására menne. Ha például valaki elvégzi imáit és betartja a börtöt, ezért sok egyéni jogát kell feláldoznia. Az embernek erőfeszítéseket kell tennie és áldozatokat kell hoznia,

25. Ezt a pontot részletesebben a IV. fejezetben tárgyaltuk.

26. A III. fejezet foglalkozik mélyebben ezzel.

27. Lásd IV. fejezet.

28. Lásd V. fejezet.

ha egészen pontosan akarja teljesíteni az Istennel szembeni kötelességeit. Reggel imája miatt időben kell felkelnie, ezért alvásából áldoz fel egy részt. Napközben általában fontos ügyeitől fordul el és lemond a pihenési szünetről csak azért, hogy Teremtőjéhez imádkozzon. A böjti hónapban, a Ramadánban, napközben önmegtartóztatást, éhséget és szomjúságot vállal magára, csakis Ura tetszésének elérése érdekében. Amikor megfizeti a zakátot, vagyonát csökkenti és így bizonyítja, hogy Isten iránti szeretete mindenképp előtérbe áll, a pénztől való függés nem köti gúzsba. A zarándoklat elvégzéséhez jelentősebb anyagi áldozatot kell hoznia és az utazás fáradtságait is el kell viselnie. A dzsihádban pedig vagyonát és mindenét, ami a birtokában van – sőt még saját életét is – vonakodás nélkül odaadja.

Adott esetben e kötelességek végrehajtásakor mások szokásos jogait is éppen így többé-kevésbé figyelmen kívül kell hagyni és következképpen a saját érdekeket is háttérbe kell szorítani. A dolgozónak abba kell hagynia munkáját, hogy imádkozzon. A kereskedőnek be kell csuknia boltját, hogy elvégezze a mekkai zarándoklatot. A dzsihádban az iszlám védelmezése során az ember akár saját életét is feláldozza, egyes egyedül Isten ügyéért. Hasonló módon az embernek sok mindent fel kell áldoznia Isten jogainak teljesítésekor, Isten azonban úgy formálta meg a Sáriát, hogy az élet különböző területein harmónia és egyensúly uralkodjon és mások jogainak feladása a lehetséges minimumra szorítkozzon. Ez az Isten által alkotott korlátok segítségével érhető el. Minden elképzelhető könnyítést megengedett nekünk imádkozási kötelességünk teljesítésében, hogy csak egy példát említsünk: ha nem találunk vizet a rituális mosakodáshoz vagy ha betegek vagyunk, elvégezhetjük a tajammumot, a száraz mosakodást, amelyben szimbolikusan végigsimítjuk a megtisztítandó végtagokat és az arcot. Ha úton vagyunk, lerövidíthetjük az imát. Ha olyan betegek vagyunk, hogy nem tudunk felkelni az imához, akkor ülve vagy fekvé is elvégezhetjük azt. A Korán-részek recitálását is úgy lehet megválasztani, hogy az ima egyéni kívánságunk szerint hosszabb vagy rövidebb legyen. A nyugalom és pihenés idején kiválaszthatunk egy hosszabb szúrát a Koránból, a munka óráiban pedig néhány sor is elég, sőt a közös imákat és istentiszteleteket – amelyek munkaidőre esnek – sem kell hosszúra nyújtani. Istennek tetszésére vannak a szorgalmi vagy önkéntes imagyakorlatok, de nem helyesli, ha lemondunk a szükséges mennyiségű alvásról és pihenésről, vagy gyermekeink és házastársunk jogait hanyagoljuk el. Az iszlám azt akarja, hogy életünk minden területen kiegyensúlyozott legyen.

Hasonló a helyzet a böjttel is. Egész évben csak egy hónap van, amikor kötelességünk böjtotlenni. Ha azonban úton vagyunk vagy betegeskedünk,

abbahagyhatjuk a böjtölést és a kihagyott napokat egy másik, alkalmas időpontban pótolhatjuk be. A nőknek nem kell böjtölniük terhesség, havi vérzés idején vagy ha éppen szoptatnak. A böjtöt, amely hajnalhasadás-tól naplementéig tart, a megállapított órában meg kell törni, mert minden késlekedés helytelen. Napnyugtától a reggeli világosság megjelenéséig étellel, itallal és alvással kell erőt gyűjtenünk. A Ramadánt kiegészítő önkéntes böjtölés nagyon nagyra becsült és Isten tetszésére való, de nem kívánatos – sőt nem is engedélyezett –, hogy megszakítás nélkül böjtöljünk és ezzel úgy legyengítsük magunkat, hogy a mindennapi életben való tevékenységünket ne tudjuk kielégítően elvégezni.

Ugyanez vonatkozik a zakátra. Isten csak a tulajdonolt vagyon kis százalékát állapította meg erre az adományra, és az emberre bízta, hogy azon kívül mennyit kíván áldozni Allah ügyéért. Amikor zakátot fizetünk, a kötelességünket teljesítjük, ha azonban jótékonsági célokra többet adunk, remélhetjük, hogy Isten tetszését egyre jobban elnyerjük. Másrészt viszont Ő nem akarja, hogy minden javunkat eladományozzuk vagy csupa áldozatkészségből megfosszuk magunkat és hozzátartozóinkat azon kényelemtől, amely rendelkezésünkre áll. Isten nem akarja, hogy szegénységgel sújtsuk magunkat. Elrendeltetett számunkra, hogy a jótékonságban is a helyes mértéket válasszuk meg.

S végül elérkeztünk a zarándoklathoz. Ez csak azoknak kötelező, akik elő tudják teremteni a pénzt az utazáshoz és egészségük is lehetővé teszi, hogy magukra vállalják az utazás fáradalmait. Továbbá csak arra vagyunk kötelezve, hogy életünkben egyszer végezzük el a zarándoklatot, mégpedig abban az évben, amelyik a legmegfelelőbb számunkra. Ha háború jön vagy olyan helyzet alakul ki, amely veszélyt jelenthet az emberi élet számára, mindenképpen megengedhető, hogy elhalasszuk a zarándoklatot. Ezen túl ahhoz a fontos feltételhez is kötve vagyunk, hogy édesapánk és édesanyánk engedélyét kérjük az úthoz, nehogy az idős szülők valamilyen nehézségnek, kellemetlenségnek legyenek kitéve, amíg mi a zarándoklaton tartózkodunk. Mindezek az előírások világosan mutatják, hogy Isten milyen nagy súlyt helyezett a többiek jogainak tiszteletben tartására az Ő saját jogaihoz viszonyítva.

Az Isten ügyéért hozható legnagyobb áldozat a dzsihádban nyilvánul meg, mert ebben a védekező harcban az ember nemcsak saját életét és javait áldozza fel, hanem – ami talán még nehezebb – szükség esetén mások életét oltja ki. Azonban, ahogy már mondtuk, az iszlám egyik alapelve az, hogy mérlegelnünk kell a várható haszon és veszteség arányát és vállalnunk kell egy kisebb veszteséget azért, hogy megvédjük magunkat valamilyen nagyobb kártól. Mit jelent néhány emberélet elvesztése – még

ha néhány ezerről lenne is szó – azzal a szerencsétlenséggel szemben, amelynek az egész emberiség áldozatául esne, ha győzelmet aratna a rossz a jó felett, és az agresszív tudatlanság győzne Isten vallása felett? Ez hátrározottan nagyobb kár és nagyobb szerencsétlenség lenne, mert eredményeképpen nemcsak Isten vallása kerülne veszélybe, hanem az egész föld a rossz, az erkölcstelenség és a romlás lakóhelyévé válna, az élet rendje felbomlana. Hogy elkerüljük ezt a legeslegnagyobb bajt, parancsolta meg tehát Isten, hogy életünket és javainkat Erte a dzsihádban feláldozzuk. Ugyanakkor azonban megtiltotta, hogy indokolatlanul vért ontsunk, hogy idős embereket, nőket, gyermekeket, betegeket és sebesülteket veszélyeztessünk. Parancsolata úgy szól, hogy csak azok ellen harcoljunk, akik a muszlimok ellen támadnak. Meghagyta nekünk, hogy az ellenséges országban is kerüljünk minden pusztítást és a legyőzöttekkel igazságosan és tisztelettel bánjunk. A szerződéseket, amelyek az ellenséggel kötöttek, be kell tartanunk és abba kell hagyni a harcot, ha az ellenség maga teszi le a fegyvert vagy felhagy agresszív és iszlámellenes tetteivel. Így az iszlám csak az elkerülhetetlenül szükséges minimumra korlátozza az élet és vagyónádozatot, valamint a mások jogain esett sérelmet, mialatt Isten jogait védelmezi. Ebből is látszik, hogy Isten egyensúlyra törekszik az ember különböző igényei között. A mindenkori jogokat és kötelességeket úgy hangolja egymáshoz, hogy az élet ezáltal minden szempontból teljesen kibontakozhasson.

b. Az ember jogai saját magával szemben

A következőkben az ember személyes jogait tárgyaljuk, vagyis azokat a jogokat, amelyekkel az ember saját magának tartozik.

Tény az, hogy az ember magával szemben gyakran sokkal kegyetlenebb és igazságtalanabb, mint más teremtményekkel szemben. Felületesen nézve ez meglepőnek tűnhet. Hogyan lehet az ember igazságtalan önmagával szemben, amikor pedig tudjuk, hogy magát szereti a legjobban? Hogyan lehetne saját ellensége? Ez teljesen érthetetlennek látszik. Ha azonban mélyebben utánagondolunk, beláthatjuk, hogy sok igazság van ebben a kijelentésben.

Az ember legnagyobb gyengesége abban áll, hogy ahelyett, hogy állhatatos maradna egy erős hatással szemben, enged annak és így tudatosan nagy kárt okoz magának. Vegyünk például egy embert, aki rászokott az ivásra. Annyira rabja ennek a szenvedélynek, hogy javai, egészsége és tekintélye árán is kitarthat mellette. Egy másik ember annyira pénz- és ha-

taloméhes, hogy kapzsiságában megfélekedzik Istenről, a többi emberről és saját magáról. Vakon, önmagától a pihenést is sajnálva csak rohan a hitvány vagyon után. Míg a harmadik szexuális vágyainak rabja lesz és tönkreteszi saját magát, amikor féktelenül enged hajlamainak. A negyediket pedig csak lelke megmentése érdekli, lelki átszellemültségében magasabb régiókba kívánja juttatni magát, mialatt elfojtja valódi szükségleteit, megtagadja teste fizikai igényeinek kielégítését és természetes vágyait, nem törődik ruházatával, kerüli feleségét, megveti az ételt és az italt, minden vágyat és örömet megtagad magától, elhagyja otthonát és visszahúzódik a hegyekbe vagy az erdőbe. Azt hiszi, ez a világ nem neki való, és lenézi azt minden megjelenési formájában. Ez néhány példája az ember azon hajlamának, hogy a végtelenségig kielezesse a dolgokat és ezáltal egyik vagy másik területen vesztes legyen. A mindennapi életben mindnyájan nagy számban találkozunk ilyen egyensúlytalanságokkal, ezért nincs is szükség még részletesebb felsorolásra.

Az iszlám mindenekelőtt az emberi jólétre és boldogulásra helyezi a hangsúlyt és az a célja, hogy rendezettséget és egyensúlyt hozzon létre az életben. A Saria ezen az alapon mondja ki teljesen egyértelműen, hogy saját énünknek bizonyos jogai vannak. Az egyik iszlám alapelv így hangzik: „Inna linafszika aleika haqqan” („Vannak jogok, amelyekkel saját éned bír feletted!”) vagy „Neked is vannak jogaid önmagaddal szemben!”)

A Saria tiltja minden olyan szer alkalmazását, amely az ember testi, lelki és erkölcsi egzisztenciájára káros lehet. Elutasítja a kábítószerket, az alkoholt, a vér, a disznóhúst, a ragadozó, a mérges vagy a döglött állatok fogyasztását. Ugyanis ezek a dolgok az ember testi, erkölcsi, intellektuális és lelki életében nem kívánatos következményeket okoznak. Amíg mindez tiltott, addig az iszlám minden tiszta, egészséges és hasznos dolog alkalmazását éppenséggel kötelességévé teszi az embernek. Arra szólítja fel, hogy ne tagadja meg testétől a tiszta, jó táplálékokat, mert a testnek joga van az emberrel szemben. Az iszlám tiltja a meztelenséget és megköveteli az embertől, hogy rendes és méltó ruhát viseljen. Arra ösztönzi, hogy megkeresse megélhetése költségeit és a legszigorúbban helyteleníti a henyélést és a tétlenkedést. A Saria szellemének megfelelően az embernek a képességeket, eszközöket és erőket, amelyeket Isten a földön és az univerzumban számára alkotott, saját kényelmének és jólétének szolgálatába kell állítania.

Az iszlám nem kívánja az ember testi vágyainak elnyomását sem, azonban arra szólít fel, hogy e vágyainkat tartsuk bizonyos keretek között, kielégítésüket kizárólag a házasságban keressük. Az iszlám megtiltja az embernek a teljes önmegtartóztatást és megengedi vagy inkább előírja

neki, hogy élvezze a lét jogos örömeit, s egyúttal istenfélő és állhatatos maradjon az életben, problémái ellenére is. Ahhoz, hogy a lelki felemelkedést, az erkölcsi tisztaságot, Isten közelségét elérjük, nem szükséges elfordulni a világtól. Az ember próbatétele sokkal inkább ebben a világban rejlik, s ezért nem szabad visszavonulni az élettől, Isten törvényét itt, a földön kell betartania. Az eredményhez vezető út abban áll, hogy az isteni törvényt az élet sokoldalú összefonódásaiban kövessük, ne pedig azon kívül.

Az iszlám szigorúan megtiltja az öngyilkosságot és lelkére köti az embereknek, hogy az életünk egyedül Istené. Ő adta nekünk egy bizonyos időre, hogy a legjobban használjuk fel – nem arra, hogy könnyelműen eldobjuk és tönkretégyük.

Így tanítja tehát az iszlám az embert arra, hogy önmaga, saját énje felett bizonyos jogokkal bír és az a kötelessége, hogy ezeket a legjobb tudása szerint védje úgy, ahogy ezt a Saria előírja. Csak így maradhat az ember hű önmagához.

c. A többiek jogai

A Saria egyrészt azt írja elő az embernek, hogy védje saját egyéni jogait és legyen igazságos magával szemben, másrészt azonban arra szólítja fel, hogy ezt olyan módon tegye, hogy közben ne sértse meg mások jogait. A Saria arra törekszik, hogy az egyén és a társadalom tagjainak jogai között egyensúlyt teremtsen, hogy ne alakuljon ki konfliktus e két terület között, hanem működjenek együtt Isten törvényeinek gyakorlati megvalósításában.

Az iszlámban a hazugság bármilyen formában vagy élethelyzetben a legszigorúbban tilos, mert az beszennyezi a hazug embert, másoknak kárt okoz és a békétlenség forrása lesz az egész társadalom számára. A lopás, a rablás, a vesztegetés, a hamisítás, a csalás, a kamatszedés és az uzsora is tiltott, mert a haszon, amelyet az ember általuk szerezhet, valójában úgy jön létre, hogy másokat hátrány és kár ér. A rágalmazás, a pletyka és mások megsértése is tilos, akárcsak a fogadás, a sorshúzás, a spekuláció és a szerencsejáték minden fajtája, mert általuk csak sok ezer másik ember kárára nyerhetünk. Azok a kizsákmányoló kereskedelmi formák, amelyekben az esetleges veszteség csak az egyik üzletfelet terhelné, ugyanúgy elítélendőek, mint a tisztességtelen monopóliumok, a készlethalmozás, a feketepiaci üzletek, a földbirtok műveletlenül hagyása és az egyéni vagy társadalmi hatalom kiterjesztésének minden más megjelenési formája.

A gyilkosság, a vérontás, az ellenségeskedés szítása, a rendezavarás és a rombolás – valamennyi súlyos bűncselekménynek számít, mert senki-
nek sincs joga arra, hogy csupán saját érdeke vagy haszna miatt elvegye
vagy károsítsa mások életét vagy tulajdonát. A házasságtörés, az erkölcs-
telenség és a természetellenes nemi kapcsolatok szigorúan tilosak, mert
nemcsak a morált rontják és károsítják az elkövetők egészségét, hanem
elkorcsosulást és erkőlcstelenséget hoznak a társadalomba, nemi betegsé-
gek kialakulását okozzák vagy a közegészséget veszélyeztetik, rontják a
jövő generáció egészségét és erkölcsét, szétzüllesztik az emberek közötti
kapcsolatokat és aláássák a közösség egész kultúráját és szociális struktú-
ráját. Az iszlám gyökerestől akarja kiirtani az efféle bűnöket.

Mindezeket a törvényeket és korlátozásokat az iszlám törvénykönyve
szabta meg nekünk, hogy távol tartson minket mások jogainak megsértésé-
től. Az iszlám megpróbálja megakadályozni, hogy az ember olyan egoista
és egocentrikus legyen, hogy csak saját személyes vágyai miatt – legyenek
azok szellemi vagy testi jellegűek – mások jogait szemérmetlenül megsért-
se és minden erkőlcsi megkötést áttörjön. Az iszlám nem engedi meg az
embernek azt sem, hogy mások jogait lábbal tapossa azért, hogy saját jo-
gát érvényre juttassa. Az iszlám törvénye olyan életformát ír elő, hogy az
egyén és a társadalom boldogulása egyaránt lehetővé váljon. Minden ember
eredményes életútja és a társadalmi előrehaladás biztosítása érdekében
azonban nem elég csupán néhány megszorítás vagy tilalom. Egy valóban
békés és boldog társadalomban az embereknek nemcsak attól kell őrizked-
niük, hogy megsértsék mások jogait és érdekeit, hanem valamennyiüknek
tettekkel kell együttműködniük, kölcsönös kapcsolatokat kell kialakítaniuk
és szociális létesítményeket kell létrehozniuk, amelyek mindenki boldogu-
lásához hozzájárulnak és lehetővé teszik egy ideális emberi társadalom fel-
építését. A Saria ebben a tekintetben is megmutatta nekünk a helyes utat.
Most az iszlám törvény azon parancsolatainak rövid összefoglalását szeret-
nénk bemutatni, amelyek az élet és a társadalom e területét világítják meg.

A bölcső, vagyis az ember életének első állomása a család. Ebben ala-
kulknak ki az ember alapvető jellemvonásai. Így tehát a család nemcsak
az ember, hanem egyben az egész civilizáció bölcsője is. Ezért először a
Saria azon törvényeit tekintjük át, amelyek a családra vonatkoznak.

A család férjből, feleségből és azok gyermekeiből áll. A családra vonatko-
zó iszlám törvények nagyon világosak és egyértelműek. A férfira hárul az a
felelősség, hogy a nő és a gyermekek eltartásáról gondoskodjon, ellássa őket
minden szükségessel és megvédje őket az élet minden területén. A törvény
a nőre szabja azt a feladatot, hogy vezesse a háztartást, gyermekeit a lehető
legjobban nevelje és taníttassa és a férjét s gyermekeit a lehető legnagyobb

kényelemmel és gondoskodással vegye körül. A gyerekek kötelessége, hogy tiszteljék szüleiket, hallgassanak rájuk, felnövekedésük után támogassák és minden szükségessel ellássák őket. Hogy az otthon jól irányított és rendezett egységgé váljon, az iszlám a következő irányvonalakat fektette le:

A férfi a családfő szerepe. Egyetlen intézmény sem működhet zavartalanul, ha nincsen benne egy fő felelős személy. Egy iskola nem képzelhető el igazgató, egy város polgármester nélkül. Ha nincs senki, aki egy intézmény felett őröködik, akkor abban csakis rendetlenség, fejetlenség alakulhat ki. Ha a családban mindenki a saját feje után megy, hamarosan zűrzavar alakul ki. Ha a férj az egyik irányba, a feleség a másikba tartana, a gyerekek jövője kerülne veszélybe. Szükség van egy családfőre, hogy fennmaradjon a rend és a család ideális társadalmi intézmény lehessen. Az iszlám ezt a szerepet a férfire ruházza és ilyen módon a családot a civilizáció jól rendezett kiindulópontjává teszi, modellé a társadalom számára.

A férjre mint családfőre azonban még jó néhány kötelesség hárul. Az ő feladata, hogy megkeresse a megélhetéshez szükséges anyagi javakat és ellássa mindazokat a kötelezettségeket, amelyek a háztartáson kívülre esnek. Az iszlám a nőt feloldotta minden kötelesség alól, amely az otthonon kívülre esik és mindet a férj vállára helyezte, hogy a nő zavartalanabban fordulhasson a házon belüli feladatok elvégzéséhez és minden erejét az otthon nyugalmanak kialakítására és a gyermekek – a társadalom eljövendő építői – nevelésére koncentrálhassa. Az asszonyokat az iszlám nem akarja mértéken felül igénybe venni: nem kívánja, hogy gyereket neveljenek, vezessék a háztartást és még az otthonon kívül munkát vállalva pénzt is keressenek. Ez teljesen egyértelműen igazságtalan lenne, ezért az iszlám a férj és feleség közötti munkamegosztást írja elő.²⁹

29. Miután e munkamegosztás megszűnésének keserű következményeit megérezték, ma már néhány nyugati gondolkodó is arról beszél, hogy az asszonyoknak vissza kellene térniük otthonukba. Itt közöljük két vezető filozófus, Dr. Fulton J. Sheen és Cyril Joad professzor nézeteit. Dr. Sheen azt írja a „Communism and the Conscience of the West (A kommunizmus és a Nyugat lelkiismerete)” c. munkájában:

„A helyzet Amerika családi életében ma reménytelenebb, mint történelmünk bármely más korszakában. A család a nemzet barométere. Amilyen a helyzet egy átlag otthonban, olyan egész Amerikában is. Ha egy átlag családban hitelre vásárolnak, könnyelműen adnak ki pénzt és adósságokat halmoznak, akkor egész Amerika olyan nemzet lesz, amely kölcsönt kölcsönre vesz fel, amíg el nem jön összeomlásának napja. Ha az átlag férj és átlag feleség nem marad hű házassági fogadalmához, akkor Amerika sem lesz hű az Atlanti Karta és a 'Négy Szabad Hatalom' szerződéséhez. Ha elharapózik a szerelem gyümölcseinek szándékos elpusztítása, akkor a nemzet is olyan gazdaságpolitikát fog folytatni, amely szerint a fölösleges gyapotot egyszerűen eláztatják, a kávé a tengerbe

Ez azonban nem jelenti azt, hogy a nőknek tilos lenne elhagyni a házat. Erről egyáltalán nincs szó. Bármikor elmehetnek hazulról, amikor szükség van rá. Az iszlám az otthonukat elsődleges „munkahelyüknek” tekinti és hangsúlyozza, hogy a nők feladata az otthon és az otthoni élet széppé és kellemessé tétele és mindenek előtt a gyermeknevelés. Ha azonban a nőnek el kell mennie otthonról, természetesen megteheti azt, miután öltözékére, s bizonyos más szempontokra vonatkozó feltételeket figyelembe vett. (Mindez nem jelenti azt, hogy a nőnek tilos lenne munkát vállalnia. Ha az előírt kötelességei mellett van ideje, energiája és kedvet érez hozzá, vállalhat munkát otthonán kívül és ilyenkor az általa megkeresett pénz teljes egészében őt illeti meg – arra költetheti, amire akarja –, amellet, hogy a férj továbbra is köteles őt eltartani. De a nő csak akkor vállalhat munkát, ha annak nem lesz káros következménye a család életének rendjében, békéjében és a gyermekek nevelésében.)

Általános törvényszerűség, hogy a család köre a vérrokonság és a házasságkötések által az előbb leírtnál tovább bővül. Hogy a családtagokat egységben, kölcsönös kapcsolataikat szorosan és egészségesen tartsa és a tagok mindegyikét a többiek számára a támogatás, a megerősítés és a boldogság forrásává tegye, az iszlám törvénye bizonyos évezredek bölcsességeken alapuló elveket állapított meg. Ezeket a következőképpen lehet összefoglalni:

1. Olyan emberek házasságkötése tilos, akik vérszerinti származásuk, illetve egyéb meghatározott körülmények alapján szoros kapcsolat-

dobják és a természetes hozamot tönkreteszik, hogy az árak stabilak maradjanak. Ha a férj és a feleség önmagukért élnek és nem egymásért, ha már nem látják be, hogy személyes boldogságuk az adás-kapás kölcsönhatására kell, hogy épüljön, akkor országukban a tőke és a munkaerő szembeáll egymással, mint a férj és a feleség, ami által a társadalmi élet is terméketlen és a gazdasági béke is lehetetlen lesz. Ha a férj és feleség engedi, hogy a házon kívüli tevékenységeik eltávolítsák őket egymástól, akkor olyan nemzeté válunk, amelybe idegen filozófiák hatolnak be, mint pl. a kommunizmus, amely egyszerűen elveti azt az alapvető lojalitást, amely patriotizmusként ismert. Ha a férj és a feleség úgy élnek, mintha nem lenne Isten, akkor lesznek bürokraták Amerikában, akik arra töreksznek, hogy az ateizmust a nemzet politikai alapelvevé tegyék és ezáltal elvessek a Függetlenségi Nyilatkozatot és tagadják, hogy minden jogunk és szabadságunk Istentől való. Az otthon az, amelyben a nemzet sorsa dől el. Ami a családban történik, később megtörténik a Kongresszusban, a Fehér Házban és a Legfelsőbb Bíróságon. Minden ország olyan kormányzatot kap, amelyet megérdemel. Ahogyan otthon élünk, úgy fog élni a nemzet.”

Professzor Joad egészen addig megy el, hogy világosan kimondja: „Hiszem, hogy a világ boldogabb lakóhely lenne, ha a nők megelégednének azzal, hogy otthonukkal és gyermekeikkel törődjenek, még akkor is, ha azzal az életszínvonal enyhe csökkenése járna együtt.”

ban állnak egymással. A rokonsági fokok, amelyek között nem engedélyezett a házasságkötés, a következők: anya és fia, apa és lánya, mostohaanya vagy –apa és mostohagyermek, fiú- és leánytestvér, fogadott testvérek, anyai és apai ági nagybácsi és unokahúg, nagynéni és unokaöcs, anyós és vő, valamint após és meny. Ezek a tilalmak erősítik a családi kötelékeket és a rokonok közti kapcsolatot teljesen tisztává és zavartalanná teszik. Ők minden megszorítás nélkül találkozhatnak és a helyes rokonszenvvel érintkezhetnek egymással anélkül, hogy hátsó gondolatok merülhetnének fel eközben bárkiben is.

2. Eltekintve a házasságkötésre vonatkozó, fent leírt megszorításoktól, az egymással rokon családok hozzátartozói között köthetnek házasságok, hogy a rokoni kapcsolatok még szorosabbak legyenek. A házasságkötések két baráti kapcsolatban álló és ezért egymás szokásait, erkölcsét kölcsönösen ismerő család között általában eredményesek. Ezért a Saria ezeket megengedte és ajánlotta is.
3. Az egymással távolabbi rokoni kapcsolatban lévő családok körében többnyire vannak gazdagok és szegények is, olyanok, akiknek jól megy a soruk és olyanok is, akik segítségre szorulnak. Az iszlám alapelve, hogy az emberrel szemben embertársai közül a rokonai rendelkeznek több joggal. A rokoni kapcsolatok őrzése a muszlimok kötelessége, azokat mindig és minden módon tisztelni kell. A rokonokkal szembeni hűtlenség és jogaik elhanyagolása nagy bűn és Isten szigorúan helyteleníti azt. Ha egy rokon elszegényedik vagy valamilyen más gond szakad rá, akkor a gazdag és jó helyzetű rokonának kötelessége, hogy segítsen neki. A zakát fizetésénél és más jótékony adományoknál is különös jelentőséget kell tulajdonítani a rokonok jogainak és ha van köztük rászoruló, akkor előtérbe kell helyezni az adományozásnál a nem rokon rászorulókkal szemben.
4. Az öröklési jogot az iszlám törvényhozás úgy fogalmazza meg, hogy az elhunyt által hátrahagyott vagyon nem egyetlen személyre száll, hanem úgy kell elosztani, hogy minden közeli rokon megkapja belőle a részét. A legközelebbi rokonok a gyermekek, a házastárs, a szülők és a testvérek. Az ő örökösödési részük áll az első helyen, nekik előnyük van mindenki mással szemben. Abban az esetben, ha nincsenek ilyen közeli rokonok, a részeket a további legközelebbi hozzátartozók kapják. Ilyen módon egy ember halála után annak vagyonát gyermekei és rokonai között osztják szét és ezáltal megakadályozódik a vagyoni értékek felhalmozása. Az iszlám törvényhozás ebből a szempontból is egyedüli és példaszerű, más nemzetek erre csak most kezdenek ráeszmélni.

A család és annak kapcsolatai után következnek az ember barátaihoz, szomszédaihoz, lakóterülete – faluja, városa – lakosaihoz és azokhoz az emberekhez való viszonya, akikkel állandó kontaktusban van. Az iszlám felismeri ezeket a kötődéseket és kötelességévé teszi a muszlimnak, hogy embertársaival becsületesen, őszintén, igazságosan és udvariasan bánjon. Meghagyja a hívőknek, hogy tiszteljék mások érzéseit, kerüljék az illetlen és bántó beszédet, egymást kölcsönösen segítsék, törődjenek a betegekkel, támogassák a szükségben szenvedőket, álljanak a rászorulóknak és a testileg korlátozottak mellé, részvétellel legyenek a bánkódókkal, fogadják be az özvegyeket és az árvákat, etessék meg az éhezőket, adjanak ruhát a nincsteleneknek, segítsék a munkanélkülieket és az éppen munkát keresőket. Az iszlám azt mondja, hogy annak, akinek Isten vagyont és gazdagságot adott, azt nem szabad túl drága és haszontalan luxuscikkre pazarolnia, mint amilyenek az arany és ezüst edények és evőeszközök, a méregdrága ruhák és ékszerek stb. A Saria utasításai arra az alapelvre épülnek, hogy egyik embernek sem megengedett, hogy magára pazaroljon egy vagyont, amelyből több ezren megélhetnének. Kegyetlen és igazságtalan dolog azt a pénzt hivalkodásra pazarolni, amelyet a milliókra rugó éhező emberiség táplálására lehetne fordítani. Az iszlám senkit sem akar megfosztani vagyontól és tulajdonától. Kétségtelenül jogosan birtokoljuk, amiért megdolgoztunk, vagy amit örököltünk. Az iszlám teljes mértékben elismeri az ember e jogát és megengedi neki, hogy örömét lelje tulajdonában és a lehető legjobb módon fektesse be azt.

Azt is megengedi, hogy – ha jómódúak vagyunk – szebb ruhánk és otthonunk legyen és ennek megfelelő életstílust folytassunk. Azonban azt akarja, hogy az ember összes tevékenysége közben se veszítse szem elől a humánus szempontokat. Amit az iszlám a legélesebben elítél, az a hivalkodó önzés, amely a mértéktelen individualizmust támogatva érzéketlen mások helyzetével szemben. Az iszlám azt akarja, hogy ne csak egy-egy személy, hanem az egész emberi társadalom egy bizonyos jólétben éljen. Felébreszti híveiben a szociális tudatot és lelkükre köti, hogy egyszerűen és szerényen éljenek, igényeiket ne fokozzák túlzott mértékig és – anélkül, hogy közben a személyes érdekeiket elhanyagolnák – állandóan tartsák figyelemmel családjuk, rokonaik, barátaik, ismerőseik, szomszédaik és polgártársaik igényeit és szükségleteit.³⁰ Ez az, amit az iszlám szeretne elérni.

Eddig az ember közvetlen és tágabb környezetéhez való kapcsolatát vizsgáltuk. Most távolabbi szemszögből szeretnénk áttekinteni a dolgo-

30. A Korán azt mondja: „És vagyonukban van egy rész azok számára, akik kérnek, ahogy azok számára is, akik nem tudnak (kérni).” (51:19)

kat. Miféle társadalom az, amelyet el kíván élni az iszlám? Aki az iszlám hitre tér, az nemcsak egy valláshoz csatlakozik, hanem egyúttal az iszlám közösség tagja is lesz. A Saria bizonyos szabályokat állapított meg az egész világot átfogó testvériségi kapcsolatra vonatkozóan is. Ezek a szabályok kötelezik a muszlimokat, hogy egymást kölcsönösen segítsék, törekedjenek a jóra, kerüljék a rosszat, és vigyázzanak arra, hogy soraikba nehoj beférközzön a gonosz. A Saria néhány erre vonatkozó szabálya a következőképpen szól:

1. Hogy megmaradjon a közösség erkölcsileg tiszta élete és biztosítva legyen a társadalom tiszta elvek mentén való fejlődése, a két nem szabad, korlátozás nélküli találkozása tilos. Az iszlám a nemek közötti munkamegosztást támogatja és mindkét nem számára különböző foglalkozási köröket állapít meg. A nők számára főként a házon belüli, a férfiaknak pedig a házon kívüli feladatokat jelöli ki. Azon a körön kívül, amelybe a legközelebbi rokonok tartoznak – akik között nem jöhet létre házasság – a férfiak és a nők csak indokolt esetben és a hidzsáb (az elkendőzés parancsolata) figyelembevételével találkozhatnak egymással. Azaz idegen nők és férfiak ne töltsék együtt idejüket feleslegesen és haszontalanul, mert ez csak a házasságtörés és az erkölcstelenség elharapózását segíti elő. Ugyanezen okból a nők öltözzenek egyszerűen és kendőzzék el szépségüket, ha idegen férfiak előtt jelennek meg. A férfiak pedig ne nézzék a nőket, hanem süssék le szemüket. Helytelen a nőket szándékosan megnézni és még rosszabb ismeretségüket keresni. Minden férfinak és nőnek kötelessége vigyázni saját erkölcsileg kifogástalan viselkedésére és távol tartani magát minden tisztátalanságtól. A két nem közötti kapcsolat egyetlen helyes formája a házasság és senkinek sem szabad e határ átlépésére akár csak gondolnia is. Az ilyen tisztátalan gondolatoknak nem szabad a hívők gondolat- és képzeletvilágában helyet kapnia.
2. Ezért mindenkinek kötelessége, hogy mindig illendően öltözködjön. A férfiaknak testüket legalább térdtől a köldökig be kell fedniük, míg a nőknek arcukon és kezükön kívül nem szabad testükből láttatni semmit az előbbieken említett szűk rokonsági körön kívül (akikkel nem léphetnek házasságra). Ezt szitrnek – lefedésnek – nevezzük. Mindenkinek kötelessége az előírt módon öltözködni. Az iszlám ezzel a parancsolattal is a tisztaság és illem mélyen gyökerező érzését akarja híveibe oltani, az erkölcstelenség és erkölcsi elfajzottság minden módját és megjelenési formáját ki akarja zárni.

3. Az iszlám nem helyesli az olyan időtöltést, szórakozást, amely a testi vágyak felkorbácsolására és az erkölcsi parancsolatok megszegésére csábít. Az ilyen szórakozás idő, pénz- és energiapazarlás, s ezen kívül még a társadalom erkölcsi rendjét is szétrombolja. Maga a pihenés kétségkívül nagyon fontos. Felkészít az újbóli aktivitásra, élénkíti az élet- és vállalkozókedvet, és ezért olyan fontos az élethez, mint a levegő és a víz. Különösen kemény munka után van szükség nyugalomra és pihenésre, alkalmanként kikapcsolódásra és szórakozásra. Ennek azonban olyannak kell lennie, hogy a szellemet felfrissítse és élénkítse a lelket, nem olyannak, amely az emberekre nyomasztóan hat és rossz szenvedélyeket szít. A rossz útra vivő és pazarló szórakozás éppen az egészséges pihenés ellentéte. Az emberek gondolkodására és érzéseire gyakorolt hatása ijesztő. Az ilyen szórakozások rontják az erkölcsöt és az illemet, ezért nem lehet helyük az iszlám társadalomban.
4. Hogy a társadalom összetartozási érzése szavatolva legyen és a muszlim közösségben jólétet és elégedettséget érjünk el, a hívők kötelességévé tétetett, hogy kerüljék az ellenségeskedést, a társadalmi nézeteltéréseket és a kis csoportokra tagolódás minden változatát. Arra intették a hívőket, hogy nézeteltéréseiket, vitáikat a Koránban és a Szunnában meghatározott elvek alapján tisztázzák, s ha a feleknek nem sikerül kiegyezniük, akkor vita és bosszankodás helyett Isten nevében el kell ásniuk viszálykodásukat és Neki kell átadni a döntés jogát. Azokban a dolgokban, amelyek az általános társadalmi jólétet illetik, kölcsönösen segíteni kell egymást, kerülni kell a civódást, engedelmeskedni kell a választott vezetőknek. Azon kell igyekezni, hogy a hívők energiájukat ne pazarolják semmiségek feletti vitákra. Az ilyen szétziláltság és ellentét szégyene az iszlám társadalomnak és a nemzet elgyengülésének egyik forrása, ezért minden körülmények között tartózkodni kell tőle.
5. Az iszlám a tudományokat és a felfedezéseket az emberiség közös örökségének tekinti, így a muszlimok szabad joga (sőt kötelessége), hogy tudást és gyakorlati tapasztalatokat szerezzenek, akár honnan származzanak is azok. Ami azonban a kultúrát és az életmódot illeti, az iszlám megtiltja a hívőknek más, nem hívő népek életvezetési módjának utánzását. Az imitáció pszichológiája azt tanítja, hogy az utánzási vágy a kisebbségi és megalázottsági érzésből ered. A kulturális területen történő utánzás a nemzetre pusztító hatással van. Lerombolja a nép lelki vitalitását, lefátyolozza látóköreit, előtérbe hozza a kisebbségi komplexusokat és a saját kultúra forrását lassan,

de biztosan legyőzi, míg végül az elpusztul. Mohamed Próféta ^ﷺ ezért tiltotta meg a muszlimoknak olyan szigorúan, hogy átvegyék a nem-muszlimok kultúráját és életmódját. Egy nemzet valódi ereje nem öltözködésében, szokásaiban, életstílusában rejlik, hanem a rendelkezésére álló tudásban és tudományban. Ha valamit tanulni akarunk másoktól, akkor olyasmit tanuljunk, ami megerősít és előbbre visz, ne pedig olyasvalamit, ami identitásavarhoz, kulturális rabszolgasághoz és nemzeti kisebbségérzethez vezet. Ezért a muszlimoknak őrizkedniük kell az ilyen befolyásoktól.

S most elértünk a muszlimok és nem-muszlimok közti kapcsolathoz. A hívőket arra inti az iszlám, hogy ne legyenek intoleránsak és szűklátókörűek, ha más hitbeliekkel van dolguk. Nem szabad sem azok vallási vezetőjét, sem példaképeit rágalmazni vagy azokról bármi rosszat mondani. Nem szabad bántóan nyilatkozni mások vallásáról, őket vallási érzületükben megsérteni. Kerülni kell velük minden haszontalan vitát, inkább békében és megértésben kell élni egymás mellett. Természetesen mindez csak akkor működik, ha a nem-muszlimok is betartják a békét és toleránsak a muszlimokkal szemben. Vallásunk kifejezett parancsa, hogy nagyobb emberi szimpátiára, megértőkészségre és udvariasságra kell törekednünk, mint más népeknek, továbbá mindig jól és szerényen kell viselkednünk. A rossz illem, a helytelen viselkedésmód, az elnyomásra és agresszióra való hajlam, az intoleráns szűklátókörűség szöges ellentétben áll az iszlám lelkületével. A muszlim azért születik e világra, hogy a jószág, nemeslelkűség és emberségesség élő mintaképe legyen. Az emberek szívét kiváló jellemével, példamutatásával kell megnyernie. Csak akkor lehet az iszlám igaz képviselője, ha ezeket teljesíti.

d. Az összes teremtmény jogai

Elérkeztünk a jogok utolsó csoportjához. Isten azzal tüntette ki az embert, hogy a számtalan teremtménye fölötti hatalmat neki adományozta. Minden neki van alárendelve. Ő kapta azt a képességet, hogy megszelídítse és a saját szolgálatába állítsa a többi teremtményt. Ez a felettes helyzet kölcsönöz hatalmat az embernek. Az emberé az a jog, hogy hasznosítsa a rendelkezésére álló dolgokat úgy, ahogyan csak szeretné. Ez azonban nem jelenti azt, hogy Isten korlátlan szabadságot adott neki. Az iszlám azt tanítja, hogy az összes teremtmény bizonyos jogokkal bír az emberrel szemben. Ez a jog az, hogy nem szabad semmit haszontalanul kockáztatni, sem ok

nélkül megsebezni vagy károsítani. Amikor az ember szolgálatába állítja a teremtményeket, a lehető legkevesebb kárt kell okoznia nekik és a legjobb és legkevésbé káros módszert kell alkalmaznia hasznosításuk során.³¹

Az iszlám törvény a teremtmények jogaira vonatkozóan utasítások egész sorát tartalmazza. Megengedett számunkra például az állatok levágása, hogy táplálkozzunk belőlük, azonban tilos csupán szórakozásból vagy sportból megölni őket vagy más szükségtelen okból kioltani életüket. Az állatok levágásánál megállapított a debh (vágás) módja, amely az állatok húsának megszerzésére a legmegfelelőbb eljárás. Más módszerek vagy fájdalmasabbak és gyötrelmesebbek az állat számára vagy rontják a hús minőségét, illetve károsítják annak néhány hasznos tulajdonságát. Az iszlám elveti ezeket az eljárásokat és azon módszer alkalmazását ajánlja nekünk, amely egyrészt kevésbé fájdalmas az állatnak, másrészt a hús minden egészséges és hasznos tulajdonságát megőrzi. Az iszlám szerint elítélendő az állatok hosszú fájdalommal járó leölése és a kínzó sebek elpusztítását, mert az emberi életet magasabbra értékeli, mint az állatokét. Azonban ebben az esetben sem engedi meg, hogy hosszadalmas és fájdalmas módszerrel végezzenek velük.

Ami a teherhordásra, lovaglásra és utazásra használatos állatokat illeti, az iszlám határozottan megtiltja az embernek, hogy éheztesse, túlterhelje őket vagy gonosan bánjon velük. Madarat fogni és különösebb ok nélkül kalitkába zárni szintén elítélendő. Az állatokon túlmenően az iszlám helyteleníti a fák és bokrok szükségtelen kivágását is. Az ember felhasználhatja gyümölcsüket és más részeit, azonban nincs joga elpusztítani őket. Az iszlám azonban nem csak az élőlények, hanem az élettelen dolgok pusztítását sem engedi meg. Például helyteleníti, ha szükségtelenül sok vizet folyatunk el. Mindig azt kell célul kitűznünk, hogy kerüljük a pazarlás minden elképzelhető formáját és minden rendelkezésre álló eszközt és erőt a legjobb módon használjuk ki.

3. A Saria – a mindent átfogó és örökérvényű törvény

Az előző oldalakon tömör áttekintést adtunk az iszlám törvényéről – a törvényről, amelyet Mohamed Próféta ﷺ hozott el az embereknek min-

31. Ennek a parancsolatnak mindenekelőtt a mai belátás nélküli, kizsákmányoló és rövidlátó környezetpusztítás és -szennyezés terén, főleg a „civilizált” országokban van aktualitása. Egy igazi iszlám társadalmi rendben nem merülhetnének fel ilyen problémák.

den eljövendő időre. Ez a törvény nem engedi meg, hogy a bőrszín, a származás, a vagyon, a társadalmi pozíció alapján különbséget tegyünk ember és ember között. Az ember értékét egyes egyedül istenfélelme határozza meg. Azok a vallási, szociális rendszerek és politikai-kulturális ideológiák, amelyek az emberek között rasszbeli hovatartozás, származás vagy bőrszín alapján különbséget tesznek, sohasem válhatnak általános érvényű hitvallásokká vagy ideológiákká azon egyszerű okból, hogy az egyén sem rasszbeli, sem nemzetbeli hovatartozását, sem pedig bőrszínét megváltoztatni nem tudja. Az ilyen ideológiák és szociális szisztémák egy rasszra, egy országra vagy közösségre lehetnek csak érvényesek. Mind szűklátókörűek, korlátoltak és nacionalisták, sohasem univerzális jellegűek. Az iszlám ezzel ellentétben az egész világot átfogó ideológia. Minden ember, aki hitét a „lá iláhá illá-llah, Mohamed raszul-ullah” (Nincs más istenség az egy igaz Istenen kívül, és Mohamed az Ő prófétája) hitvallással erősíti meg, belép az iszlám közösségébe és ezzel ugyanazokat a jogokat biztosítja magának, mint minden más muszlim. Az iszlám nem tesz különbséget rasszok, állampolgárság, bőrszín, nyelv vagy bármilyen hasonló alapján. Az egész emberiséget szólítja meg és nem enged meg semmilyen szűklátókörű diszkriminációt.

Ugyanakkor ez a törvény örökösen érvényes. Nem egy bizonyos nép hagyományain alapszik és nem az emberi történelem egy bizonyos korszakára vonatkozik. Ugyanazokon a természetes elveken alapul, amelyek szerint az ember teremtett. Mivel az ember e természete minden időben és minden körülmények között változatlan marad, a törvény – amely e tiszta elvekre támaszkodik – ugyancsak minden időben és minden körülmények között alkalmazható. Ez a világot átfogó és örök érvényű vallás az iszlám.

Abu-l-Ála Mawdudi (1903-1979) a kortárs muszlim világ egyik legjelentősebb gondolkodója volt, aki munkásságát annak szentelte, hogy az iszlámot ne csak vallásként, hanem egy mindent átfo-gó életmódként ismertesse meg az emberekkel és ezt a hozzáállást újra a muszlimok gyakorlatává tegye. Az Iszlám alapelvei című könyvében nem csak az iszlámmal kapcsolatos legfontosabb tud-nivalókat veszi sorba, de kitér azoknak a társadalomra, a család-ra és az emberek közötti viszonyra gyakorolt hatásaira is. A szer-ző széles látókörét mutatja, hogy az általa tárgyalt témakörökkel kapcsolatban számos elismert nyugati tudós és író művéből idéz, több szemszögből vizsgálva a nyugati társadalmak és az iszlám viszonyát. A könyv érdekes olvasnivaló az iszlám iránt komolyan érdeklődőknek, de haszonnal forgathatják azok a muszlimok is, akik szeretnék a vallás alapelveit, s annak emberi és társadalmi vonatkozásait áttekinteni.

